

ایم خط
رسد

۱۶۴۸

۱۶۴۸

MILLET GENEL KÜTÜPHANE
KISIM : K. Carullah 4
ESKI KAYIT : 1648
YENİ KAYIT No.
TASNİF No.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلوة على افضل رسوله محمد وآله اجمعين
الطيبين الطاهرين محمد بن بابان وشكره بكران اول معبود
به زواله اولسون كم طاعت موجب قربت در وشكره مزيد نعمت در
كم هر نفس كلذكه ممد حياته وكتذكه مفرج ذاندر بس
هر نفسه اكه نعمت موجود در وشكره واجب در اكر چه صدق
نيتله حق تعالي نوكل شكر ادا انتر في الحمد اما شكره كما موحقه
ادا قلمقد انسان طاقت يتسمة نيشه كم بويزر **بسم** از دست زبان كه بر آيد
كز عمد شكرش بدر آيد نيه كم حق تعالي عز اسمه قران قد عمد بويزر
اعملوا آل داود شكرا وقيل من عبادي الشكور **بسم** بنده همان به كه ز تفسير خویش
عذر بدر گاه خدای آورد و نه بجز او ار خداوند پیش کس نتواند كه بجای آورد
قول اولدر كه اكل كلين بلبت عذره حق در كامينه كتور و كره قنشی قول اولدر
كه حقه يزر قولغنی پور و ن پله باران رحمت به حسابش همه را رسیده

و خوان نعمت به در بخش همه جا کشیده به حساب رحمتك باران هر پیره ارشمندر
و به در بوع نعمتلك خوان مزیره چكند در و قائل كل كناه فاجنبيله ناموس
پرده سن پر غمز و خطای منكر بلكه و **بسم**
ای کوی می که از فرانه غیب کبر و تو به در طبعه خرداری دوستار اکی کنی
تو که بادشمنان نطرداری ای بریم با ماه که عیب خرنیه سندن کافر و شای
نیزه خور قلدرک دوستلر کی قجن محبتتین که دشمنلر که نظر اکلدر
اندرین باد صبا فرایشه امر ایشدر که پوزنه فریش زمر دین ذوشیه
و ابر بهار دایه سینه بیترمشدر که نبات نبات زمین بشکنده بسلیه و
انجمله یسئیل و رقدن خلعت نوروزی و مشدر و بدقل طفلنک باشنه
بهار موسمنک قدومیله چکلر دن تیاج نوروزی در مشدر قادر بادشاه
کوزم حصاره قامشش انوک قدر تیله شد فایق اولمشدر و خرماد انه کی
انوک تریشید نخل باسوق اولمشدر **بسم** ابر و باد و مه و خنید فلک کارند
تا توانی بکف آری و بغلت خوری همه از بهر تو که گشته و فرمان بردار
شرط انصاف نبات که تو فرمان نبری بولد و پیل و آبی و نسش جمیع ایشدر در
تا که سن بر باره انکداله کتورب غلته پیا **بسم** جمیع سبکون گشته

وَقَوْلُكَ فِي رُزْزِ شَرْطِ اِنصافِ دَكَلِدْ كِه سَن قَوْلُكَ اَوْلِيَا سِن
وَرَوَايَتِ دُرُ سُرُورِ كَايِنَا تَدَن وَ مَفْحُ مَوْجُو دَا تَدَن وَاوَلِ عَالِمِي لَك
رَحْمَتِي وَاوَمِي لَك صَفْوَتِي مَهْ مَضْطَفَادَن صَلَّي اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
شَفِيعِ مَطَاعِ نَبِيِّ كَرِيمٍ قِيَمِ حَسَبِ سِيَمِ وَ سِيَمِ نَبِيِّ نُوْحِ كُنِي بَا
چِه غم ديوار امت را که باشد چون لایستی بان چه باک از موج بحران را که باشد
امت را دیوار نه نه غم که سنگ کی پشت بان اوله و دیگر لر موجیدن نه غم
نوح کی کجسی و آرد و وقتی که گناه کار قللیدن برسی ابابت الیبنی
اجابت امید یله کتورب دغا اینه اول امرد و نظر اتمز بر دخی دعا
اند که کزوا غراض ادر بر دخی که تضرع و زاری یله دعا اینه حق سبحا
و تعالی آیدر یا ملائکتی قد استجبت من عبدي و لیس له غیري فقد غفرت
که دعوتی اجابت قلدم و حاجتی روا ایلدم که قولم جوق تضرع
زاری قلد غنڈن او تازم در **بسم** کرم بین و لطف خداوند کار
کنه بند کردست او شرمسار خداوند کار کرمی و لطفی کورم قول
کناه ایشلر کندسی اتانز انوک جلال کعبه سنگ عاکفلی کما یبندن عبادتنگ
تقییرنه اعتراف ادب انشاد امتجون ما عبدناک حق عبادتک آوارنه

آغاز

آغاز اتمی و جمال حلیه سنگ و اصنیدی کمال انصاف بندن و بت زدنی خیرا
نیازنده ما عفاک حق مؤمنک رازنه ممر از اولدی **بسم**
کز کسی وصف اوزمن پرسد بد دل از بنشان چه گوید باره عاشقان
گشتگان معشوقند بر نیاید ز کشتگان اواز اگر بر کشته انوک
وصفنی بندن صور رسه بن بد دل اول بد نشانن نه راز آید بلم که
عاشقلم معشوقلم د بلمشدر المشدن خود آواز کلمه صاحب
دلردن برسی باش مراقبه چکمشدی و مکاشفه بخونه مستغرق
اولمشدی وقتی که باش قلدردی اصحابدن برسی انبساط پینیل آیدری
ای شیخ قان اول سیر اندکل بوستاندن بره تحفه کرامت نه کتر و ک دیدی
شیخ آیدری فاطمه زهرا دیدی اول کلستان کللیدن اتم پر قلم اصحابه مدیه
کترم اما قنوسیده ایلد مسرت اولمشم که اتم المدن کتمش **بسم**
ای مرغ عشق ز پروانه بیاموز کان سوخت راجان شد آواز نیامد
این مدعیان در طلبش به خیر اند انرا که خیر شد چیزی باز نیامد
ای برتر از خیال جان قیاس و هم از هر چه گفته اند شنیدم خواند ایم
بگشام گشت پایان رسید عمر ما همچون در اول وصف تو مانع ایم

ای سحر مرغی عشق بر خواندن اگر کن که اول سوخته جان وردی آواز
چندی بومز عیله اول طلبند خبر زرد اول که خبر بلدی اندن
بر و خبر کلدی تالیف کتاب بر یک بخش آیام تا مثل قلردم و تلف
قلدغم عمر چون تاشف یردم و کوکل سراجینی کوزیانی الماسله دردم
بوتاملدن صکره مصالحت آن کردم که خلقدن عزت ایدب اتاکم
ایاغمه صرم و کنت کوی دفترن یویم بعد از آن بریشان سوز سلیله
بت زبان بریده بکنی نشسته صم بکم به از کسی که نباشد زبانش اندر حکم
دلی کیش کشتی بجزده اتریش یکر کدر شول بکدن که دلی کد حکمده
اولیا وقتی که عزت صحت اختیار ایدب او تریشدم دوستلیدن
برسی رسم قدیمه قائمه کلدی چه که ملاطفت و مداعبت قلدی جواب
وزمدم و سئلدم و تعبت دزندن باش قلدرمدم انجندی و دندی بو
بیتی او قدی **شعر** کنوت که امکان گفتار دست بگوای برادر بلطف خوشی
که نزد او چو یکا جل در رسد حکم ضرورت زبان در کشتی شمدی که سئلیمکه
امکان وردی ای قرنداش لطفله خوشلغله سولید چون که یارن اجل پیکر
ارسه ناچار سئلیماسن فی الجمله انوکله سولیشیمکه و دلی دتغو قوت

بولدم

بولدم و انوک سوزندن یوز چوزیک حروت کردم که یار صادق قیدی
بت چونک آوری باکی بر سینه که از وی کریش بود یا کریش بکلمه فرو
سئلدم و تفریح ادرک صحابه چندم ربیع فصیلدی صوق صولتی آرام اتمشدی
و کل ابارندن ارشمشدی چون که صباح اولدی غایط فتح اولمشدی و اتریشدم
کردم اول یار صادق اتکینی بر کل ایلک شهره قصد اتمش دیدم اگا که
بوستان کلینی بلرسن کم بقاسی یوق و کلستان عهد نوک و قاسی یوق
دیدم که طریق ندر دیدم که بر کلستان تصنیف ایدم که باد خزان انوک و رفته
ال اوز غمیه و کردیش زمانه انوک عیش ربیعین مبدل قلیا **بت**
چه کار ایدت ز کل طبعی از کلستان من برورقی کل تمین روز پنج شش باشد
این کلستان همیشه خوش باشد نه اشکه یرر طبعه کل کل بنم کلستان
برورق الغل که کل عمر بشارت کوندر ولیکن بوکلستان دایم تان و خرم
حالیا بوسوز سئلدم اتکیندن کل دکدی و اتکم طوتدی و دیدی الکریم اذ احمد
وفا کتا بکر که فضل همان اول کون بیاضه کلدی مدوز کل وقت کلمشدی
که کتاب تمام اولدی حقیقتده تمام اول وقت اوله که اکابر از شنید پسندیده
اوله و چه کله بطریق اختصار نوادردن امثال و اشعار و سیرت ملوک ماصی

رَضَمُ الله بُو كِتَابَهُ دَرَجِ قَلَمٍ مُوجِبِ تَصْنِيفِ كُلِّ تَانِ بُو يَدِي وَبَعْدَهُ
يَنْقُولُ الْعَبْدُ الضَّعِيفُ الْمَحْتَاجُ إِلَى آيَةِ الْمَلِكِ التَّلَطِّيفِ مُحَمَّدِ بْنِ قَاصِحِي
مِيثَاقِ غَفَرَاتِهِ لَهُ وَلِوَالِدِيهِ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِرُكُونِ صِيْرَةِ حُرِّيَّةٍ
بِأَشْجَبِ مَرَاتِبِهِ بِكَبْرٍ أَوْ تَرْتِيبِ شَرَفٍ أَوْ تَرْتِيبِ كِبَرٍ أَعْيَانِكُمْ أَفْضَلُ لَنْدَانِ
وَإِفْضَلُكُمْ أَعْيَانُنْدِنِ اِبْدِي اِنْسَانَهُ عَيْنِ كِبِي وَعَيْنِي اِنْسَانِ كِبِي يَدِي
قَائِمَةٌ كَلْبُ أَمَلِ الشُّعْرَاءِ الْفَرِيقِ الْعُفَا سُلْطَانِ الْعُلَمَاءِ قَدْوَةِ الْمُتَقَدِّمِينَ
مُقَدِّمِ الْمُتَأَخِّرِينَ خَوَاصِهِ سَعْدِي شِيرَازِ نُوَلِّ طَابَتْ شِرَاهُ وَجَعَلَ الْحَيَّةُ
مَتَوَاهُ كُلِّ تَانِي مِمِّيشَه تَارَهُ وَخَرَمِ دَرِ بَارِسِي وَكَأَيُنْدِهِ دَرِ بَارِسِي
وَمَزِينِ دَرِ رَمِ كِه تَرْكِي دِلِنَه تَرْجَمَه وَلا سِنِ كِه رُومِ خَلْقِي بَارِسِي دِنِ
عَاقِلِ وَذَاهِلِ دَرِ رُكُوتِ تَا كِه اَوَّلِ خَوَانْدِنِ بُو نُوَلِّ دَرِ حِي دُوشِيَا سِنِ
بُو نُوَلِّ دَرِ حِي صُو نُوَلِّ دِيُو اِنْمَاشِ اِنْدِي وَهَمِ سِنِي دَرِ حِي سَنَدِنِ صُكْرِي
خَيْرُ لَه يَادِ اِبْدِي لَه بُو جِ فَكْرِي قَرِي زَهْرِنَه بُو نُوَلِّ اَز كِه تَرِيَا قِ دَرِ مَانِ اَوَّلِي
وَمَهْرِي شِكْرِي كِه خَيْرُ لَه دُنْيَا دَه اِدِي اَكْلَه اَوَّلِ اَلْمَ اِبْدِي زِنْدَه دَرِ سِنِ
سِنِي اَكْ كِه اِبْرَه قَلْبِ اَوْنَتِيَا جُوْنِ بُو كَلِمَاتِ مُسْتَحْسِنَه وَنَعْمَاتِ طَيِّبَه لَه
عَقْلِ دِمَاغِ مَعْطَرِ اَوْلَدِي عِنَانِ اَنْدَكِ اِلْسَه وَزِدَكِ اَكْرَقِي بُو خَاطِرِ عَاطِرِ وَ

دَسْتِ قَاصِرِ اَوَّلِ مِقْدَارِدِ دَكَلَدِي كِه خَصَّاصَتِ مِيْنْدَانِيْنْدَه بِلَاعَتِ
بُوكَانِيْنِ اَوْرِيْدِي وَكُلِّ تَانِ قَائِمِدَه نَحْلِ بَغْلِيْدِي وَنَعْمَانِ اِبْرَه
حَسَنِ مَتَاعِنِ كَثْرِيْدِي كِه قَدَمِ اَلْحُرُوجِ قَبْلِ اَلْوُلُوجِ دَمَشَقِ دَرِ لَتْمَانِ
حَكِيمَه صُوْرِدِرِ حِكْمَتِ كِمْدِنِ اَكْرَدِكِ اَيْتِشِ كِه كُوْرُ سَزَلِرْدِنِ اِيَا قِ
بَصُوحِي پَرِي اَوَّلِ بُو لَرِ اَنْدِنِ اِيَقِ بَقَرَلَرِ بُو كِيْنَه دَرِ حِي اَوَّلِ عَادَتِ
مَعْرُودِيَه اَوْتِ بُو قَوْمِ عَيْمِلَه وَاَكْسَكِ لِكْمِيْلَه كُوْرَمِ يَتِدَكِه سِكْرِي بَابِي
تَرْكِيَه تَرْجَمَه قَلْبِ تَامِ اِنْدِمِ حَقِيْقَتِ دَه تَامِ اَوَّلِ وَقْتِ اَوْلَه كِه شَاهِ
جِهَانِ بِنَاةِ سَايَه كَرْدِكَا رِ وَذَخِرِ زَمَانِ وَكَمْفِ اَلْمُوْتِيْدِيْنِ اَلسَّمَاءِ اَلْمَنْصُورِ
عَلَى اَلْاَعْدَاءِ عَضْدِ الدُّنْيَا وَالدِّينِ جِهَالِ اَلْاِسْلَامِ فَخْرِ اَلْاِنَامِ شَاهِ مَشَاهِدِ مُعْظَمِ
مَالِكِ الرِّقَابِ اَلْاُمَمِ مَوْلَانَا مَلِكِ تَرْكِ وَالعَرَبِ وَالعَجَمِ وَارِثِ مَلِكِ سُلَيْمَانَ سُلْطَانَ
مُرَادِيْنِ مُحَمَّدِيَانِ خَلْدَاتِهِ وَابْتِدَاءِ سُلْطَنَتِهِ حَضْرَتِكِ اَيْشِكُنْدَه بِسُنْدِيْدِيَه اَوَّلَا
اِسْرَاحِ سُلْطَانِ مُرَادِيْنِ مُحَمَّدِيَانِ يَا مَالِكِ اَلْمَالِكِيْنِ يَا بِيْ اَلْاُمَمِ قَدْ كَانَ حِصْنِي حَيْثُ كُنْتُ يَا نَبِيَّ
اِطْبَاقِ رَحْمَتِ دَوْلَتِكَ مَلِيْحِي اَلْقَلْبِ اَيْشَارِ شِكْرِ نَعْتِكَ مَا مَنَّا لِيْهِمْ حَوْلَكَ حَرَمِ مَنَالِ قَبُولِ كَوْنِ اَمَلِ
وَارِنِ خَلَاصِ اَوْلَه اَكَا يَا مَالِكِ اَلْحَرَمِ دِيْنِ عَرَبِيْمِ يُونَانِ كِنْدَرِي سَالارِ رُومِ سِرُو فَرْمَانِ دَرِ حِي
قَائِمِ مَقَامِ قِيَصْرِ دَرِ اَرَايِ مَمْلَكَتِ عَالَمِ مُرَادِ وَارِثِ دَوْرَانِ جَامِ حَمِ

سُرَّتْ جَرِيمٌ مَجْلِسُكَ كَالشَّيْبِ بَهَيْتُ • حَيْرَانٌ صَفَايَ صَحِيحَتِكَ رَوْضَةَ اِرْمِ
 نَامِيْدِ مَجْلِسِيْهِ وَصَفَايَ اَيْلِيْشِ قَمَرِ • بَكَدِيْ عَطَارِدِ اَنْجُوْنِ يُوْرِيْهِ رَقْمِ
 يَغَايُوْرِيْ عَرَبِيْ كُنْشِ شَاهِ اَدَبِ • دِكْدِيْ جُوْ قَافِ مَشْرِقِهِ مَهْرِيْ عِلْمِ
 اِيْدَرِيْ مِصْرِيْ صَحْلَةَ تَرَجَانِ دِمَاغِيْ • مَهْرِيْ مِصْرِيْ قَبُوْكَدِهِ كِهْ صِدْقِيْلِهِ اُوْرِيْ دَمِ
 حَكِيْمِيْلِهِ اِيْشِكْ حَكِيْمِيْ شَدَامِ اَوْلِهِ • يَنْجَا كِهْ حَكْمِهِ حَاكِمِ اَوْلِهِ عَالِمِ الْحَكْمِ
 وَدِيْ حِي الْوَلُوْرُ كِ اَخْلَاقِ حَمِيْدِيْ سِنِهِ اِعْتِمَادِ اِيْدَمِ كِهْ كُوْرُوْرِيْ زِيْدِ دَسْتِ كَشِيْلِكِ
 عَيْبِيْدَنْ اَرْتَلْ وَيِيْتْ لَرْ كِهْ مِهْ حِكَايَتِكِ مَنَابِيْتْلِهِ خَوَا جِهْ سَعْدِيْ رَحْمَةِ اَعْلِيْهِ
 كَتْرُ مِشْرِ دُرْ قَلْدِ اِيْدَمِ كِهْ بِيْرُوْجْلِهِ نَطْمِ تَرْجَمِهِ اِيْدَمِ كِهْ يُوْرُوْرَمِ كِهْ تَرْكِيْ دِيْلِ غَلِيْطِ
 دَلْ دَرِ اَبْيَاتِ عَجْمِ قَاتِيْدِهِ يَارِدِ دَشْرِ نَشْرِ وَجْهِيْلِهِ تَرْجَمِهِ قَلْمِيْخِيْ اَوْلِيْ كُرْدَمِ
 مَهْرِيْشِكْ مَا حَصِيْلِيْ تَرْكِيْ دِلِيْجِهِ نَشْرِ كِهْ اَلِيْتِنِهِ يَارِدَمِ وَخَوَا جِهْ سَعْدِيْ حَمِيْدِيْ
 بُوْ كِتَابِكِ سِكْرِيْ بَايِيْ جَنَّتِكِ سِكْرِيْ قَابُوْرِيْ سِنِهِ مِثَالِ قَلْمِيْشْرِ بُوْجِيْ بَابِ فِضُوْلِيْلِهِ
 فَضِيْلِ رُبُوْعِ اَجِيْدِ قَلْدَمِ مُسْتَعِيْنِيْ بَابِيْهِ وَمُتَوَكَّلَا عَلِيْهِ اِنِّهْ خِيْرُ الْمُسْتَعَانِ

باب اول در سيرت پادشاهان **باب دوم** در اخلاق درویشان **باب سوم**
 در فضیلت قناعت **باب چهارم** در فواید خاموشی **باب پنجم** در عشق جوانی
باب ششم در ضعف پیری **باب هفتم** در تاثیر تربیت **باب هشتم** در ادب صحبت

وقواعد او شعر در آن مدت که ما را وقت خوش بود ز بجز ششصد و پنجاه شش بود
 مراد ما نصیب بود گفتیم حوالت با خدا کردیم رفتیم بوسه بای که ایلدم بیان
 سئلدم مهربانگر شرح عیان بشد قد دزد مگه بونظم بیلیم سگه یوز اوتز
 اوجھیدی بیلیم موم اوون اوج کونیدی شعبان اینه نظم اولدی خیرله مهرانینه

باب اول در سيرت پادشاهان زمان اولده پسر پادشاه پرايسری يوزوردي
 د پليله اول بچاره چون در لکدن نو ميذ اولدي پادشاهه شوکدي و خيلي
 سقط سويدي بوجر بذر مهر کشي که در لکدن االن کسه مهر نه که گوکلند
 وار در در لکده کلور است کفیت اذ ايامن تعد محاسني علانتي مذا اولم تدر باطني
 ای بنم محاسنی صیان ایوا بخندک بنی که اول سن و صف اندک
 بنم ظاهر در باطنی بلز بن بیت شخصم چشم عالمیان خوب نظر است
 وز جنت باطن سر خجالت فتاد پیش طاوس را بنفش نکاری که مکت خلق
 تحین کنند او خجل از پای زشت خویش ظاهرم عالم خلقتنه خوب منظور
 باطنم جیشندن باشم اشقا اولمشدر طاوس نقش نکاره خلق تحین
 ادر لر و اول کند زنگ زشت آیا عذدن خجیل اولمشدر حکایت خواجه
 سعدي رحمه الله عليه ايدر بر در ویش کردم دگر کنارند قبلان ز صحن

۲۷
 ۲۸

پیش میباید و جهل بنوک زین در مان بلمز و اول خالده که ز جلو بیزدی
باری تعالی نوک شکرن ایدردی دیدم این درویش شکر نعمت مقابلند
اورسن که مصیبت گرفتار اولت در رسن نه عجب در که شکر که تکرار ارسن
درویش آیددی آکه شکر ادرم که مصیبت گرفتارم معصیت گرفتار دکلم **شعر**
که مرا قصد بکشتن کند آن یار عزیز . تا نکوی که در آن دم غم جانم باشد
گویم از بنده مسکین چه کنه صادر . که دل آرزو شد از من غم آنم باشد
اگر یار بنی دلم که قصد ادبی الورد سن در مکمل که بن جا چون غصه کم غصه
و مصیبت اولدر که یادک گوگل مندن قالد و کر نه جا چون نه غم و نه غصه
حکایت بر پادشاه بر درویش آیددی پیش بنی اگر مسین درویش آیددی
اول وقت سنی آکارم که باری تعالی اوندم **حکایت** صالح دین برسی
دشنده کردی بر پادشاه جنتده اولت و بر درویش جهنمده اولت
تکه خلق اعتقادی بوند خلافتی ایدری نده اکلدی حق تعالی جانیندن که بو
پادشاه درویشی سو مکمل جنت کردی و بود درویش پادشاه تقریبه جهنم
کردی **شعر** دلقت چه کار آید و تسبیح مرقع . خود از عملهای نکو مید بری دار
حاجت بکلاه بر که داشتنت نیست . درویش صفت باش کلامی تتری دار

خرقه

خرقه و تسبیح نه اشه پیر کندی ز رشت عمل کردن بری آیدله قزوی
در سندن کلاه کیمک حاجت دکلم درویش صفت اول تاتار کلاه
اورن **حکایت** بر ز امید پادشاه دعوت ایدی ز امید بر دارو
یدی تا که پادشاه نظر نه ضعیف مزاج کورنه پادشاه ملک بو که اعتقاد
زیاده اولامکر که یدکی دارو قابل ایدری یدکی وقت اجنه مدلال ایدی
بیت آنک چون پسته دیده همه مغز . پوست بر پوست بود همچو پیاز
پارسیان روی در مخلوق . پشت بر قیله می کنند نماز
آنی که سن مستحق کبی طلو ایچ صر سن صوغان کبی قاب قاب از رنه
در شمدکی زمانت اند لری یوز لری خلقه ار قلین قبلیه ادب نماز
قله **حکایت** یونان دیارنده بر کاروانی حرامیه اورد لر و بی قیاس
نعت ایدلر بازر کانلر چه که زاری قلده و تکریه و پیغمبره اند و در فایده
المدی مکه نعمان حکیم اول کاربانده بله یدری کاربان خلقندن بری آیددی
شدخی بر تیج حکمت سولیک تا که بو به سعادت لک کوکلنه اشرا اید
حیف در که بنجه نعمت ضایع اوله نعمان حکیم آیددی حیف اول حکمت و عظم
کم بوندله دیلر زنت کم حکما د مشرب **بیت** آمدنی را که موریا نه خورد

نتوان بردار و بصیقل زندک با سیه دل چه سود گفتی و لفظ نرود بیخ آمدن در سنگ
بر در می که پاشید دلمش اول صیقله کدر منزه گوگل قرمز
کشیه نصیبت اثر آنکه در مزاج طاشه کجک دگر **حکایت** بر عابد
بر کچه اون بمن بیجک پدی و صباحه دکن نماز قلدی بر صاحب دل بونی
اشیدی و آیتدی اگر یرم آنگه پیدت ارتیه دگ او یسه دخی افضلیدی
که بر طعام اولن معیده ده معرفت اولم **حکایت** اندرون از طعام خالی دار
تادرو نور معرفت بدینی تهی از حکمت بعثت آن که پری از طعام تا سینه
ایچکی طعامدن بوش و تغل که انده معرفت نور کرسن حکمتدن بوش
اولدنگه سبب اولد که بوزنگه کلنجه طعامده طلوات در زین **حکایت**
بر فایق که بخشایش الهی یایو قولشیدی دایم ایشی منامیدی باری تعالی
بنوک چراغنی یغدی و توبه نصیب آیددی و درویش لر قدمنده بونک خلق
زمیمه سی خلق حمیده بدل اولدی مو او موسدن ایینی چکری فی الحمد
خلقتک طعنی اندن کلمدی نته کم در مش **حکایت** بعد توبه توان رسن از عذاب ^{خدای}
ولیک ینتوان از زبان مردم رست عذر توبه تنگری عذابدن کشی
قوتلر و لیکن خلق دیندن قرینلر باری بونلرک طعینه طاقت کتر مدی

کلهدی شیخ او کند. حال نیدکن تقریر ایبت شکایت اندی شیخ اغلیدی و بو
جواب دید که بونجنگ شکرنا پیرنه نه وقت کتر رسن که خلق صا نو سنن
سنوک خاک دخی یلکدر مشکل اول وقت اولیدی که خلق سنی ایو
صنه و سنک خاک یاوز اوله **حکایت** چند کویه که بد اندیش حسود
عیب جو یان من مسکین اند. نیک باشی و بدت بلین خلق به که بد باشی و نیک کویه
نچه در سن که بد اندیش حسود بنم عیبم ایشتر که اول یلکدر که ایو اوله سن
خلق یوز دیه اندن که سن یوز اولسن و خلق سنی ایوصنه **حکایت**
خواجه سعدی رحمه الله علیه آیدر منشا یخدن بر سنوک او کند. آیتدمله فلان شی
بنم فسادمه طائق لوق و رز شیخ آیتدی سن آینه صلا حله خیل ایلکل
حکایت تونیکور روشن باش تا بدسکال. بنقص تو گفتن نیاید مجال
چون آمنتک بر ببط بود مستقیم. کی از دست مطرب خورد کوشمال
سن ایو یورکل تا بدسکال کشی سنی تفصله سونلکه مجال بولیا چون که
شستمانک آمنتک مستقیم اوله جالبی نه وقت انوک قلاغن بور سیدر
حکایت خواجه سعدی رحمه الله علیه آیدر وقت که جاز سینه کدر دکل بر
تج صاحب دل پیکت لر یولداش اولدق وقت وقت سر آغاز ایوب

مُحِقَّةَانِ بَيْتِ لَرَّ اَوْ قِيُوبِ دُوقِ صَنَائِلِهٖ دَرِ وِيشَلِ صَحْبَتِهٖ كَنْزِ مَرْعِيْدِ
 وَ كَيْچِ مَرْ قَدْر اِدِي مَكْر بِلَهٗ مَرْجِهٖ بَر عَابِدِ وَا رِدِي دَر وِيشَلِ حَالِهٖ مَنِكْر اِبْرِي
 وَ بُونَلَكْ دَر دِنْدَن بِي ضَرْ اِبْرِي وَ شِي كِهٖ بِنِي مِلَالِ طَاعِنَهٗ اِرِشَكْ عَرَبِ
 نَاحِيَهٗ سِنْدَن بَر قَرَبِهٗ اَعْلَانِ چِتْدِي وَ بَر خُونِ اَوَا زَلَهٗ بَر مَدْحِ اَوْ تَدِي
 اَيْدِهٖ كِهٖ مَوَادِعِي قُو شَلِ جَمُوعِي خَرُوشِ اِنْدِي لَر كَرْدَمْ كِهٖ عَابِدَكْ دُوسِي رَقِصَهٗ
 كَلْدِي عَابِدِي يَبَانَهٗ اِنْدِي بَنِ اَيْدَمْ كِهٖ اِي شِيخِ بُولِطِيْفِ اَوَا ز جِيَوَانَهٗ اَثَرِ اِنْدِي
 وَ لِيكِنِ مِيچِ سَنَدَهٗ اَثَرِي بَلُور مِدِي **سٔ** دَانِهٖ چِهٖ كَفْتِ مَرَا اَن بَلْبِلِ سَحْرِي
 مَر چِهٖ آدَمِي كَر عَشِقْ بِي جَبْرِي اَشْتَر بَشُوعِبِ دَر حَالَتِ تَطْرَبِ
 كَر بَر تَر اَكْر طَبِيعِ جَانُورِي بَلُور سِنِ كِهٖ اَوَّلِ سَحْرِ بَلْبَلِي بَكَا نَهٗ دَر
 سِنِ مَر سِنِ كِهٖ عَشِقْدَن بِي جَبْر سِنِ دُوهٗ عَرَبِ سَهْرِي كِهٖ حَالَتِ طَرَبِ
 كَر سَنَدَهٗ دُوقِ يُو عَسَهٗ طَبِيْعِي اَكْرِي جَانُور سِنِ **حكايت** پادشاه كردن بر
 اَلْمُخْتَهٗ لِعِزَّةٖ دُنْدِي وَا اَعْلِي وَا قَرَبَا سِي وَ هِيچِ كِيَسَهٗ سِي قَالْمِدِي كِهٖ بِي رِطُوْتَهٗ
 وَ صِيْتِ قَلْدِي كِهٖ اَلذِّكْرِي كُونَكْ يَارِنْدِي صَبَاحِ قَلْعَهٗ دَن اَجْر وَا سَهْرِمِ كِهٖ كَر پادشاه
 لِيغِي وَ سَلْطَنَتِي اَكِهٖ اِصْر لِيُوبِ تَحْتَهٗ كُورَهٗ لَر حَكْمِ اَلِهِي اَوَّلِ كُونِ اَوَّلِ شَهْرَهٗ
 كَرَن بَر فِغْر اِدِي كِهٖ عَمْرِي خِر قَسَنَهٗ رُقَعَهٗ رُقَعَهٗ يَا مَعْبِيْدَهٗ چِمْدِي وَ وُزْرَا يِ
 دولت

دَوْلَتِ پادشاهك و صيبتني پيرنه كتر دگر و بوفعيرى تخته كور دگر و قلعه كرك
 و خزينه كرك كليد دين او كينه دگر بونجه مدت پادشاه لقي سردى تا كيه بيه
 حج بلكر بوگا مطيع كن عاصى اولد كدر دَرْتِ يَانْدَن پادشاه مَنَا رَعِيْتِهٖ
 كَشْرَجِ اَيْدِ بُونَكْ مَلِكِنَهٗ قَصْدِ اِنْدِي وَ بَر چِهٖ شَهْرِي بَنُوكْ اَلذِّكْرِ اَلدَلِكْرِ
 فِغْر بُو وَا قَعْدَن فُكْرَهٗ خَسْتَهٗ خَاطِرِ اَوَا زِي وَ عَفْصَهٗ حَدَنِ اَشْدِي مَكْر بُونَكْ
 دَر وِيشَلِي وَ قَسِنْدَهٗ بَر دُوسْتِي وَا رِدِي بُو پادشاه اَلذِّكْرِ وَ قَتْلَهٗ سَهْرَهٗ
 كِتْمَشْرِي چُونِ كِهٖ سَفَرْدَن كَلْدِي بُو بِي سَلْطَنَتِ مَر تَبِنْدَهٗ بُولْدِي وَ
 اَيْتْدِي اَلْحَمْدَهٗ كِهٖ كَلْكْ دَكْنَدَن چِتْدِي وَ دَكْنِ اَيَا غَلْدَن فِغْر بُو بِي اَشْدِي
 اَيْتْدِي اِي عَرِيزَهٗ سِنِ بَكَا تَعْرِيْتِ اَيْتْ كِهٖ تَهْنِيْتِ اَيْدِ جَلَكْ وَ قَتْلَهٗ
 دَكْلَهٗ زِيْرَهٗ اَوَّلِ اَتَمَكْ تَشْوِيْشِ چَكْرَدَمْ شِيْدِي عَامِ اَقِيْمَكْ تَشْوِيْشِ بَاشْدَهٗ
شعر اكر دنيا نباشد دردمنديم . و كر باش بر سرش پاى بنديم
 حجاب زين درون آشوب تر نيست . كه رنج خاطر است ارست و نيست
 اكر دنيا الميا دردمندم و كر اولوسه مجتيله اياغم بغلور بوجاننده بوندن
 اولو حجاب دكلد كِهٖ اكر دنيا و آرزو و اكر يوق در بو كوكل انوك مجتيد
 و مجتيله رنجيده **حكايت** بَر پادشاه اَشْتَمْ كِهٖ بَر اَسِيْرِدِ بَلْمَكْ حَكْمِ اِنْدِي

اول بچاره نو میدک نشند کند دلنج پادشاه سگدی و سقط سیددی و
طریف لر دیشدر هر که باخندن این یویه کوکلند هر نه که وار سینه
وقت ضرورت چو نماند که دست بگیرد سر شمشیر تیز چاره شرف و قسند
که کشنگ قچاق پیری المیا بن سکن قلیجه قرشود شر اولر عرب دیشدر
بیت اذ ایئس الان طال لسانه کسینوز مغلوب یصول علی الطلب
کشتی جانشدن نو مید اوله دی او نم اولر شول چتک کلبه که کلب الیند زبون
اولحق کلبک یوزنه یا بشر و پادشاه دزدی که نه در وزیر لردن بری که نیکم
وصاحب تدبیردی آیتدی پادشامه دعا و ثنا در پادشاه بوسری اشدی
اول ایسرک صوچن عفو اشدی بر وزیر دخی که این سومزدی آیتدی پادشاه
خدمت کشتی هر سوزی طغی سیمک کرک اول پادشامه دشنام و ناسزا
سوز دیدی و سن یلان سیدک پادشاه بوسری اشدی و یوزن چوردی و
آیتدی انوک یلان سوزی یکر کد سنوک کرچک سوز کدن نشتم عاقله
دیشدر یلان سوز که مصلحت اولایکد سول طغ و سوزدن که فتنه انگیز اوله
بیت هر که شاه آن کند که او کوید چیف باشد که جز نیکو کوید
هر کشتی که پادشاه انوک دیدکن ایده چیف اوله که ایو سوزدن غیردی سوز

دیه بوبیت لر فریدونک ایواننده یاز لشد **بیت** جهان ای برادرماند یکس
دل اندر جهان آفرین بند بس مکن تکیه بر ملک نیا و پشت
که بسیار کس چون تو پرورد گشت چو آمدنک رفتن کند جان پاک
چه بر تخت مردن چه بر روی خاک **بیت** جهان ای فرزند کن مکیه قلمه
سن کوکل یرادنه بغله میلند آرقه **بیت** تکیه کنه که نچه سندر
کبی سیددی والدردی چون که جان **بیت** قصد ایلیه تخت از رنده
و قرو یرده ملک کسی بر در **بیت** بر پادشاه زاده قصه بولویدی
اول سیدن آتسی آکا کر آمدت و استحقار له نظر ادردی ملک زاده فرشته
ایله بیدی اتا سندر حضورنه کلب آیتدی شامه قصه بولوی کشتی که عاقل
اوله اوزن بولویوا و لب آبله اولمعدن یکد ریشه عرب ایبر الشاه
نظیفه و الغیل جیوه قیون کرچه کچیدز پاک طاهر در فیل جسد الودر
ولیکن عین بخسدر ریشه کم عرب ایبر **بیت** اقل جبال الارض طور وانه
لا عظم عند الله قدرا و منزلا طاغیرک کچی طور طاعدر اما الله تعالی قسند
شیری اولودر آتسی بوسری اشدی کلدی و وزیرای دولت آفرین
اندر و قد دشاری انجندل باری اول زمانده آتسنوک میلکته

دشمن کلیدی روایت ادر که جنگ کوننده اول میدان آت دپت کزن
اولی اول ساعت که آت دپت بوشو او قری **بیست**
آن نه من باشم که روز جنگ بدنی پشت من آن منم کند میان خاک خون بن سزی
کانک جنگ اردو خون خویش یازی میکند روز میدان آنکه بکر یزد و خون لشکر
بن اول کس دکلم که جنگ کوننده آرقه کستم بن شول کسینم که باشی
قائده بطرق آرا سنده کورسن زیر اشول کشی که جنگ اید کند باشید
اویته و شول کوننده میداندن چن لشکر قائده کز چون بونی دیدی
دشمن لشکر نک استینه یوردی و بچه آدلو بکل دشمن لشکر دن دشردی روایت
ادر که دشمن لشکر به حد لشکر دی و بونله آردی چحق قصه کن اندر اغلا
نوعه اوردی چاغردی آیتدی ای سپامدله یاد دشمنان یوز چوزمک و یا خود
عورت طوین کیملی اختیار ایدک بنول سزی لشکر موثر اولدی بزر جمله وحی
قلدر اول کون دشمنی صیدیکه پادشاه اغلین کتردی واکه کوزنده اویدی
وهر کون نظری آجاز یاده قلدی وقره دشکر حسد ایدر و طعانه زهر قندکر
اوغلان چونکه بلدی طوامدن الین چکری و بویله دیدی حال است این
هزمندان بمیرند که به همران جایی ایشان بگیرند بوخالدر که منربندر اوله کر

به همران

به همران نیز لرین طوئه کر منربندر کل **بیست** کس نیاید بزر سایه بوم
در تمامی از جهان شود معدوم کینه بنفوش کولکسینه کلیم اگر مهای اصل
همانده قلم نه چون پادشاه بوخال بلدی قره دشکر بن کتردی وهر بزر
نادیب ایدی آندن ضکره هر برنه بزر شهر و بزر ولایت معین ایلدی تاکه
فشته باصلدی **لطیفه** عجبدر که اگر درویش بزر کلیمه در لر و صغر لر واکه
پادشاه بزر اقلیمه صغر **حکایت** شیخ سعیدی ۲۲ م ایدر اغلین سراسر ای قیومده
بزر ستمند زاده کردم عاقل و صاحب قر است بیکت ادی الولق آثار سیمایند
بلتویدی فی الحله سلطانوک نظرنده مقبولدی که منربندر ویشکر **بیست**
توانکری بهر است نه مال و بزر کی بعلت نه سال باایق منربله در مالک
دکدر و الولق عقیده در چوق آی پیلله دکدر چون که انوک بزر بزرک اغلین
پادشامکر انوکله محبتنی کوزدر حسده دشکر و بزر و جهده استینه
تنت بزر قدر قصد ایدر که یوق یزده و پلدر پادشاه بونکر مقصود نیدک
معلوم اولدی نه قلده دشمن چودوست در مهربان پادشاه صورتی که سبت
ندر بونکر دشمنکله آیتدی پادشامکر سایینده خوش کدم دلمز لر نعمتک
زوالن اینتر **بیست** شورخشان بارزو خوانند مقبلانرا زوال نعمت جاه

کریه بیند بروز شب پر میبج چشم آفتاب را چه کناه =
راست خوابی مزار چشم چنان کور بهتر که آفتاب سیاه
شورخت که آرزو قلدر که مقبل لزلک نغمته دولتیه زوال ارشته اگر کند
بیر سنگ کوز کوزنزه کنشک کناه یوق راست در سین آنوک کبی بیگ کوز
کوز اولسون کنش قرار بجه **حکات** بعم پادشاه مله ندن برسی رعیت ماله قصد
انیدی و خلقی بجایت انجیدی آنوک ظلم الیندن عوام طاعلدی مملکت خراب
اولدی خزینه بوش قلیدی دشمنان مەر طرفدن بلدی باری آنوک مجلسه
شاه نامه او قدر که فتحاک مملکتینه خطر بجه ارشیدی و فریدون مملکتی
طوتی وزیر پادشاهه صوردی که خزینه سی و اسباب یوغدی نیله ملک آنوک
النده مقرر اولدی پادشاه آیندی قاتنه خلق دیر لیدی فتحاک یلوگز قالدی
فریدون پادشاه اولدی وزیر آیندی بس چونکه خلق در ملک پادشاه بلکه موجب
در بس چون خلق طاعتدل مکه که پادشاه مایق ادجک باشوک یوقدر **بیت**
همان به که لشکر جان پروری که سلطان بشکر کند سوری اول پیکر کند که لشکری
جانده بسلیا سن که سلطان سوری لشکر که در پادشاه صوردی که تمدن کرو
سپاه و رعیت در ملک چاری نه اوله وزیر آیدکم پادشاه کریم کرد تا که

سپاه قاتنه در که و مرجمت کرد رعیت امین اوله او تره سنده بو که خاند
بری یوق در **بیت** نکند جو پیشه سلطان که نیاید ذکرک چوبانی
پادشاهی تخم ظلم افکند پای دیوار ملک خویش بکند جو پیشه ادن سلطان
انز و قرت چوبانیق ادجک کلد مەر پادشاه که ظلم تخنی آلدی اول
کند ملک یوارن قز زمش پادشاهه وزیرک نصیحت خوش کلمدی
یوزن چور دی وزیر زندانه صلدی سهل زماندن صکر عمشه
اغلیدی بونیکه منازعه قلدی و خلق آنوک ظلم الیندن جان کلمش
ایدی و طاعتش لردی آنلرک قاتنه در لدر ملک الیندن آنلرک
النده مقرر اولدی **بیت** پادشاهی کور و اد و ستم بر زیر دست
دوست دارش روز سختی دشمن زور آورست بار رعیت صلح کن از جنگ خصم
ایمن نشین زانکه شامشاه عادل ر رعیت کسرت پادشاه که
جو را تمک ر واکور سخت لبق کونش اکاد ورت کو جلود دشمن الور رعیتله
صلح آید دشمنک جنگندن ایمن اول شو بچون که عادل پادشاهه رعیت و حق
لشکر **حکات** بر پادشاه بر عجمی او غلاندل کیمیه کردی اعلان دخی و کینه
کر میشدی دخی کیمی مجنبتین بلمزدی اغلیدی وزاری قلیدی و کور و سن

کوزه دگر شدی چو که ملاطفت اندر آرام آندی و پادشاهت صحتی بنواختی
تلخ اولدی چاره بولماد که بون دگر که مکر بر حکیم اول کبیده بلیدی پادشاه
آیتدی اگر دستوز او رسته بن بون دگرین پادشاه آیتدی غایت کرم اوله
بویزدی اعلان دگره آید که باری بر ج عنوطه یونتری آندن صکره ساچمه
یا پش چقر در کمی او کینه بر قدر میج اعلایب آیم اولدی او تروی
پادشاه تروی که حکمت نییدی حکیم آیتدی اول اعلان غرق اولمق زحمین
کرمشدی کمی سلامت لغینک قدرین بلمزدی چون که غرق اولمق زحمین تروی
کمی سلامت لغین کورب آیم اولدی که سلامتین قدرین اول کشتی بلور که همیشه
سرفتار اولمش اوله **بیت** ای سیر ترانان جوین خوش نمت آید
مشتوق منت آنک بنزدیک توزش است حوران بهشتی را دوزخ بود اعراض
از دوزخیان پیرسی که اعراض بهشت است ای طوق سکار چه انگلی خوش
که نمر سنگ قاتلده زشت اولان بنم معشوق قدر اجاق حور لره اعراض
طاموکل طامو اصلینه صور که اعراض نجه اجاق **حکایت** مرزوه دیدیله
آنک وزیر لرندن نه خطا کردک که بنلری بند زندانه بیوردل مرزودیدی که خطا
کرمدم ولی کردم که بونماک کو کلنده بنم مهابتم چوق در و بنم عهدیه اعتقاد

کمال

کلی قلندر کندلر زیان اولمقدن قرقت بنی ملاک اینکه قصد آید
بن دخی حکما نصیحتی تن طوتمم بنتر کم در مشر **ش**
از آن کز تو ترسد بترسای حکیم و کربا چون او صد بر آید بکنک
نه بینی چون کربه عاجز شود بر آید بکنکال چشم پلنک
ای حکیم شول که سندن قورقر سندن آندن قورق که اگر چنگله یوز
آنوک کبیه غیم اولر سک دخی کرمز مین که کدی چونکه عاجز اولا
چنگال اورر قبلا نوک کزن چقر **حکات** شیخ سعیدی هم آید در مشقه
نجیا پیغمبر تر پیسنده معتکف اولمشم و عرب بکلر ندن بربک که
انصافتر لغله مشهور اولمشدی زیارته کلدی نماز قلدی و دعا
دلوی و دغدی بکا آیتدی بمتک بزه یلد اش ایله که قوی دشمن و در
بن آیتدم ضعیف رعیتله مرحمت ایله که قوی دشمنان ایمن اوله
بت بنی آدم اعضای یکدیگرند که در آفرینش زیکی کو مهند
تو که محنت دیگران بدعی شاید که نامت نهند آدمی آدم اغلنی مجموع
بر بزرنگ اعضا سدر که یز اولمقدن دکلر بکوهر و ندر سن که خلقک محنتدن
در دک یوق در اولسون که سنگ آدمی دیو اولدک قویار **حکات**

بعده آرد بر درویش مستجاب الدعوة ایدری حاج بن یوسف اول درویش
آیتدی بکا بر خیر دعا قل درویش آیتدی ای خدا یا تیز زمانه جان الغل
حاج آیتدی بایه بونه دعا در درویش آیتدی بود عا خیر دعا در سکا و مسلمانا
بت ای زبردست زبردست ازار کرم تاکی بماند این بازار کچه کار آیدت جهاناری
مردت بمرده مردم ازاری ای زبردست ای بلخی انجدر سن بو باندر نیچیا دکن
کرم اوله در سن نه اشکه کرک پادشاهلوق که الکلک پلدر آدم انجند کلن
حکایت بر ظالم پادشاه بر درویش آیتدی عبادت کرده قنیتی عبادت
افضل در درویش آیتدی ایله دکن ایومق افضل در سکا تا کم اول وقت
اچنده خلق انجیمیا سن و خلفک راحت سنگ ظلمکدن امین اولمقدر
الغیثه نایمه لعن الله من ایقضا فتنه ایومشدر لعنت او بیرنه
ظالمی را خفته دیدم نیم روز کفتم این فتنه است خوابش برده به آنکه خوا
بهر از بیداری بود انچنان بزرنگان مرد به سؤل کشک که ایودری
اویانق اولوغندن پلکل اوله آنک کبی یاوز در کلکوا ملک پلدر **حکایت**
پادشاهلردن بر کجاست بو بیی اقدی مارا ایجهان خوشتر ازین یکدم نیست
ازیند بر اندیشه ووز کس غم نیست بهزه جیسانده بود مدن پلکل دم یوق در
دنی

دنی ایودن ویا ووزن اندیشه وغم یوقدر **لطیفه** بر درویش بلخیاق طرده
ایومشدی بو بیی اشدی و بو بیی اقدی **بت** ای آنک باقبال تودر عالم نیست
کیرم که غمت نیست غم مامم نیست ای سؤل کسنه که عالمه سنگ اقبالک
کبی اقبالک یوقدر دوتم که سنگ یوقدر بزم چونده سنگ یوقدر پادشاه
چون که بو بیی اشدی پنجه دن بیک دینار چقردی دیدی که درویش آنک
لج درویش آیتدی کم آنک قذن کتریم که کوکلم یوقدر پادشاه بیک
دینار و بر خلعت دخی درویش کذدی درویش از زمانه بیک دیناری طوقدی
و پیری **بت** قهر بر کف آزادگان نیکر دمال نه صبر در دل عاشق نه آرد خیال
آزاده کر ایند مال قرار ایند و نه عاشق کوکلند صبر قرار ادر و نه غم بیلد
صوباری بو حالده دخی که پادشاهمه آنوک قیوسی یوغدی بل وقت کلدی
درویش پادشاه قاپوسنند امید واز الب دردی پادشاهمه پلدر له یوز
جوزدی پادشاهلرک حدتیندن کیشی حدز اینک کرک وقت او کور که بنلرک
فاطری مملکت و سلطنت تدر بیرنه متعلق اولر اول وقتده عوام غلبه سینه
تخل ادر لکر **شعر** حرامش بود غمت پادشاه که سنگام فرصت نه ارد نگاه
بجال سخن تانه بیی ز پیش به پیهوده گفتن مبر قدر خویش پادشاه غمت

حرام اولر اگا که فرضت وقتنی کز لمیه زنههار اوگر دی سوزه مجال بولمیه
 بهوده بیره سوز سیمکمل کند قدر که کدر مکل باری پادشاه ایتدی شکل بو
 مسرف دولتشوزی که بن بکا بونجه نوقت و زدم اسراف ایدی اگر اسراف
 ایدین پسه چه زمان پتردی خزینه بیت المال لغت مساکین در طعمه اوان
 شیطان دکدر نیتکم عاقله در مشدر بیت ابلهی کوروز روشن شمع کافوری نهد
 زود بین کس بشب روغن نباشد در چراغ اول ابلهی کور که کند زود کافور شمع
 یقه تیز زمانده کور بپس که چراغده یاغی اولمیه حالیا وزرادن برسی ایتدی
 ای پادشاه مصلحت بود که بونک کیه کشیه کیناف قدری وجه معین ایدین
 تا که متعارفی پیه اسراف اتمیا اما اول که پادشاه زجر و منع بیردی پادشاه
 سیرتنه و میمنه منار ب دکدر که بگرزه لطفله امید و ار ایدت بروق دخی
 قره نومیذ و خسته دل اتمک مثل قره قلاغه ایتدی که نه و جملده ارسلان
 صحبتنی و اکاملار مت اتمکی اختیار اتمک ایتدی تا که آوندن ارتو عن
 پید دشمن شرتدن امین اولب انوک سایینه راحت اولم دیدی ز شمدی
 که ظل حمایت کدک و انوک نعمته اقرار و اعتراف اتمک چون دخی یغان ورت
 تقرب کسب اتمسن تا که ندیم لرندن اولکسن دخی مخلص قوللدهن صایله سن

قره قلاغه

قره قلاغه ایتدی والله نقتد که انوک سایه بسند راحت اولب فرزون دخی
 زیاد قرقوا چنده بیم که طریقله در مشدر بیت اگر صد سال کبر آتش فرورد
 بیکدم کند و افت بسوزد اگر یوزیل بر کوز او دیقچی اولسه اگر بر دم
 اچنه دشمنه آنی یقر پادشاه ندیم لرنه وقت اولر که بر ساعت اچنده
 عطا ادر و اول دمده دخی باش کدر نیتکم حکما در مشدر که پادشاه مکل
 طبیعتهای تلونیند حذر کر کدر گاه اولر که بر سلامله اچنر لره و گاه اولر که
 بردن شامله خلعت و در لر طرفت ندیم لرک منبر در و حکیم لرک عیب در
 حکات شیخ سعیدی رهم ایدر یار نلر مزرک برسی بر کون قانه کلدی روز کار
 نامساعد ندن شکایت ایتدی ایدر که عیال مندم و کیناف مقدار وجه
 معیشتنه صرف ادجک دنیا لک جهتن نستم یوق و فقر زحمتن چککه
 طاقتم یوق وقت اولر که خاطره بوکلر که باشم آت بر اقلیه نقل ادم
 نام صورتل کم درلم ایویا وز کمنه بر تمه مطلع اولمیا بر دخی فکر ادرم
 که دشمن شائش نه بکزر فقر زحمتنه قفانه طعنه کلر لر و بنم ایدل عیال
 سعیمی زوت سز که حمل ادر لر و بوندر لر شر بین آن حاجت راکه هرگز
 خوانده دیدر وی نیک بختی که آسایه کزیند خویشتن زن و فرزند بکدر

کوز بوجیت سیزی هرگز دلم که بر نیک نخت یوزن کند زن آسان بگله کجرت و اهل
 عیالین زخمیده قوز و دخی علم خاسبد هر مصاح که محاسبیه اولر باشحق
 قدر بلورم اگر بر پادشاه ملق جزمند بنی پیر شد رتعه مهمت ایده سن
 غایت کرم اوله بن آیتدم ای قرن داش پادشاه ایشی که طرفد بری بیم جان در
 وبری امیدنان در عاقل لر ایشی کلد که اتمک امید چون کند زنی جان قرفتی
 اولدغی پیسه آت **ش** کس نیاید خانه درویش که خراج زین و باغ بده
 یا بتشویش غصه راضی شو یا جگر بند پیش زاغ بند درویش اوله کلمه
 باغ و پیر خراجن و پیر دیو یه دنیا لکچون غصیه و تشویسته راضی اول و یا جگر
 بندی قرغالر او کینه ات آیتدی بویستی بنم حاله موافق دندک درمشدر که
 خاین اولنوک الی حسابده دتر **آ** آنرا که حساب پاکست از حساب چه پاکست
 شول کیستنه نول که حساب آری اوله آکا محاسبه دن نه غم
 راستی موجب رضای خداست **ک** کس نریدم که کم شد از ره راست طوفون
 موجب رضاء الله در بن بکنه کرمدم که طوفون یولده یا و وارمیش اوله بن آیتدم
 اول بزدلکو حکایت سنگ خالک مناسبه که کوز شد بزدلکو بزاویه دشمنش
 چارمیش بر عارف صورمیش که نه چرخسن آیتمش والله ایشتم که دوی

اولاغ

اولاغ طوتر اول قرقودن چرم آیتمش سن دوو دکلیسن نه قورقرسن
 آیتمش والله اگر دوو بس دیو طوتر لر سه سن دوو دکلم دیوانان درخجه
 بنم یوکم پیر اگر رومده پلان صومقش آدمه عرافدن تر یا کلمه بلکل
 که حال نه اولر بلی سنوک امانتک و دیانتک وزمند تقواک و ارا اما اگر
 دشمنه سنگ حسن پیرنگی تقریر اده لر پادشاهتک خطابه و عتابه
 دوش سن یکک مجال وارد که طولعه جعفره بس مصلحت آن کریم که ملک
 قناعت حراست قلب ترک ریاست قله سن که عاقل لر درمشدر
ب بدریا در منافع بی شمارست **و** کخواستی سلامت در کنارست اگر چه
 دگر دونه منفعت آبه شمار در اگر سلامتلق ایشتر شکمنارده طور چون بونا
 ایشدی انجمنکله در لوسر لر دمنک باشدی که نه عقلمه کفایت اولر و نه فهم
 درایت اولر قول حکما در دست کلدی که درمشدر در دوست زبنداند دوست الحق
 کرک که سفره ازرنده مجموع دشمن دوست بق کتر **ش**

دوست مشرانک در نعمت زند لاف دوستی و برادر خواندگی **د** در آن دام که کیرد
 در پریشان حاله و در ماندگی **د** دوست صیغه آبه که نعمت ازرنده دوستلق لاف اولر
 بن دوست آکا درم که پریشان حال و در ماندگی **ق** قالدی وقتش دوستلق اده

دوست

و دوستی کن ای که کردم که متغیره اولر و نصیحتی غرض اکل صاحب
دیوانله اولدن مناسبتم واردی واردم صاحب دیوان قانتنه التدم
و حالنی اکلتم تا که بر سهیل منصوبه نقیب اندر برج کون بونک ارزنه
کجری حسن تدبیرن بکنند که بر دجی اعلام تدبیر چقدی کوندن
کونه تر قیلد مقرت سلطان اولدی چونکه سلامنی حالنی کردم و شکله اندم
و بویستی سیدم **بیت** بکار بسته میندیش دل شکسته مدار که آب چشمه حیوان
درون تاریکیست بغلو ایشک و غم میه و کولک صنوق طنمه که آب قور کول
اچینه درم اول مدت اتفاقا برج یار له جاز سفری واقع اولدی حجاز
کتدم وقتی که حجاز دن پنه کلدیم که منیرل قرشو کلدی ظاهر حال درویشلر
تبیانند دیدم که حال تدردیدی و آینه نته که سن دژک ایله اولدی بر
طایفه حسد ایلیوب خیانتت منسوب قلدله و پادشاه دام ملکه کشف
حقیقت صور مغه مقید اولدی و یارنل حق سوز و مدله و قدیم صحبته
اونتله **شعر** بصنع خدامر کسی که فتاد همه عالمش پای بر سر نهند
چو بیند که اقبال ستمش کروت ستایش کنان دست بر بر نهند
الله تعالی صنعیله هر کسی که دشمنی جمیع عالم این با بره دیچی اولر کور لر که

اقبال

اقبال این الیدی آل قوشرب ثنا دیجی اولر لر نه الحمد انواع عقوبت
کر قنار اولدم تا بومحفتت که حاجی لردن مشتی کلدی آغ بندن خلاص
ایلدلر و آتدن قلن ملکی خاص ایلدلر دیدم اول وقت نصیحتی قبول
ایلمک که پادشاهلر ک اشی ذکر سفری کیدر یا کج حاصل قلدن یا
طلقیده اولر سن که حکیمله و مشلدر **بیت** یا ز بهر دو دست کند خواجه در کنار
یا موج روزی افکندهش زده بر کنار یا خواجه ای ایله التون طوثر قاغده
یا بر کون موج ایسی کنار بر غر مصلحت کردم که زیاده ملامت قلم بر ار که
بیتله اختصار ایشم **شعر** ندانستی که بینی بند بر پای چو در کورشت بیاید پند مردم
دگره که نداری طاقت نیش مکن انگشت در سوراخ کردم بلمدگی که ایانک
بند کچه جلد چون نصیحت قلاغله کرمدی چون کم نیش طاقتک یوقدر سن
عقب اینه بر ماغک سوخته **کلیت** برج مصا جمر واردی ظاهر لری صلابه
آرسته و اکا بردن بزکشی بونله خیلی معتقد اولتیدی و وظیفه مین
ایشیدی تا بونله دن پرسی بز ویشله دشمن ایش ایدی اول کیشنگ اعتقاد
فایده اولدی و وظیفه لر بر کسیدی دیدم که وارم یارنلرک وظیفه سی خلاص
ادم چون که خدمتت پندم اگر ایله صدر تعیین اندلر اما تواضعه اشنا

اوتردم و بویستی اقدم بیت بگذار که بنده کمینم تا در صف بندگان نشینم
قوغل بنی که بنده کمینم تا که بنده تر صیفند اوتردم و اول دخی بو مضرعی
اوقدی **مصرع** الله الله چه جای این سخن است دنگ او تر که الله الله نه بوسرگ
بر در و بویستی اوقدی بیت کر بر سر و چشم من نشینی نارت بگشتم که ناز بدینی
اگر باشم و کوزم استنند دخی او تر سنگ نازک چکرم که نازین سین و لجلد
اوتردم اثنای کلامه یار ندر مصلحتی اکلدی بو شعری اوقدم **شعر**
چه جوم دید خداوند سابق الانعام که بنده در نظر خویش خوار میدارد خدا ایر است
مسلم بزرگواری و لطف که جوم بیند مان بر قرار میدارد سابق الانعام خداوند
نه گناه کوردی که قولگری نظرند خوار و تر اولوج و لطف الله تعالی یہ مسلم که
قولنگ کنایه کورز اتکلن بر قرار ازرنه و زر حاکم چون بوسری اشدی عظیم
بکنری و یار ندره و طیفه برین بیوزدی شکر بخت قلدوم و خدمت اشکین
ایدم و عذر دلدوم و کدر ایاق بویستی دیدم بیت چو کعبه قبله حاجت شد از دیار
روند خلق به بیدارش از بسی فرسنگ ترا تحمل امثال ما بیاید کرد کس کس نرنند بر
درخت به بر سنگ **حکایت** بزنگ زاده انا سندن فراوان مال و میراث
بلدی و کرم این اچدی سپاهی کره و رعیت کره به در بخت و زردی

شعر نیاساید شام از طبله عود بر آتش نه که چون عنبر ببوید
بزرگی بایدت بخشد کی کن که دانه نایفشانه نروید عود طبله سندن
دماغ صفا سترمز او در برق که عنبر کی قوقه اگر سکا اولوج کرگسه عطا
ایله که دانه صحنه پنجه بتمز و زرادن بری که تدبیر سزا ایدی آغاز نصیحت
ایدی که سندن اول کلن پادشاندلر چوق سغیله بو مال جمع ایدی
و بر مصلحت کرک اوله دیو قود کر ایگی بو حرکتدن قصه طوت کم واقعه
کر چوق در سابقن که حاجت وقتنده خزینه بولنب فرومانده قلیان
نیک زاده یوزن بوسزدن چور دی واکه زجر ایلدی و ایتدی الله
تعالی بنی بو مملکت پادشاه قلدی تا که پییم و بخشش ادم پاسبان
دکلم که صقلیم ددی **بیت** قارون ملاک شد که چهل خانه کنج داشت
نوشین روان غمزه که نام نیلو کد داشت قارون ملاک اولدی که برق
خزینه سی و ایدی نوشین روان اولدی که ایو آد قودی **حکایت** نوشین
رواچون صید کاند آو ایتندن کباب ایتک استدیله طوز بلندی
کویله ادم صلد کر که طوز کتره نوشین روان ایتدی طوزی بمانی
وزب صاتون العجل که رسم ظم قلیا و کوی خراب اولیا ایتد کر بوقدر

سَنَدَنَ خَلَّ اوَلَه نُو شِيْن رَوَان اِيْتَدِي اوَل جِهَانْدَه نَطْمَك بِنْيَا دِي
اِرْدِي و مَرَكِه كَلْدِي اَنوَك اَسْتِنَه زِيَادَه اِيْتَدِي غَايْتَه يَتَشْدِي **بِيْت**
غَاذ سَتَم كَار بَر رَوَز كَار بَا نَد بَر و لَعْنَت پَا يِدَار سِتْمَكَار جِهَانْدَه قَلْمَه
و لِيَكِيْن اَكِه لَعْنَت پَا يِدَار قَلْمَو **حَكَايَت** بَر بَد بَحْت بَر صَالِح كِشِي طَاشِكَه
اَوْرْدِي بَا شِيْن يِرْدِي اوَل دَر و يَشِك مَجَال يُو عَجْدِي كِه اِنْتِقَام اَلِيْدِي طَاشِكِ اَلِيْدِي
صَفَلْدِي نَاشوَكِه دَكِيْن كِه پَا دِشَاه بُو بَد بَحْتَه حِشْم اِيْلِيْدِي وَ حَبِسَه صَالِدِي دَر و يَش
كَلْدِي مَمَان طَاشِي بَا شِيْنَه اِرْدِي قُوِي اِچِنْدَن چَا عَزْدِي اِيْتَدِي كَسِيْن نَه
حَكَايَت دَر و بُو طَاشِكَه نِيچُون اَوْر زَسَن دَر و يَش اِيْتَدِي وَا نَه اوَل كِشِيْم
كِه فِلَان نَارِيْمَنْدَه بِنِي طَاشِكَه و زِدُك و بَا شِيْمِي يَار دُك اِيْتَدِي اوَل زَمَانْدَن
بَر و قَنْدِيْدُك كِه شِيْدِي كَلْدُك و بُو طَاشِي اَز رَمَه اَتُك و بَا شِيْمِي يَار دُك دَر و يَش
اِيْتَدِي اوَل وَ قَت جَا مَنْدَه پِيْدُك اِنْتِقَامَه مَجَال م يُو عَجْدِي شِيْدِي كِه چَا مَنْدَه
كِرُوْم فَرَضِيْتِي غَنِيْمَت كُورَب مَمَان پِنَه اوَل طَاشِكَه كِه بَا شِيْمِي اِرْدِي دِيْدِي
شَر چُون نَدَارِي نَا حَن دَر تَنده تِي سَر بَا بَد اِن اَن بَه كِه كَم رِكِيْرِي سَتِيْر
بَا ش تَا دَسْتَش بِنْدَو رَوَز كَار بَس بَجَام دُوسْتَان مَغْرَش بَر آر چُون
كِه پَر بِيچِي دَر نَغَك يُو ق دَر يَا و ز لِرَه صَوَاشِي اَز اِيلَه تَا كِه رُو ز كَار اِلِيْن بَغْلِيَه

دِه نَت لَر اَوْر نِيچِي بِيْتِيْن چِقْر **حَكَايَت** بَر پَا دِشَاه صِيْبَر و اوْلْدِي اَطِيَا بِيُوَان
اِتْفَاق اِيْتَدِي كِه بُوْر نِيچِي دَر مَمَان يُو ق دَر اِلَا مَمَان بَر اَدْمَك اُوْدِي كِر كَر نِيچِي
صِفْتِلَه مَنصِف اوَلَه پَا دِشَاه بِيُوْر دِي اِسْتَدِر بَر بَا غِيَانَك اُو غِلْن بُوْلِدِي
بُو صُوْر تِلَه بِيُوْر دِلَه اَتَا سِيْنِي وَا نَا سِيْنِي كَتَر دِر چُو ق نِعْمَت و رِب رَا ضِي اِيْتَدِي
و قَا ضِي فِتْوِي و رِدِي كِه پَا دِشَاه سَلَامَتِيچُون رَعِيْتَدَن بَر سِنَك قَا نِيْن دُكْمَك
رَو اوَلَه جَلَا دِر كَتَر بَت اَكَا قَصْد اِيْتَدِي وَا غِلْن نُو مِيْدِي كِه حَالْتِيْنْدَه
بَا شِيْن كُو كَا قَلْدَر دِي و كَلْدِي پَا دِشَاه اِيْتَدِي اِي اَغِلْن بُوْنَه كَلْجَك وَ قَتَدَر
اِيْتَدِي اِي شَاه عَالَم اَغْلَانَك نَارِي اِنَا سِيْنَه وَا نِيْسَه اوَلَر دَعْوِي قَا ضِي
قَا نِيْتَدَه اوَلَر و دَاد پَا دِشَاه مَلَر دَن اوَلَر عَجَب كَلْجَك اِيْش دَكَلْمِي
كِه اَتَم وَا نَا م مَآلِچُون بِنْدَن يُو ز چُوْر دِر و قَا ضِي نَا حَق بِيْرَه قَا مَه
فِتْوِي و رِدِي و پَا دِشَاه كَنْد مَضْلِحَت چُون رَا ضِي اوْلْدِي شِيْمَكِي حَالْدَه
شِكْر دَن اَرْتَق كِسْتَم قَا لْمِي پَا دِشَاه بُو نِيْرِي اِيْشِيْدِي و كُو ز لِرَتَن يَآ ش
رَوَان اوْلْدِي وَا يْتَدِي بِن مَلَاك اَلْمَق يِكْدَر بِيْشُو ك كِيْرِي كِنَه طِغْلَك قَا نِيْن
دُكْمَك دِيْدِي اِكِه كُو ز نَدَه اِيْدِي وَا يَانِه كَتَر دِي و چُو ق نِعْمَت و رِب
اَزَاد اِيْتَدِي رَوَا يْت اِدِر كِه مَمَان اوَل اِي اِچِنْدَه پَا دِشَاه اَنه تَوَالِي

جل و علاصحت و زردی **شعر** همچنان در فکر آن بیستم که گفت پیلان بر لب پای نیل
زیر پایت که بدان حال مور **شعر** همچو حالتت زیر پای پیلان **شعر** انجلا این کردم که بر پیلان
نیل و کزی کنار بند دیدی که آیا غلگ آتند قریحی حالین بلز سک پیلان یاخی آتند
قابلیت حالک نیکه همان آنوک حالی دخی اولد **حکایت** بز بادشاهل بز صاحب
زای و عاقل و زیر و اردی اول اقلیمک پادشاه ملی آر سنده عقل تدبیر که شهو
اولیشدی اتفاق بز حرکت پادشاهه نمش کلمدی زجر ادب زنده بیوری
اول طرفک پادشاهل زدن برسی بوین ایشدب مکتوب و زیدی که ایشدم که
سنگ کی عزیز وجوده بنوک که بیله وجه ایشلر ایشلر لرا اگر مصلحت
کرز سک که اقلیمم و خود کله مشرت اوله اندخی منصب کردن بیجه
زیاده لرا اوله دیووزیر مکتوبک آرقاسنه جواب یزدی کنددی پادشاه
خبر ایشلر که وزیر فلان اقلیمک پادشاهه میل مر اسکت ادیشر پادشاه
بیوردی وارد لرا اول کیشی بولد لرا مکتوب آلدن الد لرا اقد لرا جواب
بوین یزیش که بند شد یاد کن بوخاندانگ پروردی نغمیم مر واد کله که
بهر سهل سینه یله یوز چورم بود عتونه امکان اجابت یوقدر اگر اوله
نعت قدیمه بیوفالین ایش اولرم پادشاهه وزیرک حق شناسلخی خوش

کله

کله و زیری حسدننا چقرت نعت و زردی و خطا انه ریو عذر و کدی
و زیر آیتدی آینه که ایشلر حسدن خطا بلر **شعر** جن نعالی نوک تقدیر
بیورم **شعر** کرگزندت رسد ز خلق مرغ که نه ایت رسد ز خلق نه رخ
ارخاذان خلاف دشمن دوست که دل هر دو در تصرف اوست
اگر خلقدن سکار زیان ایشسه انجمنه ایشلقدن نه راحت ایشرونه
زحمت دوست دشمن خلاصی تنگ کردن پلک و اکسنگ حنی کوکل آنوک
تصرفنده **حکایت** بز ظالم در ویشلر ایشلر او دین آردی و بای لره
طرح ویر زردی بز صاحب دل بوین کور **شعر** و دیدی
زورث آریش می رود با ما با خنده زور عیب دان ترود زور مندی
مکن بر امل زمین نادعایه بر آسمان **شعر** اگر پیره کوخکت شتر سه
عالم الغیب پادشاهه کوخکت پتیر پیر آمیلنه ظلم اینه تاکه دخاری
کوکه ازمیه اول ظالم بو سزی ایشدی ویوزن دندردی واکه التقات
ایندی بز که او دن انبارنه او دوشدی و جمیع اولری و ملک لری یا ندی
اتفاق بز صاحب دل چکار کن ایشدی که بز **شعر** کسینه اوی و ملک
یا ندر عن عرض ادر و آیدر که میج بلرم بو او د بنم سرائیه نیر دن

دشمنی و بوصاحب دل چون بونی ایشدی و ایشدی اول او در ویشک
آهنگن ایدی دخی از که یزدن بیکل ایشدم که کیمش و ک تا جرنه بو اکر بیت
یار ایشدی تنیب **شعر** چه سالهای فراوان عمرهای دراز که خلق بر سر ما
هر زمین بخا مدرفت چنانک دست بدست آمدست ملکن ما بدستهای کریمچن
خوا مدرفت ای نیچه فراوان پلله و اوزن عمر که خلق پیر از ره برزم
باشمز استندن کچسرتنه که الدن آله ملک بزه کلدی دخی نیچه آلله
بو و حمله کیدردن والدن آله ارشدر **کلمات** بر کر شجی و اردی صنعت
کماله ارشدر مشدی اوج یوز التیش بند بلدی و مهر کون بر نوعله
کرش دو تر دی مکر شاکرد لری ایچنده بر صاحب جمال او غلان و اردی
و پیر مسکین آکه تعشق ایشدی اوج یوز الی طقوز بندینه آکه تعلیم
ایشدی نه جمله او غلان قوت و صنعتله کماله ارشدی تا حدی که بر کون
پادشاه او کینه ایشدی استنادنگ بنم استمه فیضله الولقی و تربیت
یونندن در و کرینه بن قوتده اندن کمتد کلم و صنعتده انوکله بر ابرم
ردی پادشاهه بوسوز خوش کلدی و بویردی که پیر دزدلر ارکان
دولت و وزیرا حاضر اولدله اغلان بر اسرک پیل کب میدانه کردی اگر کوه

۲۱
امینین اولسه یزندن قویریدی پیر بلدی که قوتنه اغلان کند دن زیاده در
اول بر عزیب بند که صغلا مشدی طوثری اغلان دفع ایدی و پیر اغلنی
دپس از زرنه دگر دی و پیر او ردی خلق غریو ایدلر پادشاه پیره خلعت
و نعمت و زردی و او غلانه زجر ملامت ایدی که کند استناد که بنوک که
دعوی اتدک و باشه المدک ددی اغلان ایشدی ای پادشاه زمان مکر که
کرش علمنده بر د قیق بند قلمشدی که بندن در بیح طمشدی اول د قیقله
بکافر صفت بلدی پیر ایشدی اول د قیق بندی بو کو چون صغلا مشدم که
حکما دیشدر د دوسته اول قدر قوت و زمیکل که اگر دشمن اولسه سکا
ظفر بوله ایشدم کی شول که کند بسلد کندن جفا کردی دیری **شعر**
یا و فاحود نبود در عالم یا مکر کس درین زمانه نکدر کس نیاموخت علم تیر از من
تا مرا عاقبت نشانه نکدر یه و فاکند عالمده اولدی یا مکر بوزمان ایچنده
آنکه کت ایلدی شول که بندن اوق اتحق اگر ندری عاقبت بینی اوقنه
نشانه قلدی **کلمات** بر بجزه در ویش بر صحر اکوشه سنده او تر مشدی
پادشاه کلدی انوک قاتندن کچدی پادشاهه بیج التفات ایدی
پادشاه ایشدی بو حرقه پو شله طایفه سی حیوانلر کی در بیج ایلیتی و

آدمی یوقدز وزیر آیتدی ای در ویش پر یوزنگ پادشاهی کلدی فاتکدن
کلدی در بخدمت ادب شرفین پر نه کتر مدک در ویش آیتدی وار
پادشامه دکل خدمت بر کشدن توقع اده که آنوک آندن توقع نعمت
اوله و درخی بکل که پادشاه رعیت ستمق ایچون در رعیت پادشاه
طاعت ایچون دکلدر نته کم دیشله در **شهر** پادشاه پاسبان در ویش ارت
در چه نعمت بعد دوت اوست کوسفند از برای چوبان نیست
بلک چوبان برای خدمت اوست پادشاه در ویشلک پاسباندر
گرچه نعمت پادشاه دولتمدن در قیون چوبانچون دکلدر بلکه چوبان قیون
خدمت ایچون در پادشامه در ویشک سوزی قوتلو سوز کلدی آیتدی
بندن نه در سین در ویش آیتدی دلرم که بکاز حمت ورمیلسن پادشاه
آیتدی بکافیحت ویر در ویش بویتتی اقدی وروانه اولدی **میت**
در باب کنون که نعمت مست بدست کین دولت ملک می رود در دست
شده کنده که کل که الکره نعمت وار که بو نعمت و ملک الدن ال کدیچید
حکایت زمان اولد بیه وزیر واردی ذالنون مهری فاتنه کلدی
ویمت دلدی که کچه وکندر سلطانوک خدمتنده اولرم و خیرنه ایمند

وارم و خشمیدن در چی قرقدم ذالنون مهری بو نری اشدی بر نعه
اوردی و آیتدی الله الله اگر بن تکر دن شیده قرقدم که سن
سلطاندن قرقسین صاقلردن برسی بن اولیدم **شهر**
کر نبودی امید راحت رنج پای در ویش بر فلک بود سی
وروزیر از خدا بر سیدی مهمچان کز ملک ملک بودی
اگر راحت ورنجوک آیتدی اولمیدی در ویش فلک از ره ایق
بصیدی اگر وزیر پادشامدن قرقدم چی کیه تکر دن قرقسه فرشته
اولیدی **حکایت** روایت ایذر که مارون الرشیدک بر اوغل
خشم ناگ آتشی فاتنه کلدی که فلان سرمنگل اغلی بکا سوکری
مارون الرشید آرکان دولته آیتدی بنوک جزای نه اوله کم
آیتدی دین کسونلر کم آیتدی دپلسون لر مارون الرشید
آیتدی ای اوغل کر مر اولدر که عفو ادرسن یوقتی در رسن
سن در چی آکا سوک انتقام یور اگر در چی زیاده انتقام ادرین
در سکر حد دن کچرسن و ظلم ادرسن نته کم حکما دیشله در **شهر**
یکی رازش حوی داد دشنام تحمل کرد و لغت ای نیک فرجام

بتر زانم که خواهی گفت آن که دامن عیب من چون من ندانم بیزشست
خوبه کشیده سوکدی اول کشتی تحمل قلب آیتدی ای عزیز بن سن دیدگدن
دخنی بدترم که بن بنی بلدکم قدر سن بلز سن **حکایت** ای که قدرش
واردی بر سه سلطان خدمت ادردی و بر سه عرق جبینله در ردی اول
بر سه بودر ویشه آیتدی که نیچون سلطان ملازمت اتمز سن که اشک
زخمیتدن قرتلا سن برتر کم بیز ایدر در ویش آیتدی سن نیچون
کار کسب اتمز سن تا که خدمت کار لوق مذلتدن قوتلا سن
برتر کم حکما دیشدر از به اتکن پیت او شرمق یکر گذر احوته
التونلو قور قوشق قوشن کند و کب بر آدم اغلانت
قوللق ایتگدن برتر کم ظریفله دیشدر **شعر** بدست امن نونه کردن
به از دست بر سینه پیش امیر عمر کرانایه درین صرف شد
تا چه خورم صیف چه پو شم ثنا ای شکم خیره بنان باز
تا کنی پشت بخدمت اوتا ایله قزیش دبری یوغرمق یکر گذر
این کوکسینه قویب امیر اوکته طور مقدن بو اغزها لوعر بنکله
چدی که یازین نه پیم و قشین نه کیم و آرای خیره قرین بر

قور اتمک قناعت ایله تا که قوللغله بیلگی ای که نکیم سن **حکایت**
بزرگسینه کلدی نوشین روانه مشتلدی که سلطان چوق یلر عمر
ارزای اولسون و مشتلق اولسون که فلان دشمنک دنیا دن
کیتدی نوشروان آیتدی ای احمق اگر بن باقی قلمجم و بر سه
بکار ای مشتله که دشمن الکرنه نیچون شاد اولم که یارن بندخ
السرمن نسته که حکما دیشدر **بیت** اگر بگرد عدو جای شادمان نیست
که زندگانی ما نیز جاودانی نیست اگر دشمن الکرنه شاد لوق کل
دکلدر که برترم و حنی در لکمر آبدی دکلدر **حکایت** شاه کسری
خضر بند بر مصلحت نیچون حکما دن هر بر سه سیدلر بزر جمهر سیدای
ایتدلر نیچون بر زمه بو مصلحتد بر سیدلر آیتدی وزیر لکر
طیب لر در و طیب لر خسته دن ایرق کشیه دار و در مزله
چون که بونر صواب اچره در اول نرزه سلیان کشیده
حکمت اولم نسته کم ظریف لر دیشدر **شعر** چو کار تفضولی من برید
مرا دروی سخن گفتن نشاید و کر بدم که نابینا و چامت اگر خاموش
بنشینم کناست چونکه برایش تفضوللغله بته بکا آند سوز

سپهسالار اولمز واکد کورم که کوز سزا او کند. قوی اوله اگر دینیم کناه
حکایت اسکندر رومیدن صور در که مشرفدن مغربه درکن نیله
طوتوک که سندن الر وکلن پادشاه ملکر خزینه لری و بی نهایت
لشکر لری و اوزن عمار لری و بی نهایت نعمت لری و اردی بوخبلایین فتح
آنگاره بیست اولدی که سکا اولدی اسکندر ایتدی که الله تعالی فضیله
مهر مملکت که واردتم رعیت انجندم و پادشاه لرا دین خیر له اکدم **بیت**
بزرگش بخوانند امدل خرد که نام بزرگان بزرستی برده اولو و
عاقل دستونل شول کسینه کم اولورک آدین ایلو کله یاد ایشیه
حکایت شیخ سعیدی رحمة الله علیه ایدر بزرجماعه کبیه کردک عمان
دگر بنده کردک که اردمزدن بزرورق کلور ناکاه مخالف پیل چیدی
اول زورقی خرق ایلدی مکر ایچنده که قوند اش و اردی بزرگدابه
دشدر اولردن برسی کلمی جیه ایتدی که بواکه قوند اش دوت
که سکا یوز فلوری و زیم ددی صلاح دکره دشدی برسی قریب
برسی ملاک اولدی دیدم غمندن باقی قلمبندی بوسیدن آینه
طوتوغه تا خیر ایدک و بونه طوتوغه تعجیل ایدک صلاح کلدی و ایتدی
که

که کرچک و یقین در بوسوز و لیکن بر سبب دخی و در ایتدم اول
سبب نه در ایتدی کم بنم میل بوکا ارتعیدی که بزرمانده بربازده
یورلمشدم بونی دویه بندر زدی و آنوک الیدن برباز یانه پدم
ادی اغلان بق وقتشد دیدم صدق الله تعالی من عمل صالحا
فلنفسیه ومن اساء فعلیها **بیت** تا توان درون کس محاش
کاندرین راه خار ما باشد کار در ویش مستمند برار که ترا نیز کار ما باشد
کوچک پند که کسنگ کوکلن انجتمه بو یولده دکن لر و ارد درویش
شمندک حاجتین بشر که سنگ دخی حاجتکی الله بتره **حکایت**
عرب بکلیدن ایشتم که دیوان یاز جیلر نه بویردی که فلان
کسنگ خلوفسن زیاد اذ لکر که کیچه و کندز ملار بندر و در کامدن
غایب اولمز و مترصد فرمان در و باقی خدمت کار لر لعب و لهو
مشغول در لر بر صاحب دل بوسوزی ایشدی نعره و فریاد
اوردی صور در که بیچون نعره او زدک ایتدی که حق در کامنده
قوللرک مرتبسی بوکا بکر **شعر** دو بامه ادر آید کسی بخدمت شاه
سیم هر آینه دروی کند بلطف نگاه امیدمت که پرستندگان مخلص را

که نامیدند ز استان آله که صباح اگر بر کشتی شامنگ خد مرتبه
گلجنگ او ز سه او چینی کون لطفله آکا نظر ایدر امیند در که مخلص
قول لر نامید او لمیا لر الهنگ در کامیند **باب دوم در اخلاق در شاه**
بر در ویشته آیتد لر فلان ز امیند حقیقه نه در سن که خلق انوک حقیقه
طعینه چوق سز در دیند در ویش آیتدی ظاهرن عیب بلرم و باطنده
غیب کر مزم نه کلم طریفله در مشله در **شعر** هر که راجامه پارسا بینی
پارسا دان نیک مرد انکار ورنه آنکه در نهادهش چیست محتب ارون
خانه چه کار هر کی که ز امیند طونیند کر زین سن آن ز امیند بلکل
اگر باطنده نه وارد عن بلر سنگ نه اوله که محتبک او اچند
ارشی یوق در **حکایت** بر او غری بر در ویشنگ او نه کردی نیچه که
جست جو قلدی آینه سن کر لمیدی ملول و معبون اولدی در ویش
بلدی که اغری کلدی سنه بولدی معبون که سز در کند و دوستند که
کلیم او غرینگ بولنه بر قدی تا که محوم کتیا **شعر** شنیدم که مردان راه خدا
دل دشمنان را نکردند تنگ ترا کی میسر شود این مقام که بادوستانت
خلافت جنگ اشتردم که تنگر یولنگ آرند لر دشمن گو کلن ملول

انتمشله

انتمشله سکا بو مقام نه وقت میسر اولسر که دوست لر کله اشنگ
دایم خلاف جنگ در **حکایت** امیل صفانوگ محبتی اولد که حضور
و غیبتده بر اوله نه انجلین که حضور کند جان وره لر و قفاکد غیبتنگ
سیلیه لر **بیت** در برابر چو کوسفند سلیم در قفا چو کرک مردم خوار
بر ابر کده قیون کب یوش در لر و آرد کجه آدم پیچی قرت کبی **بیت**
هر که عیب در ان پیش تو آورد شمرد به کمان عیب تو پیش در ان خواند
هر کشتی که بر کسنگ عیبی سنگ قاتنگ کتردی صایدی کمان سز
سنگ عیبکی در حنی آیرق پزه ال دجلدر **حکایت** بر ز امیند بر پادشاه
قنوجی اولدی چونکه پنگ کلدی خاطر ی دلدی قدر میدی وقتی که
نماز قلدی لر نمازی کندی عادت اولندن زیاد قلدی تا که پادشاه
صلاحیت ظن بنوک حقیقه فاسد قلمیه **بیت** ترسم نرس بکعبه ای اعجاز
کین ره که تومی روی بتر کستانست ای اعراب قور قرم که کعبیه
ار شمیاسن که سن کتد کل نول تر کستانه کدر وقتی که اودی کلدی
پیچک دلدی بر طریف صاحب تدبیر او غلی واردی آیتدی ای اتما
سلطان دعوتیند چوق نعمت واردی نیچون بنگر شمذی طعام دلبرین

آیتدی آنجون پندم که سلطانک اعتقادی فاسد اولییه اوغلان آیتدی
ای اتانمازی قضا ایلد که قلدهک نماز دخی نماز دکدر ددی **شعر**
ای هنرماناده بر کف دست عیبهارا نهاده زیر بغل تاجه خوا
خریدن ای مخور روز در ماندکی بسیم دغل ای هنر لرزه ایلد آشکاره
دوت عیب لرزه قلدوغند که لرزه لرزه لرزه در ماند لوق کوننده قلب
انجیلده نه صائون الم در سن **حکایت** شیخ سعیدی ده ام آیدر طفل لوق
زمانند متعبد وز ایلد و شب خیزدم آتم رحمة الله علیه خدمتده
اولردم بریکجه چوره یاغده یارنده یا تمثله و بن نماز قلب تلاوة قرانه
مشغول او ترردم خاطر مه بودوشه کلدی بن آیتدم ای تا کور بو
یار ندری که برسی ایعودن باش قالدرب که رکعت نماز قلم لر
ایله ایومشده صان کم المیش لر در آتم آیتدی ای جگر کونتم سدی
اویسک یگر کدی که رکعت نماز قلب کندز کی کرمکدن **بیت**
نه بیند مدعی جو خویشتن را که دارد پرده پندار در پیش مدعی کندن
ارتق کسه کرمز زیر ابلک پرده سن اوکنه دتر **حکایت** برکشنگ
دوست واردی پادشاه قول لغند اولردی جوق زمان کچی بر برسن

کرمدی

کوزمدی بر کون بریکسه اول پادشاه خدمتده اولانه آیتدی خیل زمان
اولدی فلان کیشی کرمد کوز آیتدی منم دلمزم که قضایه اغریم و اول کشنگ
برخیزمشکار بوسوزی ایشدب آیتدی چون آتی کوزنگده ملول الرسن
آیتدی ملول اولمزم اما منصب املینوگ بر دوست کرمکده اول وقت
الی ذکر که معزول اوله بس آتی کوزمکدن بکا قضا کوزمکده **شعر**
در بزرگی و دار کیر عمل ز آشنایان فراغتی دارند روز در ماندکی و معزولی
در دل پیش دوستان آرد **حکایت** ابوهریره رضی الله عنه هر کون محمد
مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتیه وارزدی رسول حضرت بیوردی
یا ابامهریس ز زین عبا ترزدو حبا هر کن کله که محبت زیاده اوله بر
صاحب دله بر کیشی آیتدی بو خوبلغله که کنش در میج کسه کوزمدم
که اکا عاشق و طالب اوله اول صاحب دل جواب وزدی اول سبدن که
هر کون کوزنر حکم قیش کونند که بر قج کون محبوب اولر محبوب اولر
بیت بیدار مردم شدن عیبست ولیکن نه چندان که کویند بس
خلقه احتیاط ایوب هر کون وارن کلمک عیب دکلدرو ولیکن شول
قدر کرمز که پشتر کلذک دیله **حکایت** شیخ سعیدی رحمة الله علیه

آید در مشقه یازنبره ملالت واقع اولدی چقدرم قدس طاعنه دشمن
و حیوانانله انس دشمن تا حدی که فرنگ الیند. ایسر اولدم طریبوس
خند قنده یهودی لر له بالحق ایشنه طوتدکر تاگاه حلب رئیس لندن
برسی که دوستم ایبری بنی بوخالده کردی و آیتدی ای سعیدی حال نه در
بن آیتدم که نه دیم اوش کره در سین بیت پای در زنجیر پیش دوستان
به که بابیکانکان در بوستان دوسته قتیله ایاق زنجیره اولمق
یکر کدر یاد لر له بوستانده اولمقدن باری اول دوستم بنی آسیر کیت
اون التون و رب خلاص ایدی و آلدی حلبه کتر دی بر قری
و ایش یوز التونه نکاح ایدی بکا و ردی قینه دخی بر دی
اوزن سلیمته بی ادب و مت سزا ایبری دین اوز دت طتلو
در کلمی آچی ایلیدی شعر زن بد در سزای مرد نیکو هم درین عالمت
دوخ او زینهار از قبرین بد زینهار و قنار بنا عذاب النار
یا وز عورت که ایو کسنگ اوله همان بو عالم اکا جهتم در زینهار
زینهار یوز یولد شدن حدز ایله و اکا قریین اوله ای حکیم
سن یوز یولد اش مقاربه شدن صقله کم جهتم عذ ایبدن

بتر

بوتر در بر کون تحت دین اوز تری و بکا دیری سن شول دکلین
که بابام سنی فرنگ الیندن اون التونه صا تون آلدی بن آیتدم
بلی بن شول کسینیم که باباک بنی اون التونه فرنگ الیندن آلدی
وسنگ الکنه یوز التونه ایسر ایلیدی نته کم و مشله بیت
شنیدم کو سفندی را بزرگه رمانید از دمان جنک کر که
شبانگاه کار و بر حلقش باید روان آن کو سفند از وی بناید
که از چنگال کر کم در ز بودی چو دیدم عاقبت کر کم تو بودی
ایشتم که بر کشتی بر قیون قرنت اغرن دن آلدی کجسی قیون بو غلوه
بختی چقدی اول حالت دی بیچاره قیون زاری قلب آیتدی اول قرنت
پنجه سندن قرنت داک آخر پنه قرنت سن اولدک حکایت شام
عاید لرندن برسی نیچه پیل بر پیشه اچنده عبادت ایدی و آغاج پیرغن
یدی اول طرفک یادشاملرندن برسی آن کر مکا و اردی و آیتدی اگر
صفاک و ارس سنگون شکره بر سرانی بنیاد اودین انده اولسین و هم دخی
سنگ بر کاتکله فایده نلر عابین بو سوز مقبول اولدی و وزراد
برسی آیتدی باری شکره و ر لم بر نیچه کون انده اولسین اگر مقای

مطلوبه
شماره ۲۹

و یار ندری اختیار اید ب طوری بلور سنگ خوش و گزنی فی الجملة اختیار
باقی جایا شتره کلدی و پادشاهت امک خاص سراسر و باعنه بنو کچون
دور تدرست کل رخس چو عارض خوبان سنبلس همچو زلف محبوبان
آق و قزل کلری خوبک یکاغی و آلبی کبیدی سنبلی محبوبک زلف
کبیدی اول ساعتد پادشاه بر خوب روئی جاریه کندردی **بیت**
ازین مه پاره عابد فریبی ملایک صورت طاووس زیبی برمه پاره لردن
ایدی که عابد الیدی فرشته صورتلویدی طاووس زینتلویدی آنوک
عقبچه بر بدیخ الجمال لطیف الاعتدال اوغلان کندردی چون که
لذیذ طعاملری یدی و نغینس کجکلری کبیدی و ققو لویش نیلری
واخلانک و جاریه تک جالبی تفرج قلدری نسته کم دیشلردر خوبک زلفی
عقل ایغنگ زنجیره وزیرک قوشک دز اعدر **بیت**
کرشامدان نه دنیا و دین می بر نه عقل بس زامدان برای چه خلوت گزیده اند
اگر خوب صورتلو که عقل و دین و دنیا الچی کرد کل کبیدی بس زامندر
نیجه بی خلوت اختیار اید لریدی فی الجملة زامندر وقت مجموعنه زوال
ارشدی نسته که شاعر ایدر **بیت** هر که هست از فقیه و پیر و مسرید

وز زبان او ران پاک نفس چون بدنیای دون فرو مانند بعل دربان
پای مکس فقیه پیر و مریددن هر برسی که دلندن پاک نفس روان المش
چون که دنیا یه آل صوتری سگک کبی ایاعنی یال اچنده قالدی مکر
پادشاه بر دجی عابدی کر مکاراغب و طالب اولدی و عابدک
دیدارند کردی اولکی منیات قلمایش آق قزل رنگ بلوریش
دنیا بالشته سونیکمیش و پیری پیکر اوغلان قریشو سینه مرو حلیه
خدمته درمیش پادشاه بنوک حال سلامتینه شاد اولدی و
قبودن سوز اچلدی اثنای کلامده آیتدی بن بواکه طایفه
بغایت سورین برسی علما و برسی زما د مکر بر فیلسوف جهان
دیده وزیر و اوردی آیتدی بواکه طایفه دوست لوق شرط
اولدر که بونکر احسان ایدرسن پادشاه آیتدی ننگ کبی
احسان وزیر آیتدی عالمده مبالغه التون و پیر تاکه دخی او قسوت
وزامندر نسته وزمه تاکه زامندر کی از ره قلدردی **بیت**
آنرا که سیرت خوش سرست یا خدا نمان وقف لقمه در وینه زامد
شول کشتک که خوش سیرت و از درباری تعالی پله آنوک سیرت و

اول وقف اتمکن سز در وزیر لقمه سن سز زامندر **حکایت** بوسوز
مطابق بز پادشاه بز مهم مصلحت دندی و کر بواشم حاصل الرسه
زامندر بوخه آنچه نذر اولسون دیدی چون که بواشی تمام
اولدی نذرته و فایده دیدکی مقدار آنچه چقارت بز خدمت
کار و دردی که بوئی زامندر بخش اده اول دخی عاقل کسندی
آنچه الدی بز زمان شهری کردی آنچه پینه کترب پادشاه او کند
قدی و ایندی شهرده زامندر یوق ز پادشاه ایندی بوئی سز در بین
بلورم که شتر موده درت یوز زامندر واردر که آدی آکلوز خدمت کار
ایندی بلی پادشاه کر چکر ولی شول کسنی که زامندر اول آنچه المز
وشول کسنی که آنچه الوز زامندر کلدر بس سلطانم بکاز زامندر ویر
دردی زامندر آنچه المز کسنی آنچه بکه ورین دردی پادشاه کلدی و
نیم لره خطاب اتری ایندی نه قدر که بنم عاید لره اقرارم واردر بونگ
دخی زیاده انکار واردر **بیت** زامندر که درم گرفت دینار زامندر ازود که
بدست آره زامندر چون که آنچه الدی و دینار الدی بز اریق زامندر که
کتر که اول زامندر کلدر **حکایت** علمای راسخین دن صورده که وقف

اتمکن

اتمکنک حقند نه در سن جوان و دردی ایندی اگر اتمکن جمعیت خاطر
اچون و عبادت فر اغتی چون اولسه خلال ز اگر عبادت اتمک چون اولسه
حرام **درست** نان از برای کنج عبادت گرفته اند صاحب لان نه کنج عبادت برای
صاحب دل لر اتمکی عبادت اچون دوغشله نه عبادت اتمک چون قلمشکر
حکایت بز مرید شیخه ایندی خلقک علیه سندن غایت اچنم که
زیارت اتمکه چوق کلر لر و بنده حضور قلب قومز لر نه و جهله بونکردن
خلاص بولم شیخ ایندی بایلردن سنه دله و فقیر لر نه او دخی ویر
بیت کر کد اپیش رولشکر اسلام بود کافر از بیم توقع بکریر دناچین
اگر بز فقیر دینچی مسلمان لشکره قلاوز اولرسه کافر سنه اومه صنوب
تاچینه دک آنچه **حکایت** بز صاحب کسینه او غلنه ایندی کل وار لوم فلان
واعظ نصیحت اده نصیحتن ایشدم تا که انوک و غظندن دولت
لنوب مستفید اولسن او غلان ایندی ای انا بو واعظ لر ک
نصیحتندن خط المزم زیره که دنیای ترک ایول و پیره ویر ک در لر نته
کم قرآن قدیمه بیوزر **قول** نه انا مروون الناس بالیر و تنسون
انفسکم نته که شاعر ایتر **بیت** ترک دنیا بدم آموزد فویشتن سیم و غله اندوز

عالمی را که گفت باشد بس هر چه گوید نگیرد و اندر کس ترک دنیا پی
خلفه اگر در کر و کند که بزرگ سقلیوب پیغزلر عالمک که بحر و سوزی اوله
عملی اولیه مرنه سوز که درسه کسبیه اثر اتمی **بیت** عالم که کامرانی و تن
پیراوی کند او خویش کست کرار مبری کند شول عالم که تن بیلر
و نئس فرادون کزلر اول کندری آرب پیرت کیمه قلاوز لوق ادر
آتاسی آیتدی ای او غل مجر و خیال باطلله بوئلری خور کرب و بندک
تر بیتدن یوز دندرب و بوئلری از غونلعه منشوب ایلیب رواد کلدکه
سنگ منلک اول بر کز سوزه بکزر که بزر کیمه بر یولده چاغر که ای
مسلمان کز چراجی یولده دوتک بر عارف بوئے اشیدی آیتدی
سن اول چراجی کورمز سن چراغله نه کر رس سن دخی انجلا این
سن بو و اعظرا کز مجلسی نازد کابنه بکزر نقد و زمینجه قماش الیمز
و بوئده دخی ارادت قومینجه سعادت الکر مرز **شعر** گفت عالم بکوش
جان بشنو ورنماند بگفتنش کردار مرد باید که کیر و اندر کوش
ور نوشته است پند برد یوار باطلت آن که مدعی گوید خفته را خفته
کی کند بیدار عالمک سوزن جان قلاغیده دکلر اگر سکا و زمام دخی

کره

کر نرسه اگر بر نصیحت دیواره دخی یا ز طرس اولسه کر کدر که
کیشی آبی قلاغنده طوته سن مدعی سوزن اشتمه که او پیر کیش
اویری او یارسی دکلر **شعر** صاحب دلی بدرس آمد ز خانه قاه
بشکت عهد صحبت امل طریق را کفتم میان عالم و عابد چه فرق بود
تا اختیار کردی از ان این فریق را گفت آن کلیم خویش بدر می بر در موج
وین همدی کند که بکیرد غریق را بر صاحب دل خانقاه دن مدرسیه
کلدی امل طریق صحبتنگ عهد بن صدی دیدم که عالمه عابد اشتمه
نه فرق واردر که آندن کلک بوکروه ای اشدک ددی عابد
کند کلیمتی موجب چقر عالم جهد ادر که غرق اولمشی خاص اید
حکایت بر کیشی بر یول اشتمه سر خوش یتردی بر عابد چر کن
بوئے کردی و بوکا کر امیتله نظر قلدی و بو بیٹی اول سر خوش اقدی
بیت متاب ای پار سادوی از کنه کار بخشایند کی بر من نظر کن
اگر من ناجو اندوم بگردار تو بر من چون جو اندر ان کدر کن ای زامند
کناه کار دن یوز دندرمه و بنم او شتمدن عفو ادر چی لیکه کدر
قل اگر جهانده بن جو اندر دکلم سن جو اندر دک نظرین ایتکل **حکایت**

بزرگوک دولت سزگر بزرگ در ویش بنا کنه انجندگر و برینجه کندله
لایق سز سیدگر در ویش پیر او کنه کلدی و حال نیدکن عرض
ایتدی پیر ایتدی ای اوغل بودر ویشگر حرفتی رضا طوندر مهر که
بوصورتده تحمل اتمه مدعییدر حرفه که حرام در **بدست**
دریای فراوان نشود تیره نسکله عارف که بر خید تنک آیت منور
بزرگاش دشمنه دیکیز بلنزه عارف که انجینه مدنوز اول صبحه صود
در ویش کرگدر که نه دکلو کوچ کرسه تحمل اده **بیت** کرگزنت رسد نخل
که بعضو از کنه پاک سر ای برادر چو عاقبت خاکست خاک شو پیش
از ان که خاک شوی اگر خلقدن سگار بیان ارشسه عفو آید که کنه
دن پاک اولسین ای قرنداش عاقبت چون طبرق اولمقدر بس
طبرق اولمقدر اولمزدن او کدین طبرق اولمخل **حکایت** بزر صاحب دل
بزر زور بازی کوزوی غضب اودنه یتیش و خشمناک کوزوی ایتدی
بوکانولدی ایتدگر بوکان بر کیشی سوکدی بزر صاحب دل ایتدی بو فرومایه
بیک بتمن طاشی کوشر بزر سوزی کوشر مزجی **شعر** لاف پر نجگی و دعوی مردی
بگذار عابض نفس فرومانده چه مردی چه زنیه کرت از دست بر اید مدینه شیرین
کن

مردی آن نیست که مشتی بر ناز بردی **از لیک دعویسن تو که نفس فرو**
مانده دن عاجز کنه نه از در نه عورت در اکلدن کلر سه بر آغز
طنلو آیله یوغسه از لیک اول دکلدر که خلقک اغز نه یمرق اورسن
حکایت بزر دانشمندگ بزر زشت قزی واردی بیکم پیش یاشنه ارشدی
و جوق مال و نعت و چهاره کنه ای الموعه رعیت اتمزدی نیت
کم دریش در **بیت** زشت باث اطلس ییا بر عروس که بود ناز ییا
اطلس کبخار زشت اولر اول وقت که چرکن کلین کیه باری ضروری بزر
کوز سوزه نکاح ایدب و در در اتغاق اول پیل بر حکیم اول شهده کلدی
بزر قوج کوز سزگر کوزن اجدی اول دانشمند ایتد رنجون کویکو که
تیمار اندر مزسن ایتدی واته قرقرم کوزی آله قرمه طلاق وره
که زشت عورتنگ اری کوز سز اولمق پیکر در **حکایت** بزر پادشاه
در ویش طایفه سینه حقارت کوز یله نظر ایتدی بزر صاحب فراست
در ویش ایتدی ای امیر بود نیاده سندن کشر ز درنگه و الملکه
برابر زوقیامتند سندن بیکر کوز **شعر** اگر کشور کشای کامرانت
و کرد ویش حاجتمندانست درین حات که کویند این آن مرد

خواهند از جهان بیش از کفن برد چو رخت از مملکت بر بست خواهی
کد ای بهتر است از پادشاهی اگر در ویش آنکه محتاج اولت و پادشاه
مملکت استی پس چون که کسی آله بر کفند آن ارتق نشنه الب کتبر کتر
رخت دوشرب مملکت آن کتملوا اولحق کسی بر ابر در در ویش شک
طریق ایر قسی در در ویش یک خدمت طاعت ایثار قناعت توحید
توکل تسلیم تحمل در هر کیده که بو صنعت کرد و از در حقیقت در ویش در
خرقه نیلسون کند و مو او موس غالب اولت نماز قلیب شهوت
ارزوسند کند ز لری کپی قلب و کجه لری عقلت ایفوسنده
چو رب او کنه نه کلر سه پیب و دلنه نه کلر سه سلیجک اول قن
در ویش اولر شر ای در ویت بر منه از تقوی که بسرون جامه ریاداری
پرده صفت رنگ در مکار تو که در خانه بور یاداری ای شول کتسنه که
ایچک تقویدن تهی در طش کده ری یا خر قسن کیت در رسن صفت رنگ
پرده یله طشه کی بزمنه که اولک اچنده قمشدن حصیر در ارتق نشنه
یوق در حکایت بز حکیمه ضرر در که جو مردلق می یکدر بهادر لقی می یکدر
حکیم آیتدی اول که جو مرد در اکا بهادر لقی حاجت دکل که نیچه بهادر در

جو مرد آله محتاج در بیت نوشته است بر کور بهرام گور که دست کرم به
ز بازوی زور بهرام کور کن قبر تنه یا ز طیشدر کرم ای یک کدر قوتلو
بازوون بیت مانند حاتم طی و یک تا باید مانند نام بلندش به نیکویی مشهور
زکاة مال بر کن که فضل در زرا چو باغبان بسرد بیش تر در مد انکور
کر چه حاتم طایی باقی قلمدی و یک تا ابه آیلک بر نه آدی مشهور اولدی
مالک زکاتنی چقر غل که باغبان باغک چو غن بد امینجه از می ارتق
در من زکات دخی آیلد در

حکایت بز مغرب در ویش حلت بز آزرنگ صغنده آیتدی ای نعمت
ایسلی اگر سزده انصاف اولسه و بر زده قناعت اولسه دلنجلیک رسی
جهانده کتر لیدی که سزده انصاف اولسه زکات لری چو رب در ویش
ارایت بولت ورزد کتر بز دخی توقع ایتر ذک شرای قناعت تو انکم کردان
که ورای تو هیچ نعمت نیست کینج صبر اختیار لقا نت هر کو صبر حکمت
ای قناعت بی بای آیلد که سندن انکار و نعمت یوقدر صبر کوشه سی لیمان
اختیار در هر یک که صبر یوق در حکمت یوق در حکایت مفرده که پادشاه
زاده واردی برسی علم تحصیل اتیری و برسی مال یغدی عاقبه الامر بو علامه

عمر اولدی و اول عزیز مهر اولدی بومال دار اول فقیه حقارت
نظر پله بقدی و ایندی بن پادشاه لغار شدیم منور من و جی مسکنند
قلدک فقیه ایندی بلی ای قرنداش الله تعالی ننگ شکر بنم استمه دخی
زیاده و اچیز که بکا پیغامبر تر میراشنی نصیب آیلدی که علم در و سکا
فرعون و هاملان میراشنی نصیب آیلدی که ملک مصره **ست**
من آن مورم که در پایم بچالند نه زنبورم که از نیشم بنالند بچامن شکر
این نعمت گزارم که زور مردم ازاری ندارم بن شول قرنجیم که
ایق التنده قلوورم آرو و کلم که دکنندن اکلیه لر چن بونعمتک
شکرن میرنه کترم که باری تعالی بکا خلق انج جگک نصیب آیلدی **حکایت**
بزر درویش کر دم که فقر او درنه ینمش و خرقه سنه رفته رفته یماش
و کندنگ خاطر نه تسلی ایبت بو بیستی تر نمله آیلدی **بیست**
بنان خشک قناعت کیم جامه دلوق که بار محنت خود به که بار منت خلق
قر و اتمکله و پاره پاره خرقیله قناعت انگ یگر کدر و کند و محنت
یوکن چکک یگر کدر خلقک منت یوکن چکک دن بزرگشی آیتدی ای
درویش نیچه اونتر رسن در لر که شهاده فلان کیشی اهل کرم در و در و شکر

حان یوز انوک قاننه و ارسک بز نیچه صدقه اده درویش آیتدی ای
عزیز سولیکه که محسوس لفقن الملک یکم نه سنه او مه کسنگ قاننه
در مقدن **شعر** هم رفقه دوختن به و الزام کنج صبر کر به جامه رفقه بر
خواجهکان نبشت حفا که با عقوبت دوزخ برابرست رفتن بی پای مردم
ممسایه در بهشت صبر کوشه سنه خرقه سن یماش ایسم اترق
یکر کدر خواجه لره قفتا چون رفقه یا ز مقدن تحقیق جملتم غدا بیله
بر ابر در اجتماعه قولشی آیا غیلکه و ارمق **حکایت** عجم پادشاه
کرندن برسی بر خادق طیب حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم
وزیدی بر سیل پیغامبر خدمتینده اولدی بیج علاج اندر میگون
طیبنگ قاننه کسه کلمدی طیب حضرت پیغمبر قاننه کلمدی و آیتدی
یا نبی الله بنی اصحابه معالجه اتمکچون کند ز در بو بر سیل اچند
میج کسنه بکا التیفات اتمدی تا که بر خدمت ده بولنوز رسول
حضرت صلی الله علیه وسلم آیتدی بولنده بر عادت و ازر که اشتها
غالب اولما نیچه یز لر و اشتها کمندن طعمندن آل لرین چکر لر
طیب آیتدی تم تندرتلک نشان اول دردی و بر ایدی و کندی

حکایت بر کشتی چوق توبه اوردی کرمو مردی مشایخدن بر سره عرض آیددی
شیخ آیتدی دایم یکی عادت ادرینه که نهنسنگ با عننگ مقدار قلدن
انجه در و سن چوق پیکله نفسی آید بسلدک که دمن زنجیر لوزسه
اوزه قیل نه اولتر **شعر** یکی بجه کرک می پرورید چوپرورده شد خواجهم بریم
بر کشتی قرث انوکین بسلدی چون بیودی استی پارلیدی **حکایت**
بر ادریش بر عرب حکیمه سوال آیددی که بر کشتی کنده نه مقدار
طعام کفایت ادر آیتدی
عرب آیتدی مندا المقدار یحکمک وما زاد علیه فانت حایله یعنی بو
مقدار سنی آباغ استنه کتوره اگر دخی زیاده پسک سن انوک حمال
اولر سن نته کم خلفای عرب آیدر العاقل یا کل لیعیش و الا تخق یعیش
یا کل عاقل بیگی در بلچون سیر و اخق در لکی بلچون بلوز **شعر**
خوردن برای زیستن ذکر کردنت تو معتقد که زیستن از به خوردنت
یک در لک و حق ذکر ابلچون در سننگ اعتقاد کل بود که در لک
بلچون در **حکایت** که خراسان در نویسی بر بر نه ملازمیدی برسی ضعیف
مراجدی اکه کونده بر بیزدی تندرت کونده اکه کره بیزدی اتفاق

سوله اش

یولد اش اولت سفره کنذر قضايله بر شرک قیوسه کلدر بونله
جاسوس دیو نتمت بر قله دوت اکسن براوه قویب قاپوسن
بلچغیده یپدر اکیسی اول او اچنده اکه مدقت آج قالددر اکه مدقت
دن فکده معلوم اولد که کناه سزلریش او قاپوسن آجدر که بولاری
چقاره لر کوزدر که اول تندرت کشتی اولمش و اول ضعیف مزاج
کشتی صاع و سلامت چغدی عجا قلدر اول وقت بر حکیمه آند حایر دی
آیتدی السه عجیدی که اکا اجلق عادت اولمشدی و اول بر سره کنده
اکه کز پیک عادت اولمشدی چونکه اجلق مصیبت مبتلا اولدی
والدی السه عجیدی نته کم **شاعر** دمشدر **شعر** چوک خوردن طبیعت شد
چو سختی پیش آید سهل کیرد و کرتن پرورست اندر فرار چی
چو تنکی بیند از سختی بمیرد چون که کشتیه از پیک طبیعت اولد
اجلق زحمت اغرایچق آسان طوثر و اگر بوللقده تن بسلیمی
اولر سه طار لیه اغرایچق قاتلغله اولر **شعر** تنور شکم دم بهم تافن
مصیبت بود روز نایافتن قرن تنوریه طوله رتمق مصیبت اولر
بولمدغی کونده **حکایت** حکما دن برسی او غلبن زیاده یگدن نئی

ادری که طوق کیشی بخور ادرا ایتدی ای انا بلی رنجور ادرا ولیکن
آجلیق دپه نته کم ظریفه و مشر طوقلغله الملک یکدر آجلیق چمگدن
اندازه صقله که حق سبحانه و تعالی کلام قدیمینه بیترمشدر **قوله** کلوا
واشربوا ولا تسرفوا **شعر** هر چند که با وجود طعامت عیش نفس
رنج آورد طعام که بیش از قدر بود که کل شکر خوری بتکلف زیان کند
درمان خشک دیر خوری کل شکر بود که چه نیشک در یکی نعتله در قدردن
ارتق پچک رنج کتر تکلفله کل شکر پسنگ زیان ادرا و اگر قوری
اتمگی که کینج و آجله پیاسن کلشکر اوثر **حکایت** بر بقالدهن بر تیج
در ویشتر ورسیه سنه المخله بر جلو الدله بقال بوندون آنچه درکن
خیلی کند یه لایق مرزه و مدیان سئلدی در ویشتر بنوک مرزه
سندن خسته خاطر اولد لکر بوندون بر صاحب دل ایتدی طعا چون
نفسه وعده ورمک بگا ساندز که آنچه چون بقاله وعده ورمکدن نته کم
شاعر ایدر **شعر** ترک احسان خواجه اولیتر که احتمال جفای بو آبان
بتمنای گوشت مردن به که تقاضای زشت قصا بان قابو حیل
جفا سن چمگدن خو جنگ احسانین ترک اتمک یکدر زشت قصا بکر

تقاضا سن چمگدن ات تمناسنده الملک یکدر **حکایت** بر جوهر
کشی تا تا ز جنگنده یار لو اولدی بزکشی دیدی که فلان باز کاند
نوش دارو وار در دکل باشد که در رنج اتمیه مکر اول بازگان
نجیل و ناکس حریف ایدی **شعر** کرجای نانش اندر سفره بودی افتاب
تاقیامت روز روشن رانیدی جز جواب اگر سفر سنده اتمک
یهر نه کنش اولیدی قیامتة دکن مکسه کندز اید نلغین دوشنده
کور مییدی جوهر ایتدی اگر اندن نوش دارو دلیم وره یا وره
اگر وره یه فایده اده یا اتمیه یاری اندن سنه دملک زهر
قائل در حکما ایدر که اگر جامدل آب حیاته یوز صوبینه صائسه عاقل
ایه صائون المزه که عزتله الملک یکدر خور لغلله در لکر ستمگدن
بیت اگر حنظل خوری از دست خوش خوا به از شیرینی از دست ترش رو
اگر خوش خو کیشی البندن آجی حنظل پیاسن ترش البندن شکر
چمگدن یکدر **حکایت** بر در ویش شیله که فقر او دینه یا نمشدری
بزکشی اول در ویشه ایتدی فلان کیشی خیلدی کریم کیشی در اگر
قائنه ورسک حالکی عرض استک شاید که سکا بر عطاسی ایشیدی

در ویش آیتدی بن اول کیشی بلزن آیتدی بن سنی الدین الیدی اول
کشنگ منزله آیتدی ورودی کوردی بر کیشی او تر دو دوعی صر قش
اگر قاشی اشفا دشمش سوز دمدی کرو دندی بو کیشی آیتدی نیلک
در ویش آیتدی عطاسنی حش لقاسنه بعشلم نته کم حکماد مشاد
بیت مبرجات بنزدیک ترش روی که از حوی بدش فرسوده کردی
اگر کوبی غم دل با کسی کوی که از رویش بنفدا سوده کردی
ترش نیز لو کشدن حاجتک استمکل که یاوز خو پله سنی ملول آیلر
اگر گو کلک کی غصه سولر سکل بر کیشی نیلک که کلر یوزنگ
نقدیه سنی آسوده قله **حکایت** خاتم طایه صور دلر که دنیا د کشدن
اولو ممتلو کسه کرد کی یا ایشد کی آیتدی بلی بر کون قرق
دوه قربان آیدم عرب پادشاملر دن دعوت ایدم صحرا کوشنده
بر حاجت چون کیدم بر در ویش کردم که دکن قزمش وار قینه
کنورمش کدر آیتدم نیچون خاتم طای قنو قلعه و ارمذک که
بوکن خلق آنوک شماطنه وار مشد و اول دجی بو بیستی اقدی
بیت هر که نان از عمل خویش خورد منت خاتم طای نبرد

هر که لنگی کند و کسبندن پییر خاتم طای منین چکمه خاتم
انصافه کلدی که بن کند زندکی آنی ممتلو کوردم **حکایت** موسی علیه
السلام بر در ویش کوردی غایت یلیخق قومه کوملمش موسایه
آیتدی بکا د عاقل باری تعالی بکا کفایت مقدراری دنیا لک و ر
موسی علیه السلام د عاقلدی و مناجاته کندی بر نیچه کوندن صله
ینه مناجات دن کلوزکن کردی که بو کیشی خلق النده گرفتار المش
و جوق خلق با شنه او شمش آیتدی نه خاند آیتدی بو بچی اجدی
صواش ایدی آدم د پلیدی شمیدی شیده حکم ایدر که د پلید موسی علیه
السلام الله تعالی نوک حکمتنه اقرار و کند خسر اننه استغفار
ایدی و بو آیتی او قیدی **آیه** و لو بسط الله الرزق لعباده لبغوا
ف الارض **بیت** آنکس که تو انکرت نمی کرد اند او مصلحت تو از توبه داند
اول که سکا با یلیق و رز اول سکن مصلحتکی سندن یکرک بلورنه
کم دمشدر قرجه قستلمقدن فایده سی یوق همان قنت و رلدی
د قضای کلدی **حکایت** بصره شهر نده جوهر صابجی لرنک اچنده
بیر اعراب حکایت ایدر که بر کز بر تیده یول از دم وزواد

بَلِيحَةً تَسْمَعُ يُونُ أَجَلِي وَصَوْتُ لِقِ حَدَنٍ كَجِدِي دَرْتِ يَكَا صَوْتِ كَلْبِ
اَيْدِه پوردم ناکاه بر کپسه بولدوم طلوا بجو مديج بواجو بولدومک
ذوقی بکا اجلیم و صوتی لغم انتر رندی که بولدغم وقت صندیک
که قورلمش بغدادی در چون بیدم که بغدادی دکل اجودر بیانه اندم
شعر در بیابان خشک و ریک وان تشنه را در دکان چه در چه صدق
مرد با توشه کوفتاد از پای در مکنند او چه زر چه خرف بر تیره یازو
کرنده صوتی کشنگ اغزنده به اجو اولمش به صدق اولمش نه
فایده از قسز کشی که ایعدن دشمن شد قشای غنده به التون به
کیش اولسه نه فایده **حکایت** انجلا این قاع بصیدوه بر مسافر
یول از دی ارغی دکندی و یورمکه اصلا طاقتی قلدی ز حمله
مکلاک اولدی بر کاروان ایرش شب کوزدک بر قج اقمسی وارمش
یوزنا اکا اورمش و بوشعی طراعه یزمش و تسلیم اولمش
شعر کریمه زر جعفری دارد مردی توشه بر نکیر دکام در بیابان
فقر سوخته را شلغم بخته به ز نقره خام اگر جعفری التون اولجق
اولسه دخی از قسز کشی اندن دلا الم یازی کرده قالمش در ماندیه

بشمش

بشمش شلغم یک در خام کشیدن **حکایت** بر در ویش ایتر هر کز
کودش کردوندن اکلمدم مکه که بر وقت یالین ایق قلدوم و پایوج
الحق ستم یوغدی کوکلم طاز اولدی و کوفه جامعنه کر دم برکش
کر دم ایق سز بن کند حالمه راضی اولب یاری تعالی تک نعمتینه
شکر ایلدم نتمک دم مشکر در **شعر** مرغ بریان چشم مردم سیر کمن از برک
تره بر خوانست وانکه رادستگاه قدرت نیست شلغم بخته مرغ بریاست
طوق کشنگ کوزنه اردک بر بیان صفرده تره سیر غندن ادنی در
واج کشنگ که ذرت یوقدر بشمش شلغم آکا بر بیان در **حکایت**
شیله روایت ادر که قدیم پادشاه اردن برسی آوه بندی قیش کوپدی
شهر دن اراق قلدر و کچجه ایرشدی بر باغبان اوین کوزدک
پادشاه ایتدی بو باغبان او نه ورم قونلم تاکه قیش زحمتین
امین اولوز وزیر اردن برسی ایتدی پادشاهک قدرنه لایق دکلر که
بر باغبانک او نه قونه ایشوارده خیمه قورم و او د یقلم دیدی
باغبان بوسری ایشدی ما حفری نعمت بولدغن کتردی پادشاه
و پیر اپدی و ایتدی پادشاهک یوجه قدری باغبان مکنک او نه

قونجده نه اولیدی ولیکن دلمدرکه باغبانک قدری یوجله سلطان
باغبانک سوزی مطبوع کلدی واردی اونه قوندی کیجه آنده اولدی
صباح خلعت و نخت وردی روایت ادرکه کنزنامه چندی و آن
اوکیجه یوریت بو شعری او قدری **شعر** ز قدر شوکت سلطان نکشت
چیزی کم از التفات بهمان سرای دهقان کلاه شوکت دهقان باقا
رسید که سایه بر سرش انداخت چون تو سلطان سلطانک شوکتند
وقدرین باغبان اونه قونق المقدرک سنه اکسیدی باغبانک
تاجی کوشتری فلکه ایدی که سنگ کپی سلطانک کونکسی آنوگاشنه
دشدری **حکایت** پیر دلنجی حکایت ادرکه چوق مال جمع ایشدی
پادشاه ایشدی و آدم و زیدی کتردی و ایتدی ایشتم که بی
کران مالک و ادر شادی که دنده بر مهم قیدم دشمن درک در که
بکا بعضی مالکی و رب دست کیر لک اده سن کدای ایتدی میت
باری تعالیه پادشاه دولته مالم و ادر اما لایق دکلد که پادشاه
عالی میتنه که بنم کدای لعله اریه اریه حج ایدکم جنیت مالی الب
قبول اده پادشاه ایتدی غم دکل جنیت ایسه یهودیله غلوفه ورم

بیت کراب چاه نهران نه پاکست جهود مرده می شوی که چه پاکست
نه غم اگر نهران قیوسنگ صوی مزار سه بن دخی جهود الوسن
یوزرم کرک کدای ایتدی اگر باشم کدر سه برانجی و زرم چونکه
پادشاه حکمه بوین ورمی زجر ایب ادردی **بیت**
بلطانت جوهر نیاید کار سر به بخرتی کشد ناچار چون که ایش
لطافتله اولیاب حرمت لعله ناچار اولجق در **حکایت** شیخ سعدی
رحمة الله علیه آیدر بر باز کانتک یوز الکی دوه یوکی قماش واردی
و فرق قوی واردی کیش جریره سنده بنی حجر سینه کتور دی اول
کیجه بیه اولدق صباح اولنجی اصلاراحت اولدی پریشان
سوز لر سیمکدن کفلان انبازم تر کستانه کتیدی و بو قدر قماش
مندوستانه کندر دم و بو قدر علامم فلان اقلیمه کندر دم و فلان
سنیه فلان کیشی یوندر گاه آیدر که اسکندر تیه کتیمک خاطر م وار که
مواسی ایودر و گاه آیدر که معرب دگری مشوشد دندی بکا آیدر سعدی
بزرگم دخی واردن اندن صکره سفردن واز کلم به کوشده او شرم
بن ایتدم اول نه سفردن آیدر که کوکرد فارسی درم که چینه ایدم ایشتم

که آنده عظیم قیمتی وارد آن چین چینی رومی کترم و رومدن
حریر قماش منده الدم و آنده پولا د مندی حلب کترم آنده
حلبی قندیل و کلاب دانه که الب یکنه الدم و آنده صکره سفری
ترک ادم و دکانه کچم بنوک کبی مایخو لیا که شول قدر سیلیدی که اصلا
مجال قلیدی بس بجا ایتدی ای سعیدی سنجی سوبله شوندن که کردل
و اشدک بندجی بو شعوی او قدم **شعر** آن شنیدنی که در صحرا ای غور
تاجری چون که بیفتاد از ستور گفت چشم تنگ نیادار را یا قنایت پر کند
یا خاک کور اشدگی که صحای غورده بر تاجر طورده دشدی و اول
دشدگی وقت بو سوزی سیلیدی که دنیا سون کسنگ طار کوزین
فناخت طولدر یا کوز طهر غنی **حکایت** مهردده بر مالدار خواجه واردی
بخیل لغله مشهور اولمشدی نسته کم حاتم طای کریمه مشهور اولمشدی
ظاهر حال نعمت دنیا پله آراسته یدی ولیکن جنت نفس جلی متمکن
اولمشدی شوید کم بر جانله بر اتمگی آلدن چقر مزوی و بر فقیره بر
اتمک و رمش دکلیدی و ابو مهیره که بیسته بر لقمیل او خشمیدی
و اصحاب کشف اینه بر سگ اتمدی فی الجملة قابوسنی کسه آچوق کرمش

دکلیدی

دکلیدی و سفره بینی کسه جمعیت او کند کرمش دکلیدی **بیت** درویش بجز
بوی طعامش نشیندی مرغ از پس نان خوردن اوریزه بچیدی درویش
طعام فقوسندن ارتوق نسته اشتمش دکلیدی و قوشلر انوک بیجک
پدکندن صکره اتمگی او عن درمش دکلیدی اشدیم که مغزب و کزنده کیمیله
مفره غرم ایتدی و باشنده فرعون خیال کر که ناکاه مخالفت بیل کلیدی کتوب
فایده سر دعا و زاری قلمغه بشلیدی **شعر** فاذا ركبوا في الفلك دعوا الله
مخلصين له الدين الاية **شعر** از زر و سیم راحتی برسان خویشن هم نمشی بر کبر
وانکه این خانه کز تو خوامدماند حشتی از سیم و خشت از زر کبر التونگدن
و کشکدن خلقه را نیت ایشدر و کندگ دجی فایده لن اول وقت
که بو اوسندن کرد و فله کر کسه بر کرچی التونگدن و بری مکشدن
اولسون القصه کیمیری غرق اولدی و مهردده میراث خوار لری قلیدی
که درویشلردی و آنده باقی قلن مالندن غنی اولدر و آنک فوت المغیله
اشکی قفتانلری بیانه ایدر و دیماطی **بیت** که دکندر اول مفتت اچند
برسنی کرم بر عزت انا بنمش و او کتجه بر خوب ینر لو اغلان مهر
سوقاعی اچند کدر بو بیت دیدم **شعر** واه که کردوه باز کردیدی

حاجت الیه

بیمان قبیلہ و پیونہ رد میراث سخت تر بودی وارثان را از هرک خویشاوند
واہ کہ اگر الو پیہ در لب قبیلہ سی آرسینہ کلیدی میراث خواوہ لره میراث
و نذر تک غصہ سی زیادہ اولیدی خصمہ ی اولدکندن باری انکہ کلہ من بستہ
واردی در کینی دوتب بویستی دیدم **بیت** نخوزای نیک سیرت و سرہ مرد
کان نکون بخت کرد کرد و خورد ای سرہ فری کوز کہ اول بخت
دشمن جمع اندی ویدی **حکایت** بر ضعیف بالقی و اردی برکن
بالق اولارکن ناگاہ بر اولو بالق او نہ دشیدی و پیکدی بالق
غالب اولدی چکدی اعنی الیندن آلدی شد غلامی کہ آب جوی آرد
آب جوی آمد و غلام ببرد دام هر روز مامی آردن مامی این بار رفت دام
اغلان واردی کہ صوکتزہ از ما قوگ صوی کلدی او غلامی آلدی
آغ هر کون بالق کتر روی بوکرہ اعنی بالق آلب کندی باری
ایرق بالقبیلہ بونی اشدب اکہ ملامت اندر شونگ کبی
آوی الکن کدر دکل سقلا بعدک و دیلہ بالقی آیتدی ای قریب
کر نصیبم دکدی و مم اول بالغک رزقی دخی دکمش دکدی
نصیب اولسان آوجی دجلہ د بالیق طمہ و اجل سر بالیق

ترود

ترودہ اولمہ السر و ایاقشر کشی بیگ ایکنویسی و پلیدی بر صاحب دل
بونی کردی و آیتدی سبحان الله کہ بیگ ایانغہ اجلی کلدی بر السوز و
ایق سر کشدن فجب قرئلکدی **شعر** چو آید ز پس دشمن جان ستان
بندد اجل پای مردودان دران دم کہ دشمن پیای رسید
کان کبانے نشاید کشید چون آردن جان اجمی دشمن کلہ سکر
کشنگ اجل ایانغہ بغلہ اول دمده کہ دشمن آردن ارنہ کبانے
یای چلکہ مجال قلزم **حکایت** شیخ سعوی رحمہ الله علیہ آیدر بر سمر
کشی کردم مفر اچنہ بر آغز ہالو کیاسی کیمش و بر طازی آتہ
بیش و بر مصری و بسند باشنہ صر مش یار نلرزدن بری بکا
آیدر بوجیوان لا یعلم و استندہ دیبای معلم نیچہ کر رشن اری
سعوی بن ایتدم بو بر زشت خط در کہ التونلہ تویر اولنشد
نیشم کعجم و مشر **بیت** یک خلعت زیبا بہ از خلعت دیا بریر ایشق
اق قفتان بیکرگ در بیگ کلخادن میر ایشق تر او کہ **شعر** بادی نتوان
کنت مانند این حیوان بجز دراعہ و دستار و نقش بیرونش
بکدری سباب ملک مستی او کہ هیچ چیز نیاز حلال جز خونش

کند زنی آدم بگز تنگ اولمز مکر که دلبندی و کیا جکی بگز نیه جمیع
دار لغندن تفتیش از شک قانندن اذتق حلال نشه بلمه بن
حکایت بر مشت زن حکایت ادر لکه زمان مخالفن فغانه
کلمشیدی فال طار لغندن جهان کز نه طارا و لمشیدی آتشی قاننه کلای
و کند حالندن شکایت اتری و اجازت دلدی که سفره کده که بازو
قوتله **شعر** فضل منضایعت تا نمایند عود بر آتش نهند شک بسایند
فضل منزعبت اولر تاکه کسرمیه لر عود اگر او ده بر قمیه لر و مشک
قو خو کردند فایده یوق اتاسی ایتدی ای اوغل بوخیال مجال بکلن
کدر کل صاع لغی سلامت بل وقتاعت ایاعنی اتلو که صارغل نشه کم
الور دیشدر در جده که دولت اولمز چاری کون پنجه کلورسه آگه کور
در ملک کزک **بیت** کس نتواند گرفت دامن دولت برزور کوشش
به فایده است و سه برابر وی کور بکشنه دولت اتکن کوجهله آله گشمنز
و کز سز کشنگ فاشنه رستق سزنگ بی فایده زحمت چکک **در بیت**
اگر بهر سمرویت دوه خرد باشد خرد بکار نیاید چو بخت بد باشد
اگر هر قلک باشند یوز عقل و ارس عقل اشته بر مز چون که یاورد

مختلا

مختلو اولارین اوغل ایتدی ای انا سفرک فایدهی چوقدر عجب کزو
عزایب لر کورب و اشتمک و منصب و ادب و مال زیاده اتمک و معروف
کسب اتمک و روزگار تجربه اتمک و یاراندرله بلشتمک و مجموع سفر فایده
لر در نینه کم طریقت سالکری دیشدر **در بیت** تا بدکان خانه در کروی
هر کز ای خام آدمی نشوی بر و اندر جهان تفرجه کن پیش از آن روز که جهان
تاکه اولیه و دکانه دوتیه در رسن ای خام هر کز آدمی اولمز سن و از جهان
اچنده تفرجه قبل شول کونندن او کدین که دنیا دن کدر سن آتشی ایتدی
بلی بو سفرک فایدهی دیدک کس بی حد در ولیکن بودید گل نشه بر
قج طایغیه مسلم **در اول** بازار کانه که مال و نعمت و خودیه و
اغلامر و جاریه لر و چایک خدمت کار لر هر کز بر شه زده و هر کسجه
بر متانده و هر ساعت بر تفرجه کامنده باری مال سبیه سفر غنیمت
اولر **شعر** منع بکوه دشت بیابان عزیز نیست هر جا که رفت خیمه زد و بارگاه
دانه که بر در اد جهان نیست دست رس در زاد بود خویش غیر نیست ناچست
بانی کسینه طاعنه و بیبانه عزیز دکلازه هر نیره که ایدی خیمه قور دی
و خوابگاه دزدی و شوونک که جهان مرادونه اری پیشتر کند و طوغدنی

سخت

بزرده عزیز در **اکنجی** عالم در که منطبق شیرینده فصاحت و بلاغت قوتیله
پیر که واره خدمت اقدام کسرتب و اگر اتم ایله لر و سفر غنیمتله که **شعر**
وجودوم دانامثال زرطیلت به کجا که رود قدر قیمتش دانند
بزرک زاده نادان بشر و اما ند که در دیار غریبش هیچ نمانند
عالم کسنگ وجودی خاص التون مثال در که هریریه و ارسه قدر قیمتش
بلر که اولوزاده که جامیل در کند و شهنده کرد و قلر که عزیز بقده هیچ
شنیه المزلر **ادجی** صاحب جمال کسند لر در که صاحب دلر اندلر
دیدار نه بتمعی تنعم بلور بته کم اولور در مثل در که خوب جمال بیکر در
مبالغه مالدن و دیدر لر که خوب صورتله خسته کوکله در تمدرو
باغلو قبولر کن کلیدی در لاجرم هریریه که واره محبتی غنیمت کرد
و خدمتی مرت دو تر لر **شعر** خوب هر جا که رود حرمت عزت بیند
و بر اند بقهرش پدر ماذر خویش بر طوسی بر اوراق مصاحف دیدم
کفتم این منزلت از قدر تومی بیغم پیش گفت خاموش هر کس که جمالی دارد
هر کجا پای نهد دست ندارد ز پیش خوب صورتلو هریریه که واره
حرمت عزت کوز اگر چه آتشی و آتشی در حنی قیرله سر لر سه طاوس
یونانی

یکی مصحف لر اجیده کردم دیدم که بو منزلت سنگ قدر کدن ارتق کردم
دیدم ایسم اول هر کس که صاحب جمال اوله هر نه پیره قدم بصره اکنه
ال دو تب کسند آنی رده ایلمر **ادجی** خوش خونله در که حنجره و او دیله صوری
اقعدن و قوشلی اچمقدن کرو طوتر لر بس بو فضیلت و سیله
مشاقلر کن کوکلنی سکارا در لر و امیل دل یارنلر انوک محبتی غنیمت
بلت و خدمت نه او مرت قیلر لر بس بو هریریه هر زحمتی راحت مبدل
اولر **شعر** چه خوش باشد آمدنک نرم حین بکوش حیران مست صنوع
به از روی زیباست آواز خوش که این حظ نفس است آن قوت
مرت صنوع یازنلر ک قلا غنه بو نون بیکر کن نه اوله آمدنک نرم اوله
خوب صورتدن خوش آواز یک در که خوب صورت حفظ نفس در
و خوش آواز قوت روحدر **بشجی** پیشه کار لر در که سعی بازویله
کیفان حاصل ادر لر تا که آنکچون یوز صوپن ذوکیه لر و آل لر کن کسه
او کسند صونیلر بته کم عاقله در مثل در **شعر** کر بغیر رود از شر خویش
سختی و محنت نبرد پیته دوز و بغیر بی فتد از مملکت کرسنه خبید مکت
اگر عزیز لغه کدر سه صنعت ابل سخت لوق کوز من و اگر عزیز لغه

نکته

دشمنه نیم روز ملک کچھ آج بیٹور ای اوغل مرگدہ کہ بوی پیش صنعت
کردن برسی اولہ فی الجہدہ سفر ذہ خاطر ی تیلی اور و کر نے ممان بیر
خیال باطلہ جہان اچندہ پوزر و مپیج کینہہ جہانہ انوک آدن
الکذبتہ کہ دشمنہ **ش** ہر آنک کردش کیتی بکین او بر خاست
بغیر مصلحتش رہری کند ایام کیوتری کہ دکہ آشیان تو آمد دیدہ . حقنا
مہی بردش تا سوی دانہ دام ہر کینہہ کہ کردش نہان آگہ کین اتری
روز کار آئے بی مصلحت پیرہ قلاوزلہ اول کو کر جن کہ ایرق یوان
کورجک دکلدہ قضا آئے دوز قدغی دانہ الدر اغان ایتدی ای اتنا
حکا قولہ نیجہ مخالفت ادم کہ دشمنہ اگرچہ رزق مقسوم در طلب
اتک شرط در و بلا اگرچہ مقدر در اجتر از اتک واجبہ **ش**
رزق اگر چند نہ کمان برسد شرط عقلست جستن از در ما . و رچس
با اجل تو آمد در . تو در در مان از در ما . اگرچہ رزق کمان سزا پیر شتر
ولیکن قبول کردن استمک عقل شرط در دغنی کرچہ اجل سز کینہہ المہ
بس کند زکی از در ما اغزنہ ائمہ شمدکی خالدہ کہ قغان ارسلانہ پنجہ
اورم و پیل کر کبی دم اورم مصلحت اول در کہ سفر اییم دغنی

فقہ او دنہ ینمخہ طاقت کتر نرم و دغنی اولور دشمنہ **ش**
چون مرد برفت از جہای مقام خویش دیکر چہ عم خورد مہ آفاق جہای
شب ہر تو انکی بر ای مہی روز در ویش ہر کجا کہ شب آمد سر ای وست .
اور مقام کن منزل چہ حاجتت ہر جا کہ می رود مہ ملک خدای اوست
چون کہ کئی کند متفانندن طرہ چقدی دغنی نہ غم نیز کہ جمیع آفاق انوک
پیری در کچہ اولقدہ ہر غنی کند و سر آینہ کدر در ویش ہر نہ پیرہ ایر شہ
کچہ اولدغنی وقت اورہ انوک سر ای در دغنی آکا مقام نہ حاجت کہ
نریہ کہ وزہ انوک تگر سنگ اویدر بونہ دیدی و اتاسہ و داع اتری
و ہمت دیوب کیری و کینہہ بویلیتی او قدی **ت** ہر آنکس کہ بخشش
نباشد بکام . بجای رود کش ندانند نام ہر کشنگ کہ بخشی مراد پنہ
اولیہ بریرہ وارہ کہ کینہہ آدن بلیمہ اول قدر کینہہ کہ تا پز و کز کنار نہ
ارشدی و کردی کہ چوق خلق بز کیمہ کر مشد غم سفر امتشد دلدی کہ
بندگہ بلہ کدہ پیکر الی بوش و دی مدح شایبہ نہ کہ زاری قلدی فایہ
اولدی ہر مروت کچی بکا کلدی و بوشغری اقدی **ش** زرداری نتوان
رفت بزور از دریا زور دہ مرد چہ باشد زریک مرد بیار التونک المنجہ

زورده دگینه کچمیزین اون ارکوجنی ندر سین برار آقچین کتور بوطعنه
یکدک یتریکه پتر خون الدی که انتقام اده او اژ ایدی که اگر کیدکم قفتار
راحی یسک دریغ دکلدز ملاح بوسری اشدی طبعله کمی کتیشکن سینه
دندردی کنار کتزدی **بیت** بدوزد قضا دیده موئمنه در اردطرح مرغ
ماهی بند قضا عاقلک کوزنه دکر طرح قوشی و بالغی آخه کتوز نیچه که
ملاخک سغالی و یغاسی یکدک الینه کردی به محاباضرب اورت خوش
کت ایدی ملاح بنو کله ضلع اعلدن بخیری چاره بولدی صلح اجب کمی کرین
بخشدی چوق مداره ادب او پب آیا غنه دشدی واکه کوزنده خوش منافقا
و این ایدی یکیه کتزدی و کینک بیلکن چکب دریا چنه روان اولدی
نیچه زمان کتدر و یونان اقلیمه ایرشد ک ملاح دگینه اچنده کردی
بر استون آغاج مویج او کیند کدر ایدی سزدن بر شیر مرد یومی
تاکه بو استون بینه حاصل اده بنه درخی کینک خلل ایریش سیری
و ادر اول آرایه قویوز یکت بوسری اشدی قوتنه موور اولت
و ملاخک کوکلن یقده غندن غافل اولت حکما سوزن اوندی که درشل
مکشنگ که کوکلنده ایرشدک آندن ضکره یوز ایلک درخی ادسی ارسنگ

ایمن اولمه که دمرن یاردن چقر و لیکن سوز دمرنه کوکلده ایدی قلد
نشته کم ظریفله دمشلور **شعر** مشوایمن که تنک دل کردی چون زود
دلی تنک آید خشت بر باروی حصار زن که بود کز حصار سندان
چون که الگدن بر کوکلن بقلیدی ایمن اولمغل سن حصاره کره یج پارین
آنمه که وقت اوله حصار دن درخی طاش کله نیچه که کینک این الینه
الیدی و کتزدن دگینه ایدی و ستونه طغرو کتدی و ملاح الینه
ایپ چکدی و الیدی و کمی روان اولدی اول بیچاره دگینه اچنه
قالیدی اکه کون و ایلی کبجه دگینه یوزنده مویج او کینجه کتدی و او چنی
کون کنار ایرشدی شیله کم جانن بر زمن قلیدی اوت کوکلرن
و آغ یسیر قلرن یکل برز قوت بولدی و یاز ی طوتب کتدی صو
سزلندن طاقت طاق اولشدری ناکاه بر قیویه اشدی که خلق
دریش صوالر لر الرو کلیدی صودلد بجا کینه صوورمدی نیچه که زاری
قلدی بیج اینر کدر ضروری بر سینگ قینه آل صوندی که اله ایچ و رندر
جبر له این صوندی کردی که اولنه بر قینی دو کدی جمیع خلق در لب
بر آریه کلدر باشنه او شدر کر که کبی دو کدر و یار لو ایذب و شدر

شسته چو پشته بر نهد پس را با همه تنیدی و صلابت که اوست مورچکان را
چو بود اتفاق شیر غرانرا بدر اند پوست پس نجه صلابتله بر او زده
فناذ اولیغله او زده اینچدر پیش او ن قرینه اتفاق ایدجک قنات
ارسالنگ درین بر تر کر بچاده خسته و یار لو به کاروانگ ار و نه دشتی
کدر کچه اولیغله کاروانله بریره ارشد که اول اراده حرامیله پیری پیر
کاروان خلقنگ حرامی قرقوسندن اندامیله دترنگ دشتی یکت
ایتدی غم یک که یوگز الکی کشیه جواب ادرن و باقی یازنله موافقت
اید که ردی کاروان خلقی بو نری اشیت برز کند و لره کلدلر و
بنوک یولد شلخن غنیمت کردر او کینه طعام کتر دیر پیری و صو اچری
بوریش و دکلیش کشته قرین طیردی ایغوسی کلدی ایودی مکر کیم
برجهان دیده پسر بو کاروانده بلیدی ایتدی ای یازنله بن ایله که بو نری
قرقم حرامیله دن اولقدر قرقم و برنم خالنه اول عرب حکایتنه
دمنسون که بر نجه وینار حج ایتدی او غم لدم دیو قرقسندن کلدلر
اویمنردی دوستلر دن بر سنی او داسنه ایتدی که یولد اش اوله آنچه
سن بکلده کندی معاوتت اده باری برنج کچه بیه اولدی تاکه بلیدی
اچیه

۴۵
اچیه قنده کز لر مش اچیه الب روان اولدی عرب صباح ردی نیچه که
جست جو قلدی بینج خبرن بلدی جوق بفایده کر یه و زاری قلدی و
بونگ دوست لری زاری سن کورب ایتدی ای بچاره مکر که اچیه جو غکی
او غری ایش ایتدی لا و اشته یولد اشم الدی هرگز ایمن زمار نمنشیم
که بدانتم آنچه حضرت اوست زخم دندان دشمنی بترست که نماید چشم
مردم دوست هرگز یلانن ایمن اولیام چون که انوک حضرت نیدکن
بلدم شول دشمنک دشی زخمی بدتر دز که کشیه دوست صورتند کور نور
باری نه بلورنر اگر جمله حرامیله دن برسی بو پس دحی مصلحت اول کچه
بو نه او ییر قویه سز درت کده و ز باشد که بیه فرصت کر لره اوله یلد ایشله
خبر ایده کاروان خلقنه پیرنگ سوزی خوش کلدی مرثت زن ایودی
پرده قالدی و بونلر رختلر دن دوشرب روان اولد لمرثت زن اول
کچه اول قدر اویدی که صباح اولدی و کنش طوغری اسی ارتقاسنه دو قنچی
باش قلدی کوردی که کاروان کیشن بچاره بیه که درت یکا کوردی قنچه
کدجکن بلدی آج و صونر ممان ایشی قلمش اپی و اول حالته بو بیت
اقدی **بیت** درشتی کند باغیر سان کسی که نابود باشد بغیرت بسی شول

کشته اریک از غریبه که کند بی غریبه اما نش اول بوسوزی سینه کن
مکر نیر پادشاه زاده آوه بیهش و لشکر دن ایریش بنوک سوزن ایش
فایته کلدی کوردی که صورت حالی پریشان صورتی که قندن اسپین و
حاکم نه در و بویه نه آرادن دندک مشت زن واقعه سنی مجور عین
اولین آجره دکن حکایت اتری ملک زاده بونی ایرکیب آینه خلعت
کیردی و آدمه قوش کند شهره کندردی و آتشی فایته التله آتشی بنوک
سلامت بیغنه شکر اتری و کیجه بی جمع سر کوشی آتینه حکایت اتری کمی حالند
و سلاح جو زدن و روستای لر قویه استنده دکن کلرک و کیجه کاروان بونی
قویب کند کلرک و آتشی اتری ای اوغل بن سکا دیم می که الی بوش
کشیه سفر ادا ال درم ز نه کم دیشلدر **شعر** چه خوش کوش کن آن تهی دست
سلاح شور جوی زر بهتر از بچاه من زور نه خوش دیدی اول الی بوش سلاح
شور که ارپه قدر التون یکر کدر آلبانی نمش قوتن یکت اتری ای اتا
و جریله کنی رنج چکینجه کینج حاصل اتمز و جان خطره قویبینه دیشلدر ظفر
بولمز و نادانه صمیمینه جومن کتورمز کوزم برسن اگر چه رنج چکدم نه
کینج حاصل اتمز نه کم دیشلدر **شعر** عواص کرانیش کنه از کام سنک هرگز کند

در کرانیه چنگ بحر ای اگر تیشاح زخمندن اتریش قلدسه هرگز اغزنها لو در آله
کشمز و دخی دیشلدر **شعر** کر چه بیرون در زرق نتوان خورد در طلب کابلی
شاید کرد اگر چه کیشی رزقیندن طشره نسنه پینر و یکن طلبه کما مل
لک اولمز اتاس اتری ای اوغل شمردی باری تعالی عنایت اتری و
اقبال یوله اشک اولوی تا کلک در کندن و دکن ایا غلدن چغدی که
بر صاحب دولت ایر شری و جانکه ارایه کردی و بنوک اتغاق نادر
واقع اولر و نادر نسینه اعتماد اتمک اولمز نیشه کم در **شعر**
صیاد نه هر روز شکاری کیرد افند که یکی روز پلکش بندد اوچی هر وقت
آو طتمز بیکون دشر که کند ز نه قیلان پار لر نیشه کم دیشلدر **حکایت**
پارس اقلیمنگ پادشاه اندن برسی خاص کیله که شیر از مضلا است
نفرجه چغدی بویزدی که کندنگ قیمتلو یوز کنی نشانه قودلر تا که
بویوز کلک اچندن هر که اوق کچوره یوز کل انوک اوله درت اچی
تیر انداز که پادشاه تک یاننده اولردی بر سنک اوقی راست کلدی اتغاق
بر اغلنجی بر طام استندن اوین ادب درت یکا اوق اماردی نگاه
بر اوق طغری یوز کلک اچندن کچدی خلعت و رب یوز که اکا ارزانی

قَدَّرَ اَوْعْلًا بِنُحْ اَوْقِي وَيَا يَنِي اَوْ دَه بَرَقْدِي يَا قَدِي نِجُون بِيْلَه اَيْدِي دَرْدَلَر
اَيْدِي تَا كِه اَوَّلِك رُوْنُق يِرِنْدَه قَلَه كِه دَايِم بِيْلَه اَوْلَمَر **شعر** كِه بُوْد كَز حَكِيْم
رُوْشَن رَايِي بَر نِيَايِد دَر نَسْت تَدْبِيْرِي كَاَه بَا شَد كِه كُوْذِي نَا دَا ن بَغْلَط
بِه مَدُوْ رَنْد نِيْرِي كَاَه اَوْلَه كِه صَا حَبْت تَدْبِيْر حَكِيْم كِشْدَن تَدْبِيْر دَر نَسْت
كَلْمَه كَاَه اَوْلَه كِه سَنَه بَلِيْر اَغْلَجُوْ غَلَطْلَه نِشَا نَه اَوْق اَوْر **باب**
چهارم در فواید خاموشی حِكَايْت شَيْخِ سَعْدِي رَحْمَه اَللّٰه عَلَيْه اَيْدِر بَر زِيَا
خَلَقْدَن عَزَلْت اَيْدَم و سُوْز كَلَجِدَن وَا ز كَلْمَه دُوْشْت كَر مَزْدَن بِيْرِي
بَكَا اَيْدِي نِجُون اِمْتِنَاع اَيْتَدُك بِن اَيْدَم وَا نَه كَاَه سُوْز اَيُو اَوْلَر
و كَاَه يُوْز اَوْلَر و دُشْمَن يَا و ز لَقْدَن اَر تَق اَيْلَك كَر مَز بَس اَوْل
سَبَبَدَن صَمْت اَخْتِيَار اَيْدَم اَيْدِي اِي قِرِنْدَا ش اَوْل پِكْر كَز دَر كِه
دُشْمَن اَصْلًا اَيْلَك كَر مَز نَسْت كِه دَمِشْدَر **بیت** مَهْر بَجْم عِدَاوَت بَر زَكْر
عِيْبَا سْت كَلْت سَعْدِي دَر چَشْم دَشْمَان خَا رْت هُنْر دُشْمَن كُوْزِي
اَوْلُوْعِيْب دَر سَعْدِي كَلْدَر اِلَا كِه دُشْمَن كُوْزِي دَكْتَر **حکات** بَر بَا ز كَا
بِك دِيْنَا رِيَا ن اَوْلَدِي وَا و غْلَنَه اَيْدِي كِه اَوْلِيَا كِه بُوْش سَنَه
كَمِيسِيَه دِيَا رِن اَيْدِي اِي اَنَا فَرْمَا ن سَنَكْدَر دَمِيْم و لِيَكِن

بُوْش سَنَه دَمَكْدَن نَه فَايِدَه اَوْلَر بَكَا دَر نِي بِيُوْر غَل تَا كِه بِن دَر نِي بِلَم اَيْدِي
اِي جَلَر كُوْشَم تَا كِه مُصِيْبِت اِكِه اَوْلِيَا بِيْرِي سَر مَا يَه زِيَا نِي و بِيْرِي دُشْمَن
كَلْمِي **شعر** مَكُو اَنْدَه خُوْلِيْش بَا دَشْمَان كِه لَا حَوْل كُو يِنْد شَا دِي كِنَان
عَضْبِي دُشْمَن كِه دَر نِكَل كِه لَا حَوْل اَيْدِر لَر و شَا دِي قَلُوْر **حکات** بَر اَمَل
و عَا قِل يَكِيْت وَا رِدِي دَر لُو فَنْدَن حِطَّا وَا رِدِي بَر كُوْن دَا نِشْمَن دَر مَجْلِسَه
بَلَه اَوْلَدِي نِيچَه كِه مَجْلِسَه بَلَه اَشْرَدِي بِيچ سُوْز سِيْلَمِي اَتَسِي اَيْدِي
اِي اَوْغَل سُنْد حِي بَلَه كَلْدَن سُوْلِيَه اَيْدِي اِي اَنَا قَرْمَرَم كِه بَلَه كَلْدَن
سُوْآل اِدَه كَر شَرْمَسَا ر اَوْلَم نَسْت كِه دَمِشْدَر **شعر** اَن شِيْدِي كِه صُوْف مِي كُوْت
زِيْر نَعْلِيْن خُوْلِيْش مِيحِي چِنْدَه اَسْتِيْنَش كَر فْت مَنَكِي كِه بِيَا نَعْل بَر سُوْرَم
اَشْمَد كِي سُوْل صُوْف كِه نَعْلِيْن اَلْتَنَه بِيْر قُوْج بِيچ قَقْرَدِي بَر سَر مَنَك كَلْدِي
اَتَكَلِيْن طُوْتَرِي كِه كَل تِيْمَر قَتْرَمِي نَعْل كِه **حکات** بَر عَا قِل و عَا لَم و كَا بِل كَشِي
وَا رِدِي بَر مَلْجِدَه نَحْشَه دَشْدِي حَجْر تَلَه بَا شَه وَا رَمَدِي عَا لَم كَرْدِي كِه مَلْجِدَن
سُوْز كَلْمَه بَحْشِي شَرَك اَيْلَدِي و قَلْقَدِي كَتَرِي بَر كِسْتَه اَوْل حَا لَه اَيْدِي بُوْجَه
فَضْل كَمَالَه نَه عَجَب دَشْدِي كِه بَر مَلْجِدَه اِلْزَام اِدَمْدَك اَيْدِي بِنَم عِلْم قَم اَن
و حَدِيْث دَر و مَشَا ح سُوْز دَر وَا نُوْك بُو اَوْ چِنَه اِعْتِقَا دِي يُوْق بَا رِي

نی کرگ که بن آنک کفر لرن ایشدم کم دمشد **درست** آنکس که بقران خبر زو تری
آنت جوابش که جوابش ندی شول کسینه که قرآن خبر نه انانیا آنک جواب
اولدر که جواب ورمیاسن **حکایت** حکایت ادر که سخمان و ابل بجایت
فصیحی شوپله که بر پیل اچنده بر سوز تکرار ایتدی اگر اتفاق دشنه بر
عبارتله دخی سیزدی و مم پادشاه ملرنگ جمله او ایتدن برسی بود کم نظر کا
و حکا دمشد **در شعر** سخن کر چه بلند شیرین بود سزاوار تصدیق تحسین بود
چو یکبار گفتی مگو باز پس که حلوا چو یکبار خوردند بس اگر چه سوز دیند
شیرین اولت تصدیق تحسینه لایق اولرسه چونکه حلوا ی بر کره پیلر
پیشتر **حکایت** ایشدم که حکما دن برسی ایتدی عالمده هرگز کسینه کند و
جامیل کسینه اقرار ایش دکلد مگر شول کسینه که مجله بر کوسورسنا
منوز دکتمدن اول سوز بشلیا نته کم عاقلدر دمشد **در شعر**
سخن راست ای خد مندوین میا و سخن در میان سخن خداوند تیر
فرسنگ موش سکوید سخن تانه بیند خوش ای عاقل سوزک اول و آخری
و ادر سن سوز ایشند سوز شیلکه که صاحب تدبیر و عاقل کیشیل
بر کیشنگ سوزی تمام اولد عن کرینجه سوز بشلر **حکایت** سلطان محمود

بیت

حسن میمندی آرسنده بر سر که بر سوز واردی باقی و زرا حسن میمندی صور دل
که بوکن سلطانله آرزو کوزده کچن سوز نیدی حسن میمندی هم سزه دخی ایشو
قلمیا ایتد لرسن اول رازی بره دیکم ک حسن میمندی ایتدی هم اول
بیریکا اول اعتقاد له دیدی که بن کسینه دیمترم بس سوز دگلر سله
فایده در نته کم نظر کا و عرفا دمشد **در شعر** نه هر سخن که یوانو بگوید اصل شناخت
بتر شاه سر خویش در نشاید باحت اصل شناخت اول دکل در که هر سوزی
بله و سولیه و پادشاه سیریه کیشی کند و بارش ترک ایش اولر **حکایت**
شیخ سعدی رحمة الله علیه ایدر بر کون بر او ایشون تردیده اینم بر جهود
کلدی ایدر خواجه بو او ای الخل ایوا و در بن بو کلک کتد اسی ون و بو
اؤک مینج عیب یوق در بن ایتدم بی بو اوک سن جهود قونشی ری
اولد عندن ارتق مینج عیب یوقدر **در شعر** خانه ارا که چون تو ممسایه است
ده درم سیم کم عیار ارزد لیکن امیز و ارباید بود که پس از مرک تو مزار ارزد
بر او که سنگ کبی قونشی اوله اون درم کم عیار کیش ذکر لیکن امیز
و ادر که سندن صکره بیک درم کشته **حکایت** شاعر لر دن برسی ایشو
یکلک قاتنه واردی و ایشنه مدح او قدی و اول دخی بیوردی که شاعر ک

ارقا سندن قفتان چقره و قاپودن طشه چقره در شاعر سوخته کلمه
قیش کوبه ملول و محزون کتدی و اتله اردنه دشدی دلدی که بر طاش
آله و اتله اوره مکر که طاشی یزده طوک طومش ایبری قوپار مادی عاجر قلدی
و آیتدی بونه حرام زاده قوم در لکه که اتلن صابوز مشله و طاشلر ن
بغلیشته اوغری لرک بکی بوسری ایشدب کلدی و آیتدی دله بندن
نه در سن شاعر آیتدی کند و قفتانم و لرم که سنوک الوکدن
سلامتخله خلاص بولمق غنیمت در رضینا من نواک بالرحیل **شعر**
ایند وار بود آدمی بخیر کسان . مرا بخیر تو امینیت بدمرسان آدمی کینه
لرک خیره امیند وار اولرکم آندن اکه خیر دکه بهم سنگ خیره که امیندم
یوقی باری زیان ایشدنه مرحمت قلب قفتانین وردی و بر خلعت دخی
وردی و بوتجه آنچه بیوردی **حکایت** بر منجم سفره وار شدی کرواونه
کلدی کوردی که عورتینک قاتند بر یازار او تر صحبت مشغول منجم
غوغا ایلدی تا که بر ضایب دل بو حکایتیه مطلع اولدی و بوییتی او قدی
بیت تو بر اوج فلک چه دان چیت . چون ندان که در ساری تو کیت . سن
که اوک اچنده نه واردر بلنه سن اوج فلکده نه واردر عن نه بلورن **حکایت**

برین

بر زشت آواز خطیب واردی شیده که این آنکه الاصوات لصوت الحیر انوک
شانده کلشدی و کند زبنا خوش آواز تصور ایذب خطبه او قزدی فریاد
یهوده لر ایدردی مکر اول اقلیمک خطیب لرندن بر سنگ بنو کله کر لوجه
دشمنلکی واردی و بونه صور موه کلدی و آیتدی ای قرند اس سچون بروش
کوردم آیتدی خیر اوله ننگ کب دوش آیتدی کورم که آوازک خوش اولر
و خلق سنگ آواز کدن صفا بولر که خطیب آیتدی بونه مبارک دوش
در که بنی کند و عیبیه مطلع ایتک معلوم اولدی که آوازم زشت ایش
و خلق بنم آواز مکن ارنج نر لر مش توبه اولسون که بو کندن کر و خطبه
او ققیم مکر که آسته او قیام **شعر** از صحبت دوستان بر نجم
که اخلاق بدم حسن نمایند . عیبم هنر و کمال بینند . خادم کل و یاسمن نمایند
کودشمن شوخ چشم بباک . ناعیب مرا بمن نمایند . ارنج نر دوشتر صحبتین
که یاوز خلعتی ایو کستر لر عیبی منر و کمال بلر که دکنی کل یا سمن کستر لر
قانه اول دشمن که شوخ چشم اوله تا که بگا کند و عیبی کستره **حکایت**
بر منجم ده بر نمودن واردی مرد وقت که اذان او قسه خلق قلقلدره
بر من طوتر لر دی تا که بونک بخش آوازن ایشتمه لر و منجم اسی بر عادل

پادشاهی دردی کم بنوک خاطران یقیمه و تم بنوک نفس آوازندن سلمان
لری قرتره ایتدی ای خواجه او کی مؤذنه کنده پیش آنچه و زردم سکا
شعدن کرد او آن آنچه علوفه اولسون بر ایتق مجله و ارددی **بیت**
بتیشه کس نتر اشندوی خارا کل چنانک بانک درشت تومی خراشدول
کسینه طاش یوزندن با لجنی کسره لایله قازمز که سنگ اری آوازک یراک
شول و جمله قازر **حکایت** بز خارج نفس نخس آوازله قران او قردی بر
صاحب دل بوکا ایتدی علوفه نه و زرد سکا قران اوقد غک چون ایتدی
نسنه و زردلر ایتدی بس یوق پرانه زحمت چکر سن ایتدی تکر چون اوقمه
اوقد غک یکر گذر **شعر** کر تو قران بدین مطا خوانه بهری رونق مسلمان
اگر قران سن بود سعه اوقیاسن مسلمانلق رونقن کدر رن **باب پنجم در عشق**
و جوانی حکایت حسن یمندیه ایتدکر که سلطان محمود کی بو نجه صاحب جمال
قولدی و اردر ایاسه محبت زیاده در و اندکی کب میج بر نه محبت ایتامشده
حال بود که زیاده حسنی دخی یوقدر حسن ایتدی هر که کوکله اینه کوزه ایو کورنر
شعر کسی بیده انکار اگر نگاه کند نشان صورت یوسف دمد بنا خوا
و کز چشم ارادت نکه کنی در دیو فرشته ات بناید بچشم کروی بر کسینه

تکلیف اولم ایتدی

اگر

اگر انکار کز بیده یوسف مصری صورتنه نظر قلعه خوب دکلده دیو خبر وره
اگر ارادت کز بیده دیوه نظر قلعه کوزنه کرو بیدون فرشته کوزنه **حکایت**
ببر خواجنگ بز صاحب جمال قوی و صاحب کمال خدیت کاری و اردی
شیده که بر سنل ادی و خواجه آکا کوکل و زمشدی دوستندن بر سینه
ایتدی ای درج نویدی بو حسن جماله بو غلانک دیلی اوزن و سنل
ادب او ایتدی خواجه ایتدی ای قرنداش چونکه دوستلق اقران
ایتدک قوللق توقعن کس چونکه آرایه عاشق لوق و معشوقلق دشری
افندلک و قول لوق ارادون کیتدی **شعر** خواجه با بنده پیری رخسار
چون در اید بیاری و خنده نه عجب کر جو خواجه حکم کند وین کشد بار ناز
خواجه چون پیری صورتلو قولله او نینوه و کلمه قار شه عجب در که اول خواج
کبی حکم اده یه بو قول کبی انوک نازن چکه **حکایت** بز درویش بز خوب
صورتنه عاشق اولمشدی و رازنی نیچه که صفندی ستل ایتدی و عالمه فاش لدی
و خلقدن بنجه ملامت لوق چکدی و نیچه که ترک ایت دیو نفسیحت ایتدکر
ترک ایتدی و بو بیدیدی **شعر** کوه نکه ز دامت دست و جود بهر نی تیغ
بعد از تو ملاذ ملجام نیت هم در تو کوریم ار کزیریم اگر باشنه قلیج دخی او در سکه

50

الم اتكدن قصه اتم نم سندن صخره سجنه جعوم بوقدر و مم تچرم
پنه سكاچم باري عزيز لر دن برسي بكا ايتدي اري در و ليش نفيس
عقله نو لدي كه خيس نفسي غاب قلدك بر خطه اكلدي و بويتي اقدی
بيت هر كجا سلطان عشق آمد مانند قوت بازوی تقویر محل باكدان
چون زید بچاره او فاده تا كر بیان در وحل هر قنده كه عشق سلطان كلدی
زند تقوی بازو سینه قوت محل قلدی چن اری اتكاد در نور اول
بچاره كه تا بقا سینه دین كو ملكنه دشمنش اوله **حکایت** بزكسه بز پادشاه
زادیه عاشق اولمشدی و ترك جان قلمشدی محشو قنك دیداری اصلا میر
اولمشدی **بيت** چو در چشم شاهد نیاید زرش ز رو خاک یکسان نماید برت
چون كه محبوب کز نه التون طرق نر خینه در بس سنگ التونك چن کوزنه
كله یاز ندری نصیحت مشغول اولدك كه بو خیال محال در و از گل كه نیچه خلق
بودده گرفتار اولمشدر عاشق سوخته آه ایتدی و بویتی او قوی **بيت**
کردت دمد که استینش کیرم ورنه برم بر آستانش میرم اگر الم ارشده
اتکن طوتم و اگر الم ارمنسه وارم اشکند الم و دخی ایتدی محبت شرط
دکدر که جان قرقوسیله جانان عشقندن یوز دندرم باری بر کون پادشاه

زادیه

زادیه خبر و زدر که بر خوش طبع و شیرین زبان یکت هر کون بومیدانه
ملازمت ادر و مداومت قلد طریف شعره و دقیق نکته که سویا شیده
بمزر که باشنده بر سواری و ادر و کولنده بر دردی و ادر که شیدا
صفت کورنر بلدی که مبتلا سدر اتمانن قارنه کلدی و نیچه که ملاطفه
قلدی و صور دی که قندن سین و ادکل ندر و نه صنعت بله سین
عاشق مکین مکاشفه بخرنه غرق اولمشدی جواب ورمکا اصلا بحال
اولدی پادشاه زاده ایتدی چون بکاسوز سینم سن که بندخی ادریش
کرطیتندیم بو سوز درویشی قلاغنه کردی و باش قلدردی دخی دیدی
بيت بحب است با وجودت که وجود من بهمانه تو بکنن اندر آید و در این بیان
حج در که وجود کله بنم وجودم قلده و سن سوزه کلک بن سوز سینلیو بلم
بو سوزی دیدی و نغره اوردی و جان جانانه تسلیم ایتدی **حکایت** بر علم
اردی شاکر داری اچنده بر صاحب جمال اعلان و اردی آکا عشق
ايتدی باقی شاکر دکر نه قلدغی زجری که قلمزدی و اوقات که قوشو
بو شعری اقردی **شعر** نه آچنان بتو مشغول اری بهشتی روی که یاد خویشتم
در ضمیرم آید ز دیدت نتوانم که دیده بر بندم و کر مقابله بینم که تیرم آید

ای حوری صورتلو سکا شوئیله مشغول دکلم که کند ز می اگم و سن کوکلان
طش و دکلمن که سینی اکلوا او تم و سکا نظر قلدغم وقت کز کر مه قوشو
اوق دخی کلر سه کوز لری یوز کدن جور مز م باری اغلان ادب ز سمله
معلمه ایبتدی ای خواجه اگر اخلاقه و او بد نظر که ناپسندیده کله بکایبور غل
تا که آبی ترک او تم معلم ایبتدی او غل بوئسه ایرق کشدن صور که بن
نظر که سکا قلم مزدن ایرق نسنه کر مز م نسته کم ظریفلم و مشلر در شعر
چشم بد اندیش که بر کنده باد عیب نماید بنریش در نظر و رهنری داری و نقتاد
دوست زبینه جز آن یک سز چمتون یاوز صابلو کشنگ کوزی که سز
آنوک قسنده عیب در و اگر بیتمش در لوعیتیک اولسه دوست کر مز ا لا
بیر سز که کرز حکایت شیخ سعیدی رحمه الله علیه ایدر بر یار مز و اردی
بیر قابده که باد ام و اینی کبیدک اتفاق سفر دشدی بر زنتان ایر لوق
تجن که سفر دن کلدی عتاب قلغه بشدی که نیچه مدت اچنده رو امدر که
بیر آدم کند رب خاطر مز صور یاسن بن ایتم و الله کونلذیکه بندن
از که کسه سنگ جالگی کوره و بن محروم اولم نسته که ظریفلم و مشلر
بیت رشکم آید که سیر نظر در تو کند باز کویم نه که کس سیر خواسد بوون

کوندم

کوندم که کسه سنگ یوز کی کوره و طویه پنه در تم یوز کی کر سکه کسه طویز
حکایت شیخ سعیدی رحمه الله علیه ایدر بر و انشمند کوزوم که بر شخصک
محبته گرفتار اولمش لطیفیله بن ایتم بلرم که فلان شخصه محبتک
زیاده در علما قدرنه لایق و کلد که بو مقدر از حیث چون کند زنه تمملو
ایلیه و بی ادب لر چورنه چکه ایبتدی ای یاز عتاب ابن روز کارم
اتکندن کر و چک که نیچه کرتت بو مصلحتدن اندیشه قلدوم بو خلق
تممتنی چکلی آسان کردم آنوک دیدار شوز اولغنه صبر اتکندن نسته
کم حکا دشلر در که کوکل مجامده قومق سهل در که کوزی مشامد دن
بمغندن نسته کم ظریفلم و مشلر در شعر آنک بر او سز نشاید برده کر جایه کنه
بباید برده روزی از دست گفتش زنهار چند ازان روز کردم استغفار
نکند جور پشه دوست زینهار از دوست دل نهادم بر آنچه خاطر اوست
کر بلطم بنزد خویش خواند و بر بقمم براند او داند هر که اول مجتوب سز
اولمز البته جفا سنی دخی چکک کرک شول کون که الیندن زنهار در تم
اول کونندن بر و ای نیچه کرز استغفار اتشمد دوست دور الیندن
زنهار انمز کوکل آنوک خاطر ی اولدنی پرده قومم اگر لطفله قاتنه

اَوْقِيَهُ وَكَرْخُودِ قَهْرًا قَائِمًا سُوْرَه كَنْدُو بِلُوْر **حکایت** شیخ سَخْرِي
رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ اِيُوْر يَكْتَسِبُكَ مَوْسِمًا نَهْتَه كِه دَشْرُ بَرِ صَاحِبِ جَمَالِه كُو كَل
وَرَمِيْدُم شُوْل سَبِيْدَن كِه اَوَارَن طَيْبِ اَدَايِي وَجَمَالِ كَالْبَدْرِ اِذَا
بَدَايِي خَطِيْكَ بَرَاتِ مُشْكِ مَسَايِي وَزَلْفِيْكَ كَرِه لَرِي مُسْكِيْنِ سَلَابِيْكَ
نَاكَاهَ طَبِيْعَتَه مَخَالِفَ بَر حَرَكْتِ قَلْبِي خَاطِرَتَه خُوْشِ كَلْبِي وَجَمِيْتِنِ
اَلْ حَكْمِ وَبُوْشَعُوْ اَوْقِيْدُم **بیت** برو هر چه می بایست پیش کیه سرمانداری
سر خویش کیه و از سگانه یی رسته آنی طووت کیه بر نم و لا کز جبه اولمک
دلا کجی اول اشدنم کیه سوز کیدر اولدی و اینجمله بو بیتنی اقدی **بیت**
شب پر که وصل افتاب خواند رونق بازار افتاب نکاند **بیت** یی راسه گزین
کوژمک اشدنمه همان کنشکت بازاری رونق یی رنده درز بو بنی دیدی و سوز
کیدی و پیریشانیق بکا اثر اتری **بیت** باز آی و در آبش که پشت درون
خوشر که پس از تو زنگار کردن کر و کل بنی دپله که او کله الگ یکر کور
سَدَقْ صُكْرَه دَرِي الْمَقْدَنِ اَمَامَتِ خُدَايِه كِه كِرُو كَلْبِي كَرُوْم حَسَنِيْكَ
بازاری رونق کاند اولمش و یوسف جمال زیانه کلیمش مضامنی ایدم و بوی
اوقدم **بیت** تازه بهار اورت زرد شد **بیت** دیک منه کاتش ماسد شد

چند خای و تکبر کنی دولت پارینه تصور کنی پیش کسی رو که طلبکار است
ناز بران کن که خریدار است تازه بهار گ چون که کجی و صر زدی چنگ
تومه که او دمنز صومشدر نیچه تکبر کن چش دولتکی تصور اید سین
بر کسه قاتنه وار که سنگ طالبک اوله واکه ناز ایت که سگار غبت اده
نشر کم و مشرف **بیت** سوال کردم کفتم جمال روی ترا چه نده که مورچه بر کرد
ماه جو شیده ات **بیت** نهنده گفتم ندانم چه بود رویم را مگر با تم حسم سیاه
پوشیده ات **بیت** سوال ایدم دیدم که جمالو که نویدی که قرنجه آنوک چورین
طووشش تیشیمله دیدی بلنم نویدی مگر حسم یا سچون قر اکیمشدر **بیت**
مگر بر طوطی قر غیله اکیسین بر قفصه قویدی کر قر غنگ خس لغاسنی دایم
مشامده قلمقدن جاننه کجی و طوطی بوعد ابده که کوکل طار ایدی و
اییدی ای منظر ملعون و ای شمایل ناموزون یا غراب البین یا لیت بینی
و بینک بعد المشرقین ای خس و لئسوز کاشکی اکیتر آرسنده مشرقن
مغزیه دکن قدر پیر اولیدی **بیت** علی الصباح بروی تو هر که بر خیزد
صبح روز سلامت بر و مسابا شد بد اختری چو تو در صحبتی تو بایستی
ولی چنین که توی در جهان کجا باشد **بیت** هر که صباح در ب سنگ یزکی کوره

سلامت کونک صباحی آقا قرکو کیچہ اولر سنگ صحتکده سن صورتلود و لشر
کر کدی سنگ کب نحس سعادت همانده نه وقت بولینه کرک عجب لطیفه
بود که قرغه دخی طوطی قونشی لغندن جان کلمشدی و کودش ایامدن کیمک
ادب اکلدی و ایدردی بونه بد طالع و نکون بخت در بیم قدرمه لایق اولدی که
قرغه لرله باغ دیوار لرند خرامان سکیدم نیم خوش ددی که طوطی نجاورت اگا
زندان درسته کم نظر نعلد و منکر در **بیت** پارسا راس این قدر زندان که بود در طویله
زندان زامده زندان اول پیر که زندکر صحتنده اوله و گاه ایدردی خدایا بن عجا
نه کنه ایدم که آنوک عقوبتیده بنی بنوک کب خود بین ابله و ناجنس خیره بریله
مهم صحت ایدت و بنوک کب بلا ی مبتلا قلدن و گاه طوطی دخی قرغند شکل
قیچنه نظر اپرت بو شوری اقردی **شعر** کس نیاید بیای دیواری سکنند
که بران صورت نکار کند گرنزادر بهشت باشد جای دیگران دوزخ اختیار
کمنه شول دیوارک دینه کلمه که اندر سنگ صورنگ یازیش اوله اگر
اگر سنگ اجماقه پیرک اولر سه ایرقلر جهنم اختیار اید لر و بو
مشلی بولینه استند کتر دم که جاملندن امله نقد نفرت اولر سه
املدن جامله یوز اول قدر وحشت وارد نسته کم دمنکر **شعر**

زامدی در سماع زندان بود زان میان گفت شامد بلخی کرملوی زما ترش
که تو هم در میان مانمخی برز ایدر زندکر صحتنده واقع اولدی اول اراده
شامد بلخی زامده ایتدی اگر بیزدن ملولیک ترش او ترمه که سن برزم
آرمزده تلخ سن **حکایت** بز کشنگ بر صاحب جمال عورت وارد و طلاق
دردی و عورتک بر قری اناسی واردی عورت کتدی قوی پرنده قلدی و
کن قرینک نحس صورتنه بعث و هرزه سوز لرن اشد ملول اولندن
جاننه کلمشدی بر کن یازنری کلدر که او سوز لک پریشان لغندن خلطان
صوره لر ایتدی عورتیم کریمک بریشان بلخی دخی ارتق اولدی **بیت**
کل بتاراج رفت خار باند کنج برداشتند و مار باند دید به ناک سنان دیدن
خوشر از روی دشمنان دیدن کل یغایه کتدی و دکن قلدی کوز قدر گوینده
قلج کریمک یک در دشمن یوزن کریمک **بیت** واجبت از هزار دوست برید
تایکی دشمنت نباید دید بز دشمن کریمک چون پیک دوستن کیمک
واجب در **حکایت** شیخ سعیدی رخته ابته علیه ایدر محمد خوارزم شاه رحمة
خطای پادشاه میده بر مصلحت دن او تر و صلح اولدی اول پیلد کاشو
جامعه کردم بر او غلان کوردم خوب لغد بغایت اعتدال وار جمالنگ

جَمَلَنكَ نَهَائِي شَيْدَه كِه اَنُوک مِثَالِ يُوُق دَر وُوصِفِنْدَه اَیِر لَه **شعر**
مَعْلَمَت مَه شَوْحِي وَ دَلْبَرِي اَمُوخت جَوَانَا وَ عَنَاب سَتْمَكِي اَمُوخت
مِن اَدَمِي چِنِين شَكْلِ خَوَا قَدَر وُش نَدِيدَم مَلِك اِيْن شِيوَه اَز پَرِي اَمُوخت
مَعْلَمَت كَا شَوْخَلِق وَ عَنَاب وَ جَمَا كَار لِق اَكْرَمَش بُو جَلَايْن شَكْلِ وَقْدَلَه
اَدَم كَر مَشْم مَك بُو شِيوَه پَرِيدَن اَكْرَمِي بَارِي كُو رَدَم كِه اَلِنْدَه ز مَحْمَد مَقْدَمَه
سِن دُوْت دِير كِه ضَرْب زِيد عَمْرُو اَبْن اَيْتَم عَجَب دَر كِه خَوَارَزَم خَطَايَه
صَلَح اِتَد كَر مَفُوز عَمْرُو كِه رَتِيك صَوَا شِي بَاقِي بُوْنِه اِشْتَرِي وَ كَلْدِي صَوُر وِي كِه
قَنْدَن سِن بِن اَيْتَم كِه شِير اَز طَر غَنْدَن اَم اَيْتَمِي سَعْدِي سُو ز كَر تَبْدَن
يَا دَكَدَه وَ اَر مَدْر اَيْتَم بِلِي **بيت** طَبِيع تَر اَنَا مَوْس كُو كَر دَه صَوُر عَقْل اَر وُل
مَامُو كَر دَه اِي دَل عَشَاق بَدَام تُو صَيِد مَابَتُو مَشْغُول تُو بَاعْم وَ زِيد
تَا كِه سَنَك طَبِيعَتَك كَوَه مَلُوس اِتَدِي عَقْل صَوُر تَبِي كُو كَلْمَر دَن مَحُو
اَيْلَدِي اِي شَوْل كِه عَاشِقَك كُو كَل دُرَا غَلَكَه دُو تَلْمَش دَر بِن سَكَا مَشْغُولَم
سِن عَمْرُ زِيد مَشْغُول سِن اَر تَبِي رَحْمَتِي بَا غَلَدَم كِه سَفَرَه كِدَم يَا زَلَه
بِن مَحُو اَيْتَد لَز كِه سَعْدِي بُو دَر كَر دَم كِه كَلْدِي وَ دَاع اِنَكَه وَ تَلَطَف قَلْدِي
وَ خِيَلِي تَا سَف پَرِي كِه بُو نَجْمَه مَدَّت سِرِي كُو رُو م وَ سُو ز كَر اِشْتَم مَحُو

سِر كِدُو كَلْمَر بَلَد رَمَد كَر تَا كِه خِدْمَتَه بِل بَغِيْب وَ صَحْبَتُو كَرِي غَنِيْت
بَلَا يَدَك بِن دَخِي بُو مِصْرَعِي دِيدَم **مصرع** بَا وَ جُودَت ز مَن اَوَا ز نِيَا يَد كَم
سَنَك وَ جُود كَلَه بِن دَمَك اَوَا ز كَلْمَدِي دِيدِي كِه نُوْلَه سِر تَوَج كُو ن مَقِيْم
اَو لَسَكُو ز تَا كِه خِدْمَتَه مَسْتَفِيْد اَو لَسُو ز اَيْتَم مَقِيْم اَو لَسَرَم بُو حِكَايَت
حَكِيْمَه نَبْتَه كَم ظَر نِيَلَر وَ مَشْرُور **شعر** بَزُر كِه دِيدَم اَنَدَر كُو مَسَارِي قَنَاعَت
كُر دَه اَز دُنْيَا بَغَارِي چَر اَكْفَم بَشَر اَنَدَر نِيَا يَد كِه بَارِي بِنْد اَز وُل سِر كَشَا يَد
بَكْمَت اَبْجَابِرِي رُو يَان نَغَز نَدَه چُو كَل بِيَا رَشْد پِيْلَان بَلغَز نَدَه اَو لُو لَر دَن
بِر سِنِي كَر دَم كِه طَاعَلَه اچِنْدَه بَر مَغَارَا يِي اَخِيَا ر اَتَمَش دِيدَم نَجُون شَهْرَه
كَلْمَر سِن كِه كُو كَلَك اچِنْدَه اَيْتَمِي اَنَدَه پَرِي صَوُر تَلُو مَحْبُوب بَلُو اَر دَر چُون
بَلْجُو چُو قِي اَو لَه پِيْل لَر طَا يَز دَر چَر بُو ز دِيدَم اِكِي كُو ز نَدَه اَيْتَم وَ دَاع
اِشْتَم كِتَم **بيت** اِن لَم اَمَت يَوْم الوداع تَا سَفَا لَا تَحْسَبُوْنِي فِي الْمَوْدَةِ مَنصِفَا
اَكْرُو دَاع كُو نِنْدَه غَضَبَه دَن اَلْمَرْسَم مَحَبَّت اچِرَه بِنِي مَنصِف صِيْمَكُو ز **شعر**
شَخ سَعْدِي رَحْمَه اِنْبَه عَلِيَه اِي دَر جَا ز يُو لِنْدَه بَر دَر وِي ش كَر دَم بَر مَلَه يُو لَدَا ش
اَو لَدِي عَرَب بَكَل نَدَن بَر سِي بُو دَر وِي شَه يُو ز دِيَا ر عَطَا اِتَدِي تَا نَفَقَه
اِي دَه نَه نَا كَاه حَرَامِيَه قَا فِلَه اَو ر دَلَه وَ قَاش وَ التَوْن وَ اَقْبَه نَه وَ اَر سَه اَلْدَلَه

و باز زمانه خستلی بر فایده فریاد لگرتلر نسته کم دشکر در بیت کز تفریح کنی
و کز فریاد در روز باز پس نخواهد داد او اگر فریاد اوده سن و اگر زاری
فله سن حرامی التوبه اللدقدن صکره کرو و رزم قافلہ خلقی جمیع غصه دن
متغیر اولمشدی الا بود ویش که اولگی حال از ربه در زدی بس ایتم
مگر سنگ دینار کی حرامی ابدی در ویش ایتمی بلی الدی والا اول
قدر الفت و محبت فلما مشدم که ایر لدقده غصه سندن خسته اولم
بیت نیاید بستن اندر چیز کس دل که دل برداشتن کاریت مشکل
کشی میچ نسینه کوکل بخلق کر که که کوکلی کرو آلی بلک مشکل در
بن ایتم بودیدمک بنم حاله مناسب در که یکت اده اتعاق بر دوستی
صداقت و محبت فلما مشدم که ای کوزنگ قبله سی آنوک جمال اولمشدی
و عمرم سز ماینک فایده سی آنوک و صاییدی و جمال و صغنده بو که بیقی
دیشتم **بیت** مکر ملایکه بر آسمان و کر نه بشر حسن صورت او بر زمین خواهد بود
بدوستی که حرامست از وصحت که میچ نطفه چو او آدمی خواهد بود
مگر که کوکله ملایکه و کر نه بو خسته پیر یوزند بشر اولمز اندن صکره
دوست لکه صحیح حرامدر که میچ قطره صوا بجلاین آدم اولسی دکل در

نماگاه وجود ایامی اجل بلخجسته بابتدی و عمر بهار نه اجل خراسین
ارشدی و فراقی بکجا بغایت اشتر اندری و نثر به سنگ او جند نیچه
زمان مجاور اولدم و بو که بیتمی آنوک فراقیدن دیدم **بیت**
کاشکی آن روز که در پای تو شد خار اجل دست کیتی بزدی تیغ ملامک بر
تا درین روز جهان با تو ندیدی چشم این منم بر سر خاک تو که خاکم بر سر
ای کاشکی اول کن که اجل در کنی ایانکه بابتدی زمان ای ملامک قلبی جتی
باشم جلایدی تا که بو کنن اچنده سن سوز جهانی کرم کرم میایدی که
طراغک استند باشم طهرق یما ییدم و اندن صکره بو ب فکر ایتم
که باقی عمرم اچنده کیشله اصلا اخلاط ایوب کسینه محبت ایتم که عمر حاصل
یارگ وصال فراقنه دکمز **بیت** سودر یانیک بودی کز نبود بییم موج
صحت کل خوش بودی کز نیستی تشویش خار دکنز فایده سی ایویدی اگر موج
قرقسی اولماییدی کل صحبت خوش ایدی اگر دکنز قرقسی اولماییدی **حکایت**
عرب پادشاه لر ندن بر سنگ قاتنده بمنون و نیلی حکایتن اندر که بنوک
کب کمال و بلا غتله یا بان اختیار امشدر و عقل زمام الندن کیشش پادشاه
ایتمی حاضر ایتم کتر در حاضر اندر پادشاه ملامت ایتمی که شرف انسانده

نه نقصان کوردک که حیوانات خوین طوئک و آدم اغلا تک صحبتی ترک
 اتدک مجنون اکلدی و یوشغری او قری بیت کاش کانا که عیب من حسند
 رویت ای استان بیدندی تایجای شرح در نظرت بی خبر دستها بریدندی
 نولیدی شونم که بنوم عیبم استر لر یوزگی ای کوکل آجی محبوب کر کردی
 تا کم نظر که شرح پر نه خیر اللین طوعه یلردی تا حقیقت معنی صورت
 طائق لوق و ریبری پادشامک کوکلندک کجری که یلی جمالین مطالعه قلبه
 که پنجه صورتی که پنجه فتنیه سب اولیدر بیوردی که اجیای عربده طلب
 ایده که آله کتردی لر و سرائی اچنده پادشامک نظر نه کتر دلر پادشاه
 میائنه و جمالنه نظر اتدی حقیق کتردی آنوک حکیمه که ادنه حریم خدمت
 کار لری حسن و جماله آندن زیاده ایبری زینتیه مجنون فراتت ایله
 بلدی آیتدی ای ملک مجنون کوزنگ درجه سندن لیلنگ جماله نظر
 ایله تا که سیر مشامده سی سکا تجلی اده شعر تن در ستازا نباشد در دریش
 جز بهم دردی کومیم در در خویش کفان از زنبوریه حاصل بود با یکی در عمر خود ناخورد
 تا ترا حال نباشد همچوما حال ما باشد ترا افسانه پیش سوز من با دیگری نسبت
 اونک در دست من بر حضوریش صاخ اولان کشیه یاره در دندن غم

یوق اوت در دمی مدم در دمه سولیم آرو دن سئلمک فایده سی یوق شول
 کشیه که عمر نده آرو سولیمش اوله تاسنو ک حالک بنم عالم کبی اولیا بنم
 عالم سکا افسانه کبی کلور بنم یا ندغنی ایرق کشیه نسبت انه زیراطوز
 آنوک النده در و بنم یارم از دینه در لبس کینه نوک یار سینه طوز اکیسجه
 آجی سن بلنر **حکایت منظوم** جواینه پاک باز و پاک رو بود که با پاکیزه
 روی در کرد و بود چینی خواندم که در دریای اعظم بگردله در افتادند با هم
 چون ملاح آمدش تا دست گیرد مباده کندران حالت ببرد جوان کعت
 از میان موج تشویر مرا بگذارد دست یار من گیر درین کعتن جهان بروی
 بر آشت شنیدندش که جان میداد و می کعت حدیث عشق ازان بقال
 مینوش که در سختی کند یاری فراموش چنین کردند یاران زند کلان
 ز کار افتاد و بشنو تا بدانی که سعدی راه رسم عشق بازی چنان دانده در
 بغداد تازی دلارامی که داری دل درو بند در چشم از همه عالم فرو بند
 اگر مجنون لیلی زنده کشتی حدیث عشق ازین دفتر نوشتی بز پاک باز
 صاحب دل یکت بز صاحب جماله عاشق اولدی شیله اشددم که اکیس دریای
 حیظه کرب کتر کردی ناگاه بز کردایه دشد لر چون که ملاح کلدی که این آله

کجری که یلی جمالین مطالعه قلبه

چتریدی ایندی بنی قوی یارنگ این آل و کندو طلقه اچند جان ویررکن
ایزدی که عشق سوزنی شول بطلدن کز لک که در مانده لوق کوننده یارین
اوندر دوست دوسته بوزنه در لک اتمشور و عشق طریقی شیله بلور سوزی که
بعداوده بازی دلمار امگ که واروز کولگی آکه بخله و حیح عالمدن کز کی بخله اگر
کیمی و مجنون دری اولیدی عشق حدیثی بود فرزند یازیدی **باب هشتم**
در ضعف پیری حکایت شیخ سعدی رحمه الله علیه آید در پیش جامعده
دانستند که تحت اوردن ناگاه بر کیت قاپودن کرجی و کلدی آیدر
بر پیر یوز یکرم یا شنده حالت نر عده یتور و پاری و نیجه سیله بلنر که
نه در اگر سزدن بر کز فارسی بلوزسه کاسون که ثواب حاصل اوله در دم
قائمه واردم کردم که بو بیستی او فر **شعر** دمی چند کفتم بر آرم بجام درینا که
بکنت راه نفس درینا که بر خوان الوان عمر دمی خورده بودیم گفت بس
مرا و نیجه بر قج نفس اوزم درینم درین که نفس یولی طوتلدی درین که عمرم
الوان خوان ازده بر لقمه یدم اییدی کم آیدر بس بوسرک معنیین عیب
دلیجه بودانستند که دیدم بو اوزن عمر له در لک اچون غصه کند کئی
تعجب قلدی پیره بن آیتدم نیجه سن و حالک نه در آیتدی نه دیم که در

بت ندیده که چه سختی می رسد کسی که از دمانش بدمی کنندند آن
قیاس کن که چه حالت بود در آن ساعت که از وجود عزیزش در رود چنان
کرمز مسن که نه زحمت کورز بر کشی که اغزندن بزدش چقره کو قیاس
ایت که اول ساعت نه حال اوله که جان عزیز کوده دن چمقلو اوله
بن آیتدم ملک تصورن خیالکدن کدر و کندز که و مدم مستولی قلمه
نشته کم حکماء یونان دمشدر که اگر مزاج صحنه مستولی اولرسه بقایه
دلالت اتمز و کرحسته لوق دخی خایل اولرسه ملاکه دلالت اتمز اگر
فرمان اولرسه بر طبیب او قیلم تا که کله معالجه قله کلدی و آیتدی
شعر دست بر هم زند طبیب طریف چون خرف بیند او فتاده حریف
چون مختط شد اعتدال مزاج نه عنیت اثر کند نه علاج طبیب برشته
در مانده چون که کوره این الیه اوزر چون که مزاجده اعتدال قلمیه
نه علاج و نه عنیت فایده قلم **حکایت** پیر پیری حکایت ادر که کند
حکایتین دیو و دزد که بر قیز اعلن الدم و حجره کله آراشته قلدم
و نیجه که بله اولدم و لطیفه کرد و لو خلقله قلدم تا که نمله انس طوته
وارم زده و حشت اولیه باری بر کجه بن آیتدم دو کنگ یاری قلدی

که همانک ایوسن ویا وزن صنایش استی صوق چکش بر پیر صحنه
دوشدک که سنوک قدر کی بلوز و محبت شرفین پیرنه کشر بریکت
النه کر فنار اولدک ترش یوز لو و هرزه سلیجی مردم بر هوا ده
اوجر و هر کجه بر در لو فکر ادر وقتنه کجه اولسه انده بیتوز و هر کن
پزدوست دو تنه **شعر** وفاداری مدار از بیلان چشم که مردم بر کلی دیگر
جوانان خوب رخسارند و لبند و لیکن در وفا با کس نیابند بلیل لردن
وفا کز نتمه که مردم بر کله میل ادب او شریکت لک کچه خوب یوز لو لک
در ولی کسینه و فاقلمه لک آیتدی بوجه سوز لک که بو طریق از زنه سلیم
درخی کمان ادر دم که کوکلی اسنمادی او که دیو چون که بن سوز می آخر ایدم
بر صوق آه ایدی و ایتدی جوق سوز سیدک و عقلم تر از وسنه بر
سوز قدر کلمدی اول سوز بودر که ایشتم کند و خصم و قومم ایدر لردی
که یکت کس نوک یا بنده اوینوق در من یکر کدر به قوجه کشی یا بنده
یا تمقدن بر جمله موافقتنه امکان اولدی آرمزده مفارقت دشدی
عدیه کجری بریکت نکاح ایدب الدی نتمه کم دیدم ترش یوز لو و هرزه
کو و بد خو حدن کچه جوز جفا سنی چکر دی و بوجه بلا اچنده نگریه

شکر

شکر ادر دی ایدر دی الحمد لله اول عذاب لیمدن قر تلدم و بونعت میقه
شعر با تو مرا سوختن اندر عذاب به که شدن باد کمری در بدت
بوی پیاز ارد من خوب روی نغز تر اید که کل از دست زشت
سنوکه جدمده یا غنق یکر کدر بکار کم ایر فکر که جنتده اولمقدن و
خوب یوز لو لک اغزندن صوغان قنوسی یکر که خس صور تانو
الندن کل قو تمقدن **حکایت** شیخ سعدی رحمه الله علیه
ایزد دیار یک و لایتند بر پیره قونق اولدم که فراوان مال
واردی و بر خوب صور تانو او غلبنی واردی اول کجه اچنده حکایت
ادر که عمر مده بنوم بوئدن ارتق اعلم اولمه مشدر بودر ده بر آغ
واردر که زیارت گاه در و خلق حاجت دلیو آند و ارزر نیجه اوزن
کجه کرباری تعالیه یلور دم تاکه باری تعالی بوئی بکا بغشلد
شمدی بوئدن از که فرا دم یوق ایشتم که یولد اشله آرسند
اعلان بویله ایدر که نولیدی بن اول اغاجی بلیدم تا و عاقلیدم
که اتم اولیدی نتمه کم در مشدر **شعر** سالها بر تو بگذرد که گذار
نکنی سوی تربت پذیرت تو بجای پذیر چه کردی خیر که همان چشم داری از تربت

سَنُوكِ اسْتَوَكَةُ بُوخَمَ بِيَلِ رَجَبِ كِه اَتَاكُ تَه بِه سِنَه كَنَزِ قَلِيَا سِن
سَن اَتَاكُ بِيَرِ مَهْرَه كِه اِتَدَكْسَه مَمَان اَو عَمَلَه دَخِي آني كُوَزِدُو تَجَل
شَيْخِ سَعْدِي رَحْمَه اَبِه عَلَيْهِ اَيَدُر بِيَر كُن يَكْتَلِكَه مَعْرُور اَوْلِي قَانِه
يُورْدَم وَ اَحْسَمَه قَرَشُو يُوْرَلْت يُوْل كَن رِنْدَه يَا تَدَم وَ بِيَر ضَعِيْف
بِيَر كَار وَا ن اَرْدَنْدَن كَلْدِي اَيَدُر نَه يَتُوْر سِن كِه يَا تَحَقُّ بِيَر دَكَلَد
بِن اَيْتَدَم بِيَجَه كِدَم كِه كَدَجَاك اَيَغَم يُوْقَدُر اَيْتَدِي اِشْتَاو كِي كِه صَا
دَل لَرْدَم شَلَرُو يُوْرَلْت اَتَر مَقِي وَ دَكَلَمَك يَك دُر سَكْرُو ب يُوْرَلْت
يَتَمَقَدَن نَتَر مَطْرِيْف لَرْدَم شَلَرُو سِن اِي كِه مَشْتَاق مَنَزَلِي مَشْتَاب
بِنْدَمَن كَار بِنْد صِيَر اَمُوز اِسْتَاوِي دَمِي رُوْد بَشْتَاب شَتْر اَمْتَه مِي رُوْد
شَب رُوْز اِي سُوْل كَمْتَه كِه مَنَزَلَه مَشْتَاق سِن اَوْمَه وَ بِنَم نَصِيْحَتَه
اِشَلَه وَ صَبْر اَكْرَن بِيَرُوِي اَت اَو مَكَلَه بِيَر نَفْس يِرَز وَ دُوْه كِيَجَه كَنْدُر
يُوْرَز اَمْتَه **حكايت** شَيْخِ سَعْدِي رَحْمَه اَبِه اَيَدُر بِيَر كَلَر يُوْرَلُو وَ طَلُو
سَزَلُو وَ جِت يَكْت بِيَر مَلَه اِتْفَاق صَحْبِت اَوْلَدِي مِيَج بِيَر نُوْعَلَه خَا
عَم اَثَرِي يُوْعَزِي وَ بِيَر نَفْس كَلَك دَن خَالِي اَوْلَدِي وَ اَنْدَن سَنَكَه بِيَجِي
زَمَان بِيَر دَن اَيَر وَاَوْلَدِي بِيَر زَمَانْدَن عَمَلَه كَرْدَم كِه اَوْلَمَش اَعْلَان

لَرِي اَوْلَمَش وَاَوْل اَوَّل كِه وَ قَت كَجَش مَوْسِي كَلِي صَوْلَمَش صُوْرُوْم كِه
بِيَجَه سِن بُوْنَه حَال دُر اَيَدُر نَه كِه بِنْدَن اَعْلَانِي لَر كَلْدِي اَيَرُق اَعْلَانِي
اَتَدَم **شعر** بِيَر زَمَان مَوْسِي سِيَه كَرْدَه بُوْد كَنَمَش اِي مَامَك بِيَر بِنَه رُوْز
مَوْسِي بَه تَلْبِيَس سِيَه كَرْدَه كِيَر رَا سَت نُوَامَدَش دَن اِي ن پَشْت كُوْز
بِيَر قَرِي عُوْرَت بِيَجَن بُوْيَمَش بِن اَيْتَدَم اِي چُوْق رُوْز كَار كَجَمَش اِنَا
طُوْت كِه سَاچَك قَرَه اَوْلَمَش نَه فَايْدَه كِه بِلَك كُوْز دُر طُوْفَر لَمَز كِه يَكْت
اَو كِه سِن **شعر** طَرَب نُو جُوَان ز بِيَر مَجُوبِي كِه دَكْر نَايِد اَب رُوْتَه بِيُوبِي
زَح رَا چُو ن رَسِيْد وَ قَت دَرُو نُو اَمَد چَنَان كِه سِرَه نُو نُو جُوَان طَرَبِي
بِيَر دَن اِسْتَمَه كِه كَمَش صُوَار مَاعَه كُرُو وَ كَلَمَز اَكْتَه چُوْن كِه بِيَجَن وَ قَت
كَلَه كُوْك وَ يَكِي تَجَل كِي صَالِنَمَز نَه كِم طَرِيْف لَرْدَم شَلَرُو **حكايت**
شَيْخِ سَعْدِي رَحْمَه اَبِه عَلَيْهِ اَيَدُر بِيَر كُوْن اَيَكْتَلِك جَمِيْلَه اَم قَرَجُوْعَه
غَضِيْبَه بِيَر قَج قَتِي سُوْز سِيَلْدَم مَلُوْل اَوْلَدِي وَ بِيَر بُوْجُوْدَه اَوْتَرُوِي
وَ اَعْلَدِي اَيْتَدِي مَلَكَم كَجُو جِكَلَك اَوْتَدَك كِه سَمْدِي بَكَا بُوْنَك كِه اِرَك
اَيَر سِن **شعر** چَه خُوْش كُنْت اَن زَن بِيَر زَنْد خُوْشِي چُو دِيْدَش بِلَنَك اَفْكَن
كِرَاغَمَد خُوْر دِيْت يَاد اَمْدِي كِه بِيچاره بُوْدِي دَر اَعُوْش مَن نَكْرِي دَر بِن رُوْز

بر من جفا که تو شیر مردی و من پیر زن به خوش دیدی اول خاتون کشتی
کنند و اخلنه چون که پیل تن لو قبلا ان اقتار جی کوردی اگر چکلک
وقت کرو کلیدی که املده بیچاره یدک چمن سن بن ضعیفه فار جعه
بنوک کبی بلا قلیدک شمزی سن شیر مردیکت سن بن قریم ددی **حکایت**
برخیل کینوک اوغلی رنجور اولدی و دوستلری صوره کلدر و ایندی لو
گرگذر که قربان ایدم سن و ختم لر او قده سن بر زمان ایندیشه قلدی
واندن ضکوه ایندی ختم قران یلدر بر ظریف بو سوزی اشتدی
و ایندی ختم قران اختیار ایندکینه سبب اولدر که قران دل او چند
اولر و دنیا لک و رنگ جاندن قطع ایدب و رنگ کرک در **شعر**
دیفا کردن طاعت نهادن کوش همراه بودی دست دادن بدیناری چو
خرد کل باند اگر الحمد خواهی صد بخواند در بیخ اگر طاعت ایلمک جو نمرود
ایله یولدش اولسیدی خوش ایدی بر دینار و زمکده اشک بلججه
قالبش کب قلور و کرفارحه دلک یوز کر او قیه **حکایت** بر پیره
ایتدلر نیچون اولنم سن ایندی قریه در لمرم ایتدلر قوتک یتر
قیزال ایتدی بن که پیرم قیزدن صغام یوقدر اول که قیز اوله

بن

بن پیر له نیجه سی در یک اید **بیت** زور باید نه زر که با تور ا
کوزی دوست تر که ده من زر کنج محبوبیه قوت کدر کدر
التون کر مکنه که اکابر ضرب سوکلور او ن بتمن التون دن
باب مضمون در تاثیر تربیت حکایت بر وزیرک بر کودن اغلی
واردی بر معلمه کندردی تا که تعلیم اید نیجه روزگار تربیت
قلدی میج اثر ایندی و کزو آنسی قاننه کندردی که بونده اصلا
عقل یوق و بیتی دخی دیوانه قلدی **شعر** اصل جوهر که چون بود قابل
تربیت رادر و اثر باشد میج صیقل نکونداند کرد آینه را که بدکهر باشد
سک بدریای ملفت کانه مشوی که چو ترش پلید تر باشد
خبر عیسی کوش بکته برند چون بیاید ملنوز خرباشد جوهرک
اصل چون که قابل اوله تربیت اکا اثر ادر دمر که بدکهر اوله
میج صیقل انی ایوانم ز ایتی پدی دکر زو یوزسک اصلند فجه
دخی مردار اولر عیسی نک اشکن اگر کعبیه الدلر چون کر ومله
همان اشک در **حکایت** بر حکیم او غلان لرنه دایم پند ادردی
که هنر اگر نک که دولت دنیا به اعتماد اتمک اولمتر و منصب

و در شبه دایم بر قراره قلم و التون کیش خطوده در او غری آلوز
یا اسراف خرجه داغلوژ اما منبر بر آرتی چشمه در دایم باقی
قلوز و اگر منبر مند دولتدن در شرسه غم و کمال که منبر کند عین
سعادت در و منبر مند هر نریه و در رسه اعتبار ادرار و صدر تعیین
ادرار و نه منبر هر قنده که و از رسه لغمه دلتر و زحمت چکر بنده کم
مشده کلید **شعر** وقت افتاد فتنه در شام هر کس از گوشه فرارند
روستازادگان دانشمند بوزیری پادشاه رفتند پسران وزیر ناقص عقل
بکدای بروستار رفتند بر وقت شام و لایتند فتنه قوی و قتلوق
اولدی کویدن دانشمند اعلی نری شده کلب پادشاهه وزیر اولدی
و شه دن وزیر اعلی نری که ناقص عقل ایدی لر گوئیه کتدر **حکایت**
بر فاضل دانشمند بر پادشاهت اعلی نری تعلیم اوردی نه محاباد و کردی
و غایت زجر اوردی او غلان طاقت کتورمدی و اناسی قاتنه کلدی
شکایت اندی اما سنگ یور کی یاندی و دانشمندی کتوردی و
ایتدی رعیت اعلی نری چون ارتقا دو کتورسن بوئیه که بنم اغلوم
انجورسن معل ایتدی ای پادشاه عالم سبب اولدی که عوام بیک هنر

و مدیان سیکر سه و یوز بنوک کب فعل اشانه خلایق بیکده برین
استحال ایدب سویلر و پادشاه اگر بر پیر من سوز سیکسه یا بدیع
حرکت اتسه اقلیلده سیکلر بنده کم و مشد **شعر** هر که در خردیش اوب
نکند در بزرگی فلاح از و به خاست چوب تر اچنانک خواهی میب نشود
خشک جز باتش راست هر کس که بچی لکده اوبلیکر الوغده افلاح
اولد یا ش ایچی نیجه دلرسک اک و فر و اعاج او ددن ارتق نیل
طو و اولد **محلک حسن** تدبیری و جوابنگ تقیری پادشاهت طوعنه
موافق کلدی مبالعه بغت و ردی منصبین زیاده **قلدی حکایت**
شیخ سعوی رحمه الله علیه ایدر **عرب** دیار نده بر معلم کردم ترش یوزلو
و آجی سوزلو و بدخوشوئیه که مسلمان لرک در لکی آجی اولدی آن
کر مکه و او قدقه کتنگ کوکلن قررددی درت یا بنده محبوب
اوغلن لر و قرار جمع اولت جناسنه گرفتار اولمشلادی گاه
اورب بر سنگ کل یز نه طبعا نیمله قررددی گاه بر سنگ بلور
تپوغنی شکجه او رردی القصه بر وقت خابن لغن بلب و کدر
و سرور و مکتب خانیه بر زامد کتشی کتدر لر سلیم نفس و یواش

اعلمت دون اول که استاد کورقسی کتدی و صکره غی استاد ک ملک
صفتی کریت بر برینه دینو اولدله و انوک حلیه اعتماد ایذب علم ترک
اندلر بس ضروری و اردلر اولکی استاد ی پنه کتر در و اکی مدفته
جکدن صکره اول مسجدن یکا کدر قلدتم و کوردم که پنه اولکی
معلم او ترمش تعلیم ایذب بن ایتدم نه عجب شیطان فرشته لره معلم
قلدر بز ظریف پیراشدی و کلدی و ایتدی ایشتمدی که اولر
دیشدر **ش** پادشاهی پسر بکلب داد لوح سیمیش در کنار نهاد
بر سر لوح او نبشته بزر جور استاد به زهر پدز بر پادشاه او غلنی
مکتبه وردی و کمش کتته او کنده قودی تختنگ باشنده التوند
یزمش لر که استاد جوزی یکدر آتنگ شفقتدن **حکایت**
بر پادشاهنک او غلنه عمورندن نه قیاس مال و کدی فسق و فجور
پیشه ادندی فی الجمله محاصیدن سنه قلمدی که اشلدی و بیج مسکه
قلمدی که اجمدی شیخ سعیدی رحمة الله علیه ایدر نصیحت قلدتم که او غل
فراوان حرج اول کشیه مسلم در که معاین کلوری اوله نته کم ظریف لر
دیشدر **ش** چود خلت نیت حرج آسته ترکن که می گویند ملا جان سزوی

اکر

اگر باران بکومستان نبارد بسالی دجله کرد و خشک رودی چون که کلورنگ
یوقدر حرج آسته قلم کیچیلر بزمثل ایدر لر اگر کومستان لره یغیر
یغییه بریل اچنده دجله اریماق قوری چای اوله عقل ادب کندز که یلداش
ادین که از زمان اچنده پشیمان اولرین بنم سوزنه قلاق اوزمدی و بنم
قولمدن اغراض ایدی و ایتدی حاضر راحت لغی کلجک زحمت تشویشله
مکدر قلمق عاقل لر اشی دکلد رخصوصا بن که مروت صدرنده اترشم
و فتوت کمرن بعلتمشم و انعامک ذکر ی افواه عالمده سیلنه کوردم
که نصیحت قبول اتمر نصیحتی ترک ایدم و صحبتدن کسیدم و حکما
قولنی یاد ایدم نته کم دیشدر **قول** بلغ ما علیک فان لم یقبلوا ما علیک
شول که نصیحتدن سنگ از کرده لازم در ایشدر اگر قبول اتمر لر نه سکا
سنه یوق **ش** کر چه داتی که نشود می کوی هر چه می دانی از نصیحت و پند
رود باش که خیره سر بینی بدو پا او فتاده اندر بند دست بردستی زندک
دریغ نشنیدم حدیث دانشمند اگر چه بلوز سن که سوزنک ایشد لر بیلد کلان
نصیحت قلم تیز زمان اوله کره سن که چوق بلوز کیشی ایاغیلده دزاعنه
خونتمش اوله و اکی این بر برینه اوزت دی که دریغ دانشمند سوزن

ارشتم باری نجه زمان بنوک از رنه چندی اندن صکه کردم که پلاس کش
 ویمه میه استینه دکش و لقمه لقمه دوشر بنوک ضعیف حالنی
 کورب یوزکم قوی پی و مروت کردم که زیاد ملامت ایدم و کند
 گو کلمه دیدم حریف سفله نوک حال بود **شعر** حریف سفله پایانستی
 نیندیشد ز روز تنک دستی درخت اندر بهاران برفشانده زمستان
 لاجرم نبرک مانده حریف سفله مستیک وقتینده آل طار بعیندن
 اشمنه اعج یا ز رده پیر عن دو کر قیش پیر قشر قلو **حکایت**
 بز پادشاه اعلنی معلمه وزدی و ایندی بو او غلن سنو که غلن حق
 کر که نه وجهه تعلیم ادرنگ همان بو کادحی اول وجهه تعلیم ایکل
 و بو نه دخی کند و او غلن حق کر کند بر سنی بلکل معلم دخی قبول
 ایندی و نیجه پیل تعلیم ایندی حاصل اولدی و کند و احسن ای اصل کرد
 اولدی پادشاه معلمی کتر تدی و جوق عبادت ایندی و ایندی و عیدیه
 خلاف اتک و وفای پیرنه التمدک ایندی ای پادشاه تربیت پرور
 ولیکن طبیعت و استعداد مختلف **شعر** کر چه سیم ز رز سنک آید همی
 در همه سنی نباشد ز روسیم کر چه التون و کش طاشدن اولر

ولکن

ولیکن هر طاشدن التون و کش اولمز **حکایت** شیخ سعدی رحمه
 ایتر ارشتم که مشایخدن برسی مریدینه ایندی اگر رزق آدمدن کلور
 دیو اعتقاد اندک قدر تنگری و زو کنه اعتقاد اشیدکل ملائکه
 دن اعلی مقامه ارشید و کل **شعر** فراموش نکر دایره دوران حال
 که بودی نطفه مدفون مد موش روانت داد عقل طبع ادراک
 جمال نطق رای فکر موش ده انگشت مرکب کرده بر کف
 دوبار ویت مرکب کرده بردوش کنون پنداری ای نا چیز همت
 که خواهد کردنت روزی فراموش **شعر** الله تعالی جل و علا سنی اول
 خالده اونتمدی که انگ قرینده بر قطره مره ارضویدکل سکاروان
 و عقل و طبع و ادراک و جمال و نطق و زدی و الکنه اون بر نطق مرتب
 قلدی و اکی قولک چکننده مرکب قلدی ای همت نر صانر همت
 که بوکنده سنی او بنده **مثل** حکما تصنیف لرنده کتر موش لردر که
 عقرب اناسندن طوعذخی معلوم دکلدربلک اناسنگ بعزنی پیر
 و قرین پیر طشره چقر و کدر و اول قابل که عقرب اینده کر لرد
 اندر و بوکننده بر التونک قاتنده سیدم ایندی گو کلم بوسنه

وصه
عور

نوکل که چکلکینه شهادت ادر و مم ای قسی دکلدر که چکی گیده انا سیده
معامله سی بونگ کبی در بوید کده خلقت قاتنده بویله مقتول و مردود
در شعر پیری را پذیر وصیت کرد که ای جوانمرد یا دگیر این پند هر که با اصل
خود وفا کند نشود دورت روی دولت مند بزکشی او غلنه و وصیت
آیدری که ای جوانمرد اگر ن اشبو او کدی شول کنسه که کند و اصلنه
و فاقلییه اول ایونکت بولت دولت اسی اولحق دکلدر حکایت
شیخ سعیدی رحمه الله علیه آیدر بر درویشک فقیره سی حامله اولدی مده
حمل چکدی درویش دعادلدی و عهد آیدی اگر باری تعالی عز وجل بکا
اوغل ویرسه کیدکم خرقة دن ارتق نیه مالک اولر سم درویشله ایبار
اولسون حق بنحانه و تعالی بر اعلی حق وردی درویش شادلق آیدت
سفه چکدی و عهدنه و فاقلدی بس بر قج یلدن صکره شام سفرندن
کلدم اول درویشک محله سنه اغردم صوردم آیتد لر میج صورنه حالنی که
اوغلی سوجی اجدی و آدم دپدی و کند و قجری و آتشی زندانه صلدر لر و
ایاغنه آخر دمر لر اورد لر بن آیتدم بوبلای باری تعالی دن حاجت
د کیوب بولدی شعر زنان باردار ای مرد مشیار اگر وقت ولادت مازاید

اولاد بخت

ازان بهتر بنزدیک خردمند که فرزندان نامحوار زاید ای عاقل کشتی
نولیدی که یگلو عورت لر اگر ولادت وقتنده پلان طوغزیدی بیکدی
اندن که بد بخت اعلان طوغزیدی حکایت شیخ سعیدی رحمه الله علیه
آیدر طفل لق وقتنده اولردن بر سنه بالغ اولحق کیفیترندن
صوردم آیتدی بالغ اولماغوک اوج نشان وارد برسی اون پیش
یشمق و اکیچی احتلام اولحق و او چنچی قل تیک الاحقیقتن
مکان بر نشان وارد اول که نفس رضا سنه مقید اولدی الله رضا سنه
مقید اولدی اول بالغ در و هر که بوصفته متصرف اولدی اگر یوزیشا
دخی محقق قشند بالغ اولمشدن دکلدر شعر بصورت آدمی شد
قطره آب که چل روزش قرار اندر رحم ماند و کر چل ساله را عقل ادب
بتحقیقش نشاید آدمی خواند صورتده بر قطره صوادیمی اولدی چون
که رجمده قرق کون قرآن آیدی و اگر قرق یشادیه که انوک عقل و
ادب یوق تحیقن که آدمی دمر لر حکایت بر مندی لفظ اثن اگر ندی
بر حکیم که آیتدی که اول قش در صنعتک اول دکلدر که بنوک کبی
اوده اشلیلر شعر تاندان که کن عین صوابست مکو و آنچه دانی که نه نیکوش

جوابت مگو تا که بر سوزک عین صوابد کن بلینجه سولیه و دخی بر
لشنه که ایو جواب دکلدر سولیه **حکایت** بر کیشنوگ کوزی اغردی بر
نعل بندگ قاتنه واردی که کزمه تیمار ایت نعل بند دشت ایتلو کزنه
قیدخی اوئدن آنوک کوزنه قیدی کوز اولدی وقاضیه واردی
که فلان نعل بند کز می کوز ایلدی قاضی محضر وارث نعل بند می حاضر
کنزدلر قاضی صوردی و بیدی کم کوزی اغریش قاضی ایتدی نعل
بندک صوچی یوق که بو اشک دکلمسته کوز اغرد فده نعل بند قاتنه
و ایتدی بوسوزدن مقصود اولدر که صنامامشه بو یک ایش
اضمه لیه عاقبت الاقر پشان اوله **شعر** ندمد موئند روشن رای
بافرو مایه کارهای خطیر بوریا باف اگر چه بافنده است نبرزش
بکارگاه حریر عاقل و صاحب شناخت کیشی خط لو اشری ایلچی
اصلو کیشیه اضمه لیه حویر طوقین دخی طوقی در و لیکن حویر کارگاه
التمز **حکایت** اولودن برسنگ اوغلی وفات ایتدی صوردر که
صندوقنه نه یزمنق کرک ایتدی قرآن آیتن یزمنق روادکل در که
خلق استندن کچر و ایت ل استنه اغرز اگر ضروری اوله بو که بیت

نعل بند کوز
صم و ایل

کفات

کفات ادر **شعر** وه که هر که که بسره در بستان بد میدی چه خوش شدی دل من
بگذرای دوست تا بوقت بهار بسره بدی دیدم از کل من وه که هر که که
بوستانده چمن بسته کوکلم نه خوش اولدردی ای دوست بهار وقتنه
دکن کل استمه کدر قیل تا که طبر عمده چمن بتمش کوز سن **حکایت**
بر درویش بر منم کیشنوگ قهوسندن کچردی کردی که بر قولنگ ان
ایا عن بغلش دوگر درویش ایتدی ای عزیز باری تعالی بر سنجلین
مخلوقه سکا اسیر ایلدی و سکار یاده فضیلت و زردی باری تعالی تک
شکن پیره کتر مباد اقیامت کوننده حال سندن پیک اوله و سن
شتر سار اولسن **شعر** بر بنده میکیر خشم بسیار جورش مکن و دلش میزار
ادر ائوبده درم خریدی آخره بعدت آفریدی این خشم غور حکم تا چند
مت از تو بزرگ تر خداوند قولک از نه چوق خشم دوتب و جور ایدت
کوکلن یقمه که سن این بش اون دینار له الکل اخر قدر تله پیرتدک
بو حکم غور نیچیا دکن در که سندن دخی اولو افندی و زرد و خوجیه
عالم محمد مصطفی صلی الله علیه و علی آله و سلم خضر تندن روایت در که
بر ضاح قوی اجماعه الکلر و فارسی افندی شی جسته الکلر **باب**

۱۲

مشم در پند و حکمت مال عمر آسایش چون در عمر مال جمع آنگه چون دگر
بهر عاقله صورت دگر که بد بخت کند و نیک بخت کند آیتدی نیک بخت
اولد که مالی جمع آیددی ویدی بد بخت اولد که مالی جمع آیددی
پیدی آیدی **شعر** مکن غا ز بران میبج کس که میبج نکرده که عمر در تحصیل مال
کرد و نخورد. نماز قلمه شول کسنگ استنه که میبج نماز قلمدی و عمر
مال حاصل انگده خرج آیدی ویدی آیدی **پند** خیر احسان ایت و منت
انتم که انوک فایده سی سکا کلور نته کم عرب آیدر جد و لا عن فان
الفایده الیک عاید **شعر** درخت کرم هر کجا بیج کرده کشت از فلک
شاخ بالای او. کرامید واری کز و بر خوری بکشت مناره بر پای او.
کرم اغاجی هر قنده که کوک طندی بد قلمدی فلکدن درخی یوجه اولدی
دگر سگ که اندن میبش پیاسن منت الیه ایاعنه بچقوا اورمه **حکمت**
اگر طایفه عالمده عبت زحمت چکدی و فایده سوز سعی آیددی بری شول
که مال جمع آیدی پیدی وبری آنکه علم تحصیل آیدر انوکله عمل آیددی که
شعر علم چندان که بیشتر خواند. چون عمل نیت در توانواند. نه محقق بوده دانستند
چار پای بر کتاب چند. آن تهی مغز را چه علم خبر. که برو میمه است یاد دفتر.

علم نه قدر او فرسنگ چون که سنده عمل یوق همان پنه جامل سن
نه محقق سن نه دانستند سن آکه بکرز که بر بهایم اوزر نه کتاب بکدر
و اول بلمز که کتاب بکدر یا او دند **پند** علم دین بسکچون در نه مال
و دنیا لک حاصل آنگه چون **در بیت** هر که بر سیر زهد و علم فروخت
خرمنی کرد کرد و پاک بسوخت. هر کسینه که بر سیر و صلاحیت و علم
صانیدی بر خرمن دوشردی دندی کرو او ده یقیدی **حکمت** عالم
که حرامدن بر سیر انتر کوز سر مشعله وار کب در خلق نوزدن
فایده کنز و کندی نه نور کور و نه مشعله سن و نه کذب و یولن
کور **بیت** نه فایده هر که عمر در باخت چیزی نخید و زر بیداخت
هر که نه فایده عمر سوزدی التوان صابجدی و نسته صاتون آلمدی
حکمت ملک عاقل که جمال کسب ادر و دین متقی که کمال بولر
پادشاه که عاقل که نصیحتنه محتاج اولدق لری زیاده در که عاقل
که پادشاه یعین لغنه محتاج اولد قلندن **شعر** پند اگر بشنوی ای پادشاه
در همه عالم بر ازین پند نیست. جز بخرد مندمر ما عمل کر چه عمل کار خردمند
اگر ای پادشاه نصیحت اشد ز سگ عالمده بوئندن پیکر نصیحت

یوق در عاقل لردن ارتق کیشیه ایش بیورمه اگر چه عاقل کیشی
پادشاه ایش بویننه المز **حکمت** اوچ نشنه اوچ نشنه سوز پاید ار المز
بر مال تجارت سز و بر علم بحث سز و بر پادشاه مطلق سیاست سز
یاوز لره در حمت ایلمک ایولره ظلم اتمک دز و ظالم دی عفو ایلمک
در ویشله ظلم اتمک در نته کم دشمن **دست** حینت را چو تعهد کنی و
بدولت توکنه می کند با بازی دولت بزرگ چون ار قه سن صغیا سن
سنگ دولتو که گناه ایشرا ورتعلق **حکمت** پادشاه اگر کج محبتینه
و اوغلن اگر کج خوب اولدغنه و عورتک و فاسنه اعتماد اتمک
اولمز که اوچی دخی بر خیال الله **دشمن** معشوق منرار دوست یا
دل ندهی ورمیدی آن دل بجز ایه بنی هر جای معشوقیه کوکل
ورنه اگر ورسنگ کر و آیره معنی اکه سن **بند** هر بزرگ که واردر
زینهار دوستکه بیدر مه نه بلور سن بر وقت اوله که دشمن اوله
دسترگی فاش ایلیه و منز یاوز لبق که الگدن کلورسه دشمنه ارشدنه
باشد که زمانه دوست اوله و هر بزرگی که در سنگ که آشکاره اولمیا
میچ کیشیه دیمک کرک اگر مخلص دوستک دخی اولرسه که آنوک

دخی دوست لری واردر **دشمن** خاموشی به که ضمیر دل خویش با کسی گفتن و گفتن که ملک
ای سلیم آب ز چشمه ببند که چو پر شد نتوان بستن جوی سولیمک یک کیشی
کوکل سرتنه بر کیشیه دیوب دخی کیشیه دمه و مکدن صوپه بیکار باشندن
بعده که چون از ماق طلو صوا اوله آینه بغلق محال **دشمن** سخن در نهان کنایت
کانه در انجن نشاید گفت بر سوز که جمعیت ده سولیمک کر لود دخی
سولیمک کرک **حکمت** ضعیف دشمن که سکا اطاعت کنور و خدمت
صورتن کستره مقصودری بوندن ارتق دکدر که دشمن بکده قوت
کسب اتمک ایشتر و هر که دشمن از کرر او دی سهل کره بشه بکر نته کم
ظریف لردمشدر **دشمن** امروز بکش چومی توان کشت که آتش چوبند کشت
جهان سوخت بکون چون که قوتک پشتر او دی سیندر که او دی بجا بکد
جهان یقر **بند** ایکی دشمن آرسنده سوزی شول قدر سینه که اگر اکیسی
دوست اولسه سن اراده او تنیاسن **دشمن** میان دو کس جنگ چون آتش است
سخن چین بد بخت می کش است کنند این آن خوش دکر باره دل
وی اندر میان کور بخت جمل صواش اکه کیشی آرسنده او دکب دز
وسوز سینه بد بخت او دن طار تجیدز پنه بر وقت اولر که اکیسی

بارش و بوارده کور بخت و خجیل اولر **شعر** میان دو کس آتش افروز خستن
نه عقل است خود در میان سوختن اکه کیشی آرسنده او د یقت کند و
آرود یثیق عاقل اشی دکلد **حکمت** هر که دشمنه برای مصلحت صلح اتمکدن
غیری گوکلدن صلح ایده دوست لرنگ گوکلدن یغیش اولر **بیت**
بشوی ای خرد منداران دوست دست که باد شمنانت بودم نشست
ای عاقل شول دوستدن آل یوغل که دشمنه کله او تره طوره **سند**
چون که بر مصلحتی برتر نمکه تر و چکه بن شول طرف اختیار ایت که
کسینه انجمنین حاصل اوله و استو که غایت اولو ایش دشمنی جان
خطره قومغل **شعر** خود دست از همه حیلتی در شکست حالات بر دن بشمیر
دست چون که آل هر حیلده دن صندی قلیجه آل اوزمق حلال در **سند**
دشمن عاقر اولسه ایشر که که اگر کند و قادر اولسه و سن عاقر اولنگ
فرضتی فوت اتمز دی **شعر** دشمن چو بینی ناتوان لاف از بروت خودن
مغزیت در هر استخوان مردیت در هر پیر من دشمن چون که ضعیف کرین
لاف اورت خور کورمه که هر شکله ایلک وار در و هر گوکلک انجمنه از
وار در لطیف هر که بر یاوز کیشی و پلینه خلق آنوکل بلا سندن قورتر

۲۹
شعر بسندید دست بخشایش ولیکن مکن بر ریش خلق آزار در مم
ندانت آنکه رحمت کرد بر ما که این ظلم است بر فرزند آدم بخشایش
بکنیش در لکن خلق انجمن جنگ یار سینه مردم اوزمه شول که یلا سینه
ایشر کدی بلمدی که آینه ایشر کک آدم اغذنه ظلم ایشر که در **سند** دشمنک
نصیحی تن قبول ایشر خطا در ولیکن ایشر که روا در که تمام عکس ایشر
که آنوکل عکس ایشر عین صواب در **شعر** حذر کن ز آنچه دشمن گوید آن کن
که در زانورده دست تعابن کرت رامی نماید راست چون تیر ازو بر کرد و
راه دست چپ کیر **شول** ایشدن خذر قل که آبی سکا دشمن قلاوریه
شول ایشی ایشله که دشمن معنونلق این دزنه اوره اگر سکا او ق کیر
طوغری یول کستر رسه سن دون اندن صول قولکدن یگا کیت **سند**
خیم حدان کچه زیاده قلمغل که وحشت کتر و لطف دخی زیاده ائمه
که میبیت کدرت و اول قدر اریک ائمه که خلق سندن انجمنه **شعر**
در شتی نیکر خرد مند پیش نه سستی که ناقص کند قدر خویش عاقل کیشی اریک
ارتق ایشر و سستک دخی ایشر که کند و ننگ قدرین کیره **حکمت** اکه کینه
دین مکنوکل دشمنی در بر بادشاه که حلیم اولیا و بر زاهد کم علم اولیا **بیت**

بر سر ملک مباد آن ملک فرمان ده که خدارا نبود بنده فرمان بردار
ملک از بنه اولسون اول ملک کم بیتر غن بویرز و تکرنگ بویرق دجی
قولیدن اولیا **حکمت** پادشاه لره کرک در که دشمن لره کرکی کرب
خستین سزه که دوستلر وگ اگا اعتمادی اوله خشم او دی اول استینه
دوشر ویاقر آندن صکره یا لگی خلقه ارشوز **شعر** نشاید بنی آدم خاک زاد
که در سر کند کبر و تندی و باد تر ابا چنین گرمی و سر کنی پنندارم از خالی از آتشی
آدم اغلنوک که اصل طبرق در کر کنز که باشده کبر مواسن دوتنه و سنگ که بنج
تکبر لک و سر کشک مواسی باشکده در بلمزم او و دن مسین و یا خود طوقن
مسن **طریقه** یاوز خولو کینه بر دشمن الیده کرفار اولمشدر که هر قنده
ورسه آنوک عقوبت بلا سندن خلاص بولمز **شعر** اگر ز دست بلا بر فلک رود بد خو
زدست خوی بد خویش در بلا باشد اگر یاوز خولو بلا دن تجب فلک چیره
کند و یاوز خوی آندن دایم بلا اچنده اوله **حکمت** دشمن چون جمیع حید
یله باشا و از میا دوست لقی صورتین کتر آندن صکره دوست لقی الیه
اشک ایذ که میچ دشمن ایدمز پلانوک باشنی دشمن الیده دوک که اکی ایلوکل
برندن خالی اولیاسن که اگر بوغایب اوله یلان دپلدگ و اگر اول غایب

اوله دشمنان قور تلک **بیت** بروز معرکه ایمن مشوز خصم ضعیف
که مغز شیر بر آرد چودل ز جان برداشت معرکه کوننده ضعیف دشمنان
ایمن اولمه چون که کوکل جائدن ال یویه ارسلانوک بیسن چقر **بیت**
اگر بله سین که بر خبر دمکله کوکل یقلور سن آنه در مکل که ایرق کشر و لیر
بیت ببلاد ووه بهار بیار خبر بد بیوم باز گذار ای بیل بهار بشارتن
کتر ییر امر خبری بیقوش لره **حکمت** احمق ستایش خوش گلور
شش ننه کم ارق قیون بجایغندن اورر کر شش **شعر**
الاناشنوی مدح سخن کوی که اندک مایه نفعی از تو دارد که کر
روزی مرادش بر نیاری دو صد چندان عیوبت بر شارد ای
شول که سنی تعریف اید نوک سوزن اشد رسن که سندن
از حق فایده کرمکله و کر به کون مقصودن حاصل اتمیاسن
ایکه یوز کر اول قدر عیبک صیه **حکمت** سیلیچی کشیه ما دام که
عیب بولنمیه سوز صلاحه ارشمز **شعر** مشو غره بر حسن گفتار خویش
بتحسین نادان پندار خویش جاہل سکا تحسین د د و کله کند و
سوزکی ایوضانبت غره اوله **حکمت** هر کشیه کند و عقل کماله و اغلی

بجمله کورنه نیت کم نظر فادمشد در یکی جهود و مسلمان نزاع می
کردند چنانکه خنده گرفت از حدیث ایشانم بطره گفت مسلمان کرین
قباله من درت نیست خدا یا جهود میرانم جهود گفت بتوریت می خورم سکوند
و کرد روح کویم همچو تو مسلمانم که از بسط زمین عقل منعدم کرد و خود کمان
نبرد هیچ کس که نادانم بر جهود که بر مسلمان نزاع اندک شیله که
آندرگ نزار عیندن بنی کلنگ طوئدی مسلمان آید که ای تگری اگر سوئم
کر چکسه خوش اگر کر چک و کلسه بنی جهود ال در کل و جهود آید بن
تورپته اندا چرم اگر بلان پیره اندا چرم سنجلی بن مسلمانم اگر عالمده
عقلک و جودی اولمزه کسسه کندوت جامیل و میه و کند و عقل
وارد غنه کمان اتمیه **حکایت** او ن کیشی بر سفزده پیر عجب دزر که
اکی ایت بر در دار که باشه وار منز جهانده حریض اولان آج دز
طویمنه و بر اتمیکله قناعت ادن طوقدر که آج اولمزه و حکما
دمشدر قناعت کدا اولمق پیکر کدر مالله غنی اولمقدن **شعر**
روده تنک بیک نان جوین بهر کرد و نعمت روی زمین پرنکند دیده
بوش غوغی بر آریه اتمکی طولدر و لیکن طار گزی پیر یوزنگ نعمت

طولدر

طولدر **حکایت** شول کیشی که ای اردو کینه کوچی پندرگی وقت
ایک اتمیه در مانده قالد غنی وقت کسسه دن ایک کور میه **شعر**
بداخته تر از مردم آزار نیست که روز مصیبت کشتن یار نیست
خلق انجد چیدن یاوز طالع لو کسسه یوق در که مصیبت کونده بک
اکا یار اولمزه **حکایت** اول سسه که سهل زحمته حاصل اوله خلق قسده
زیاده قدر اولمیه نیشکم دمشدر **شعر** خاک مشرق شنیده ام که کنند
بجمل سال کاسه چینی صد بروزی کنند در بغداد لاجرم قیمتش همی بینی
مشرق پلر غنی اشدم که قرق پیلد چینه چینی اددر لر بغداد و
کونده یوزن اددر لر لاجرم قیمتن دخی اولیه کورر سینه **بیت**
ایکینه همه جا دست ازان قدرش نیست لعل دشوار بدست اید ازانست
سزچه هر قنده کر کسه بولنر انکچون قدر یوق در لعل زحمته آله
کلور اول سبندن عزیز در **حکایت** جامله و نمقدن پندر کسسه یوقدر
اگر بوصلحتی بدیدی جامیل اولمایدی **بیت** چون نداری کمال فضل آن
که زبان درد مان نکه داری چون که کمال فضل امیل و کاسن اولمیکدر که
دیگی صقیاسن **بیت** هر که تامل نکند در جواب بیشتر آید سخنش ناسوا

۷۱

هر که جوابده تیر اوله دلنه خطا سوز کلور **بند** هر که یا و زلرله او تره
 لاجرم ایلیک کورمیه **شعر** کرشینه فرشته بادیه وحشت آموز دخت
 ریو از بران نیکو تے نیاموزی نکند کرک پوستین دوزی اگر
 فرشته دیوله او ترسه وحشت و خیانت و ریو اگر نه یا و زلرون
 ایلیک اگر بخت و کلمن که قره و کجک **بند** خلقک کره لو عین
 آشکاره ائمه که آنه رسوای ایلسن و کندز کی اغما و سز ایلسن
 و هر کشی که دشمنی النده اوله و پیمیه اول کندز نک و دشمنی دز نیت کم
 ظریف لر دیشد **بند** سنگ بر دست مار بر سنگ نکند مرد مو شیار و نک
 چون که پلان بر طاش استند اولا و بر طاش دخی الکنده اوله اگر
 عاقبتک فرصتی فوت ائمه و کیچ طومته اگر چه بعضله بو مصلحتک
 عکسین رو اگر میشد که کناه کار قوی قتل ایلکده تا مثل بیکر که
 تا آمدن سکره اختیار باقی در و لرسه و پلسون و لرسه عفو استون و کر
 بی تا مثل و پلسه احتمال و از ور که مصلحت فوت ایش اوله **شعر**
 این که سهل است زنده به جان کرد کشته را یا زنده نتوان کرد
 شرط عقلست صبر تیر انداز که چو روت از کمان نیاید باز بو آساند که

دری اولون لر و لیکن الویسه دری اولمز او ق اچی او ق اتقده
 صبر اتمک عقل شرطی دز که چون او ق یایدن چفته کر و کلسی دکلدز
حکمت هر کشی که صورتده ایو اوله صفا که سپر تده دخی ایو اوله ایش
 ایچر فوده دز که مغز اولر طشره دکلدز که مغز اولر **شعر** توان شنخت
 بیک روز در شایل فرد که تا کی ش رسیده است پایگاه علوم و یه
 ز باطنش ایمن مبلش و غره مشو که جث نفس نکد و بسالها معلوم
 بر کشی طاشندن بعضغله بز کونده بلمک اولر که علم نه پیر ارشد
 ولی مغز اولر باطنندن ایمن اوله که نفسک خبثی پلر یله
 معلوم اولمز **بند** هر کسسه که اولو لرله ارشه کند و قانین دلمکه
 دور شد و شول ضعیف که قوتلور از زنه بهادر لوق اده کند و س
 مملاک اتمک دشمننه یازدم ایش اولر **شعر** سایه پرورده را چو قات آن
 که رود با مبارزان بقبال سست بازو بجهل می نکند پنجه با مرو
 امنین چنگال کولکده بسلمش کینوک نه طاقی اوله که بهادر لرله
 سواشه و ره بازو سی سست اولن کشی جامبل بعندن در که دم
 پنجلو پله پنجه طوته **حکمت** نه منزر لر هنر مندی کورسی کوزی یوقدر

نتر کم چار سو کو بکری تازی لری کوردی اراقدن اورد و یاقین کلمه **بیت**
کند هر آینه عینت حود کونه دست که در مقابله کنکش بود زبان مقال
الی قصه حود کشی اردنجه هر وجهه عینت ادر یوزنه کلمه ولسوز اور
حکمت اگر قرین بلاسی اولیایدی مینج قوش صیاد آغنه دشمنیدی
بلکه صیاد دخی دوزخ قور میایدی **بیت** اسیر بند شکم را دوش نگیره خور
شی رنعه سنگی شی زدل تنگی قدرنگ اسیر اولن اکی کیجه اوینر
بیر اول کیجه که طوق اوله معده آغز لعیندن و شول کیجه کم آج اوله
کوکل طار لعیندن اوینر **حکمت** عورتی که طاشیق اتمک از غولق در و
مفسد لره جور دیک اتمک که قسادنه سیریک اولرین **بیت**
ترحم بر پینک تیز دندان جفاکاری بود بر کوسفندان تیز دیشلو قبلان
ترحم اتمک قیونج لره جفا ایدچک اولر **حکمت** عالم که جابیل لر آرسنه
دوشه گد کدر که عزت اوممیه و هر جابیل که سوزه کتور رسن عالمه
غالب اولر عجب دکل ذرق طاشق در که کوتهری صندر **بیت**
سنگ بد کوهر اگر کاسه زرین شکند قیمت سنگ نیفر ایدوز کم نشود
بد کوهر طاش اگر التون چناعی او اوجق اولرسه طاشکی قیمت اارتمن

والتونک بهاری اسکت اولمتر **حکمت** جوهر اگر طبر آغه دوشترسه همان اول
که کبی عزیز و نفیس در اگر خسیس فلک چقرسه اولکی کب خسیس در و شکر
قشنگ قیمتی قشند دکلدر قشلیق کند و خاصه **بیت** جو کسغان یا
طبیعت با هنر بود بیمبر زادکی قدرش نیفر نود هنر نما اگر مردی نه کوهر
کل از خاست ابره میم از آند چون که کفایت طبیعت نه منر لک اولدی
پیغامبر زادکی قدرین از شر مبدی اگر رسنه هنر وارسه کستر کل که کل
دکندن کلمشدر ابره میم از ردون **حکمت** مشک اولدر که ققوسی چقره اول
دکلدر که عطار مشک در دیه عالم عطار طبله سی کب در دنیا مقده دخی
منبری اشکاره ادر و جامیل طبل باز کب آواز یوجه و سوزی منر نه
و ایچی بوش **شعر** عالمی در میان جہال مثلی گفته اند صدیقان
شامدی در میان کورانست مصحف در میان زندیقان عالم که جابیل
لر آرناسنده اوله بوکه بر مثل دمشدر که کور لر اوزنایسند خوب
صورت کبدر و ز ندیق لر آرسند مصحف کبدر بند بر دوستی که جیج
عمرده حاصل اتمش اولرین صغین که بر دم اچند کوکلن یقیاس **بیت**
سنگی چند سال شود لعل پاره زهار تا بیک نفسش نشکنی بسنگ

بر طاش که بونجه پیل کر اچنده لعل اولمش اوله زینهار صفتن که بر نقتد
طاشله صیباش **حکمت** جو و دکه پیه ویدره اول عاید دنی یک در که اوج
طوته و بولدغن کر لیه و خلق ارتا سنده مقبول اولمچون شرک شہوت
ایتمش اوله شہوت حلالدن شہوت حرامه دشمنش اوله **بیت**
عابد که نه ازهر خدا گوشه نشیند بیچاره در آینه تاریک چه بیند شول
عابد که ریاجون گوشه اختیار ایدہ بیچاره عجب طلق آینه اچنده نه کور
حکمت جان بر نفس صقلیق اچنده در و دنیا ننگ وار یعنی اکی یوقلغونک
آره یرنده در بس شیطانہ اویب دینی دنیا یہ صفتی بسنی مینج ہمایہ
صنائتہ بگزر **بیت** بعد دشمن پیمان دوست بشکت بین کہ از کہ بریدی و با کہ پوی
دشمن سزیدہ دوست قولنی صدک کور کہ کیدن کسبک و کیمہ اولشدن
قوله تم الم اعهد الیکم یا بنی آدم ان لا تعبدوا الا شیطان **حکمت** تر
کشنگ کہ در کیندہ اتکنن پیہ کر و آلدکده آدن اکیہ کر و یوسف علیہ
السلام مصر قزلیق اولدغنی وقت آجلریہ حضور نہ کتور منیجہ قرین طیردی
بیت آنکہ در راحت تنم زلیت اوچه داند کہ حال کہ سنہ چیت
حال در ما ماند کی کسی داند کہ باحوال خود فروماند اول کیندہ کہ در لکی تنمده

اوله اول آج کشنگ حال نہ در نہ بلوز در مانند لک حالنی اول پار کہ کندو
احوالندہ در مانند قلمش اول **حکمت** اکی سنہ محال عقدر پیری رزق
اولاندن ارتق یکت و پیری اجلدن اول ملک **بیت** قضا در نشود ور
مزارناک و آه بکفر یا بشکایت بر آید از دست فرشته که و کیست بر خزانہ باد
چه غم خورد کہ بیر و چراغ پیر زینہ قضا بر در لودجی اولمز کر کسہ پیک آه
نالہ ایت و کر کسہ سونیلیب شکایت ایلہ اول فرشته کہ پیل خزیبہ
سنہ و کینل در نہ غم آکا قر جغک چراغی سونیند کندن **بیت** ای رزق
طلب اذن طلب شرک ایلہ کہ رزق سکا کلوز و ای اجلی کلمش کیندہ قجغل
کہ جان قرتر مزین **بیت** جمد رزق ار کنی و کر کنی برساند خدای عزوجل
ور رویا در دمان اژدر ہا تو نمیری مگر بروز اجل اگر رزق جہدا دہ سن
و کر ایتہ سن باری تعالی سکا ارشد رز و کر اژدر ہا اغرنہ ورور سک
اولمز سنن مکر کہ اجل کونندہ السین **حکمت** رزقی اولیان اوجی
در جلدہ بالقی طومنز و اجل کلمش بالقی فرودہ **بیت**
مسکین حریص در صمہ عالم صمی دودہ او در قفای رزق اجل در قفای او
بیچاره حریص عالم اچندہ یوزر اول رزق از و نجه و اجل انوک از و نجه

حکمت حَسْبُ خَلْقٍ نَجْمُكَ دَنْجِيلُ لِقِ اِدْرُ وَاكْنَاهُ كِشَلِي دُشْمِنِي
دُتَبُورِ شَرِّ مَرْدِ كِي خَشَك مَغْزَا اِدِيمِ رَفْتِه دِر پُوسْتِين صَاحِبِ جَاهِ
كَفْتَمِ اِي خُوجَا كَر تُو بَدِخْتِي مَرْدَمِ نِيكِ نَحْتِ رَا چِه كِنَاهِ بَر بِيئِي سَر دَوْلَتِ
كِشِي كُوزْدَمِ كِه بَر صَاحِبِ دَوْلَتِكِ اَر دِخْجِه اَوْلَمِشِ اَكَا اَيْتَمِ كِه اِي خُوجَا
اَكْرَسِنِ بَدِخْتِي نِيكِ نَحْتِكِ كِنَاهِ يُو قِ **حکمت** اِرَادَتِ سَر تَا كِرُو
اَلتَّوَنُزِ عَاشِقِ كِبِدُزِ وَا مَوْفِقِ سَر مَسَافِرِ قَنْتِ سَر قَوْشِ كِي دُرِ وَا عَمَلِ
سَر عَالِمِ نِيشِ سُو زَا اَعْجَاجِ كِبِ دُرِ وَا عِلْمِ سُو زَا مَهْدِ قَبُوسِ اَوَكِبِ دُرِ **حکمت**
قُرْآنِ نَازِلِ اَوْلَدِ عِنْدِنِ مَرَا وَا خَلْقِ خُوشِ سِيرَتِ حَاضِرِ اَتَمَكِدِي سَمَانِ قُرْآنِ
نَازِلِ اَوْلَقِ وَا ظَلَمِي عَابِدِ جَابِلِ يَابِقِ وَا سُنَّتِ عَالِمِ اَتَلُو دُرِ وَا يُو رَعَايِ
كِه كُنَا مِثْنِ بَلْبِ اَلِ قَلْدَرِ شَوْلِ عَابِدِنِ يَكِدِرِ كِه بَاشِنِ قَلْدَرِ وَا
خَلْقِ اَر سِنْدِه عَمَلِ مَرْوَتِ كَرِه وَا صُورَتِ اِدِينِ **بیت**
سَر مَنَكِ لَطِيفِ خُويِ دِلدارِ بَهْتَرِ زَنْفِيه مَرْدَمِ آزارِ سِهَامِي كِه دُرِ وَا نِيشِ
سِيرَتِنُو اَوْلِه يَكِرِ كِ دُرِ شَوْلِ فِئِيه دَنْ كِه خَلْقِ اِنْجِدْجِي دُرِ **نکته**
بِر كَمِشْنِيه صُورِدِرِ عَمَلِ سَر عَالِمِ نِيه بَكْرِزِ جَوَابِ دِيدِي كِه بَالِ سَر آرُوِيه
بَكْرِزِ **بیت** زَنْبُورِ دَرِشْتِ نَه مَرْوَتِ رَا كُو بَارِي چُو عَمَلِ نَمِيدِي نِيشِ مَرْنِ

شول

شَوْلِ مَرْوَتِ سُو زَا رُوِيه دِر كَلِمِ چُونِ يَالِ وِر مَرْسِنِ بَارِي سُو قَمِه
نکته مَرْوَتِ سُو زَا رَعْوَتِ دُرِ وَا طَمَحِ كَارِ عَابِدِ يَوْلِ اَوْرُجِي دُرِ **نکته**
اِي بِنَا مَوْسِ كَر دِه جَاهِ سَفِيدِه بَه پِنْدَارِ خَلْقِ نَامِه سِيَاهِ دِه تِ كُوتَاهِ بَايِزِ دُنْيَا
اَسْتِينِ خُوَاهِ دَر اَز وَا خُوَاهِ كُوتَاهِ اِي شَوْلِ كَمِشْنِه كِه نَامُوسَلِه طُونِكِ اَقِ
اَتَمِشْنِ خَلْقِ اَيُوسَانِشُونِ دِيُوِي نِچُوقِ بَر آتُوكِي قُرْآنِ مِشْنِ كِشُونِكِ
اَلِي دُنْيَا دِنِ قِصَه كِر كِرِ دُرِ يِيكِ كِر كِسَه قِصَه اَوْلَسُونِ كِر كِسَه اَوْزِنِ
اَوْلَسُونِ **حکمت** سُلْطَانِ خَلْعَتِ اَكْرِ چِه نِيَزِ دُرِ كِشِنِكِ كَنْدُ وَا قَفْتَانِ
دِر حِي عَزِي زِ دُرِ كِشِنِكِ كَنْدُ وَا سَفَرِ سِي اَوَاعِي دِر حِي لَدِي زِ دُرِ خِيَرِ كِشِنِكِ
قُوزِي بَر يَانِنْدِنِ **بیت** سَر كِه اَز دِه تِ بِيچِ خُويشِ تَرِه بَهْتَرِ اَز نَانِ خُدا وَا نِدِيه
سِرِه كِه وَا شَرِه كَنْدِ اَلِي اَمَكِنْدِنِ يَكِرِ كِ دُرِ اَيِرِقِ كِشِنِكِ قُوزِي بَر يَانِنْدِنِ
حکمت كَمَا نِيَلِه اَوْتِ اِبْجَكِ وَا كُوزِ مَدِكِي يُولِه يُولَدِ اَشْرِ كِتْمِ صَوَابِ
رَا پِنُوكِ مُخَالِفِ دُرِ وَا اَوْلَا اَلْبَابِ عَهْدِيْنِ صَهْدُرِ اِمَامِ مُحَمَّدِ غَزَالِي رَحْمَتِه
اَللّهِ عَلَيْهِ صُورِدِرِ كِه عِلْمِ اِجْنَدِه بُو كَمَا كِه نِيَلِه اِر شَدِكِ اَيْتَدِي هَر سِنِه
كِه بَلْمِ دُرِ اَنِي صُورِ مَقْدِنِ عَا رَلْمَدْمِ صُورِ دُرِ **نکته** اَمِيدِ عَافِيَتِ اَنَكِه
بُودِ مَوْافِقِ عَقْلِ كِه بِنِضِ رَا بَطْبِيعَتِ شَاسِ بِنَمَايِي بِسِرِ اِنْجِدْجِي دَانِي

که ذل پرسیدن دیل راه تو باشد بوعه دانای عاقبت طبیعت
صحت اول وقت موافق اول که بنقض طبیعت بلور کشته سن
صورت بلد کنگ نشه که صورتی خور یعنی علم خرد تنوک یولنه سنگ فلاورنگ
اولر **حکمت** صحبت لازم لرندن برسی و دخی بودر که بر مقامه وره سن
صاحب مقام گو کلنی راضی ایده سن **شعر** حکایت بر مزاج مستمع کویا
اگر دانی که دارد بر تو میلی هر آن عاقل که با مجنون نشیند
نکوید جرحیت روی لیلی حکایت دیکلجی مزاج نه مناسبت سید
اگر دکلر نه عاقل که مجنونید او تره کر کدر که لیلی سوزن ارتق سوز
سویلمیه **حکمت** هر کشی که یا وز لرله او تره اگر انلرک طبیعت لری اکا
اثر اثر سه دخی انلرک طریقیله شمتلو اولر اگر بر کشی خرابانه وره
غاز قلمغه مشوب اولر سمان سچی اچکه مشوب اولر **شعر**
قلم بر خود بنادای کشیدم که نادان را بصحبت بر کردیم طلب کردیم
زدانای یکی پند مرا فرمود بانادان پیوند که کردانای دهری خریاش
و کردانای ابله تر نباشی قلم کندز مه جا بل کله چکدم که جا بل صحبت
اختیار ایدم بر عالم دن بر نصیحت طلب ایدم بکا ایتدی که جا بل مصاب

اوله که اگر عالمک اشک اولر سن و کر جا میلک دخی ابله اولر سن
حکمت هر کشی که بر تیج کیشنگ دلنه کله تا که نه مقدار فضل و مهر وره
بلکه شک و کلد ر که کند و نه قدر امیلیتی وارد دخی بده **بیت**
ندمدمرد موشمند جواب مگر آنکه که از سوال کنند عاقل اولان کشی
جواب وره مگر اول وقت که اندن سوال اولر **حکمت** اعوج کاینات
ظاہر ده آدم در و اذل موجودات ایت در اتقا قله ایت پدکن
بلر پسن ایت یکدر طوز اتمک بلر آومدن **شعر** سکی رالقمه هرگز فراموش
نکردد ورز نه صد زوش سنگ و کر عمری نوازی سفله را بکته چیز آید بانو **حکمت**
برایت بر لقمه هرگز او نتمز اگر یوز نوبت طاشله اورز سنگ دخی و کر
اوزن عمر کده بر سفلیه ایک ایده سن از نشین چون سنو کله صواشه کلو
حکمت نفس سلچن منر کلمنه ونه منر نشینه لایق دکلدر نته کم در کلدر
بیت مکن رحم بر کا و بسیار خوار که بسیار خست بسیار خوار

چو کا وار می باید فرهی چو ختن بجور کسان در دمی چو قی بیچی صغره
مرحمت اتمه که چو قی بیچی دایم ایو بجدر اگر سکا صغر کب سمنر کب
کر کسه اشک کبی خلق جور نه ور کل **بیت** انچینده کلمند ای آدم اغلن

اگر سکا با یلیق و رزم مال مشغول اولرسن و گز درویش اورسم
گوئسک کچر رسن پس بزم ذکرتم و عبادتم لذتن قنده بلورسن
شعر که اندر نعمتی مغرور غافل که اندر تنگ دستی خست دل ریش
چو در سر او هنر آفات اینست ندانم کنی بحق پردازی از خویش
اگر نعمت و مال ایسی اولرسک مغرور غافل اولرسن و اگر آل طریخی اوله
خسته دل اولرسن چون که ایلکده و یا وزلفه خالک بوور پس نه
وقت کند ز کدن کجبت حقه پیشه سن بزمم ارادت بچون عجب در که
بزمکنه سلطنت تختندان طراغ بر ابر ایدر و کسی با بق قرتند
بیت و قتیست خوش آنرا که بود ذکر تو مونس و خود بو اندر شکم خوت چو
وقت خوشدز اول کسنگ که سنگ ذکر ک انوک مونس اوله اگر یونس
با بق قرتند اولرسه و درخی **حکمت** باری تعالی اگر قدر قلیچن چکرت ولی
و نبی باش قلدر منکر و اگر لطف غمزه سن و پیر درسه یا وز لری و درخی ایولر
قرتبنه از کوز **شعر** که بچش خطاب فهد کند انبیا را چه جای معذرت
پرده از روی لطف کو بی درار کاشتیار امید مغفرتت قیامت کوئند
اگر قدر خطا بن اوه انبیا به عذر پیر در و کر لطف یوزندن پیر در
کوئند

کوئند شعیله درخی ییر لغمتق امید وارد **حکمت** دولت لو لور
کند و لرون اوک کچند واقعه لریله اوکت طتر لردن او کین
که کند و یه واقعه او غریه و صکره کلندرک واقعه سندن اوکت
دوئزر و اغری لردن لرون قصه ائزر تا که اللرن قصه ائزر **شعر**
نه رود مرغ سوی دانه فرو چون دگر مرغ بیند اندر بند پند کیر از
مصایب دکران تا نگیرند دیکران ز تو پند قوش که بر ایرتی قوش
دور زده کوره اندن یکا و رمنز سندن خنی بر ایرتی کسنگ مصیبتن
اوکت طوت تا که آیر قلر سندن اوکت و تمیله **حکمت** شول
کسنگ که الله تعالی جل و علا ارادت قلا عن صاعز بیر تمیش
اوله اول نیجه اشد و شول کسنگه که سعادت کند ی چکه اول
اول نیجه واریم **شعر** شب تاریک دوستان فدایم بتابد چو روز
رخشند این سعادت بزور بازو نیست تا نه بخشد خدای بخشند
تنگری دوستلری قرا گو کپیجده کند ز کب دور ز لردن بو سعادت زور بازو
دکندر تا که الله تعالی و زمیه **حکمت** شول کدا که عاقبت خیر اوله
اول پادشاندن یک در که عاقبت خیر اولیه نتر کم حکم و مشور

بوکامنا سب بیت **بیت** غنی گز پیش شا و ما زیری به از شادی گز پیش
 هم خوری بر غصه ننگ که ضکی شا و ما خلق اول پیکر کدر اول شا و لادن
 که صوکی غصه اول **حکایت** کو کدن پیره نثار روزیرون گو کا غبار روز
 نتر کم عرب ایدر قول کل ابا و یتر شرح و با فی به قبا بک اچینه نه
 و ارسه اول طشه صزر نتر کم ظرین کر و مشرور **بیت**
 کرت خوی من آمد ناسر اوار تو خوی نیک خویش از دست مکاره اگر بنم
 خویم سکا خوش کلمه سه سن کند و ایو خویکی الدن قومه **حکایت**
 حق تعالی جل و علا کورر و ستر ادر خلق کورر و سوبله **بیت**
 بغور بانه اگر خلق غیب دان بووی کسی ز دست خلائق دمی نیاسود
 بغور بانه اگر خلق غایب بلکروی مکسنه خلق الدن بر نفس راحت
 اولیایدی **حکایت** التون معدنون کان قرمغه حاصل اولر و
 بخیلر الدن جان قرمغه جقر **شعر** دونان خوردند و کوش دارند
 کو بند ایبد به که خورده روزی بینی که بکام دشمن زرمانده و خاک ریز
 بخیل کر یز کر و سقلر ایدر کر که امیند یک فر یکدن به کون اول
 که دشمن فراونه کند و اول التون قلیش اول **حکایت** عاقل چون که

جنگ

جنگ کوره اورده قرار انتر و اگر صلح کوره لنگر بر اختر زیره که سلامت
 کنارده در و بونده حلاوت اورتده **حکایت** قمار باز نقش سبش اسیر
 و الا که نقش سه یک کلر نته که حکما و مشرور **بیت** هزار بار چراگاه خوشتم
 از میدان و لیک اسب ندارد بدست خویش عمان پیکر کز اولتاق پیری
 یک در میدان دن و لیکن آنوک چلبیری کند و النده و کل **حکایت** پیر درویش
 مناجات ایدر روی الهی یا وز لر رحمت آید ایولر خود اول وقت
 رحمت ایدر ایدی که ایویر تک **شعر** فریدون گفت نقاشان چین را
 که پیر امون خر کامش بدوزند بدان را نیک دارای مردمشیار
 که نیکان خود بزرگ نیک روزند فریدون چین نقاش لر نه بیوزدی که
 چادرنگ چوره یا بن در کله پیر مز لری ایودوت ای عاقل کیشی ایولر
 خود اولر در و بخت لولر در **حکایت** اول کیشی که قفانه علم و کدی
 و به ماغنه یزک کچور دی جمشید ایدی ایتدر بوخه فضیلت که صاغ
 الکر نیچون یزکی صول آله و زردک جمشید ایدی صاغه صاعلق زینتی
 پتر **لطیف** اولر دن بر سینه صوز در که بوخه فضیلتکه نیچون صاغ آله
 و زردک صول آله و زردک ایدی بلز مشن که همیشه فضل و ستر امیل

محرّم در نیت کم و بیشتر در بیت آنک خلق آفرید و روزی نخت . یا فضیلت
معی و مدی بخت . اول که خلق و روزی و نخت بیزندی یا فضیلت و روزی به
نخت و روزی حکمت پادشاه لره اول کیشی نصیحت و روزی که باشی قرقوسی
والتون ایمدی اولیه نیت کم ظریف کرد بیشتر در شعر موحده در پای ریزی زرش
توشمیر مندی زنا بر سرش امید هر اسبش نباشد زکس نشان موحده این است
موحده که ایغنه التون دو که سنی و یا خود باشنه قلیج اوره سنی بکنه دن ایمدی
درخی قرقوسی اولیا ممان موحده ک نشان اولد حکمت قری عورب که روشی
اور نیجه ایدر که نابکار بغه توبه ادا و ناپب که عیال اوله نیجه ایدر که خلق
انجتمکن و از کله توبه قله بیت جوان گوشه نشین شهر مرد راه خداست
که بیره خود نتواند ز گوشه بر خاست . بیکت که بر گوشه اختیار امیش اولد
شیر مرد در الله تعالی یولنه پیرک گوشه اختیار ایدکنه اعتبار یوق در که
گوشدن در نغحه مجال یوق در بیت جوان جستی می باید که از شهوت بیزد
که بیزست رغبت را خود آلت بر غمی خیرد . بیکت بیزه نیز اتمک کرگ در
شهوتدن پیرک خود آلت قلمننه بیزه نیزی نه در حکمت بر حکیمه صوردر که
نیجه در لواجندر که الله تعالی عزاسمه بیزتمند بر سر بی در لغمت و بیزرک

بوندن بچون آزاد دمدلر سرو که بیج پیش و زمر نیچون آزاد و در بیدر
ایتدی آنلرک بیز بر سینه بر وقت معلوم در و اول وقت معلوم و دخل
معیین و از در کاه تازه و کاه صنومش الی و سروک نه پیشی کلر و نه
صولر دایم تازه در آزاد لقی صفتی بو فربس اول سیمدن اگا آزاد
دیزر نیت کم ظریف کرد بیشتر در شعر برین که میگذر و دل منه که دجله بی
پس از نه بخواهد گذشت در بغداد کت زد دست بر اید چون نخل باش کریم
ورت بدت نیاید چو سرو باش آزاد . بجز نشنیه کوکل و زمر که دجله خلیفه
دن صکر بغداد . اقلقدر بلکه اولدن اقله کلندر اگر الکن کلر
خرما اغاجی کب کریم اولغل و کر الکن کلر سه باری سرو کبی آزاد
اولغل حکمت اکی بکنه الدی و حشرش الندی بزا اول که دنیا لکی واردی
یمدی و بزا اول که بلدی اشلدی شعر کس نه بیند بخیل فاضل را
که نه در غیب گفتنش گوشد و کریمی دو صد کنه دارد کر مش عیبهها فرو پوشد
بخیل فاضل کنه کوزمندی که عیب سولمکن قله و کر بیز کریم که اکر یوز
کناره لره کر می عیبی اوز تر خاتمه الکتاب کتاب کلستان تمام
اولدی باری تعالی عزوجل توفیق یله و بوجده نیت که مؤلف لرک

